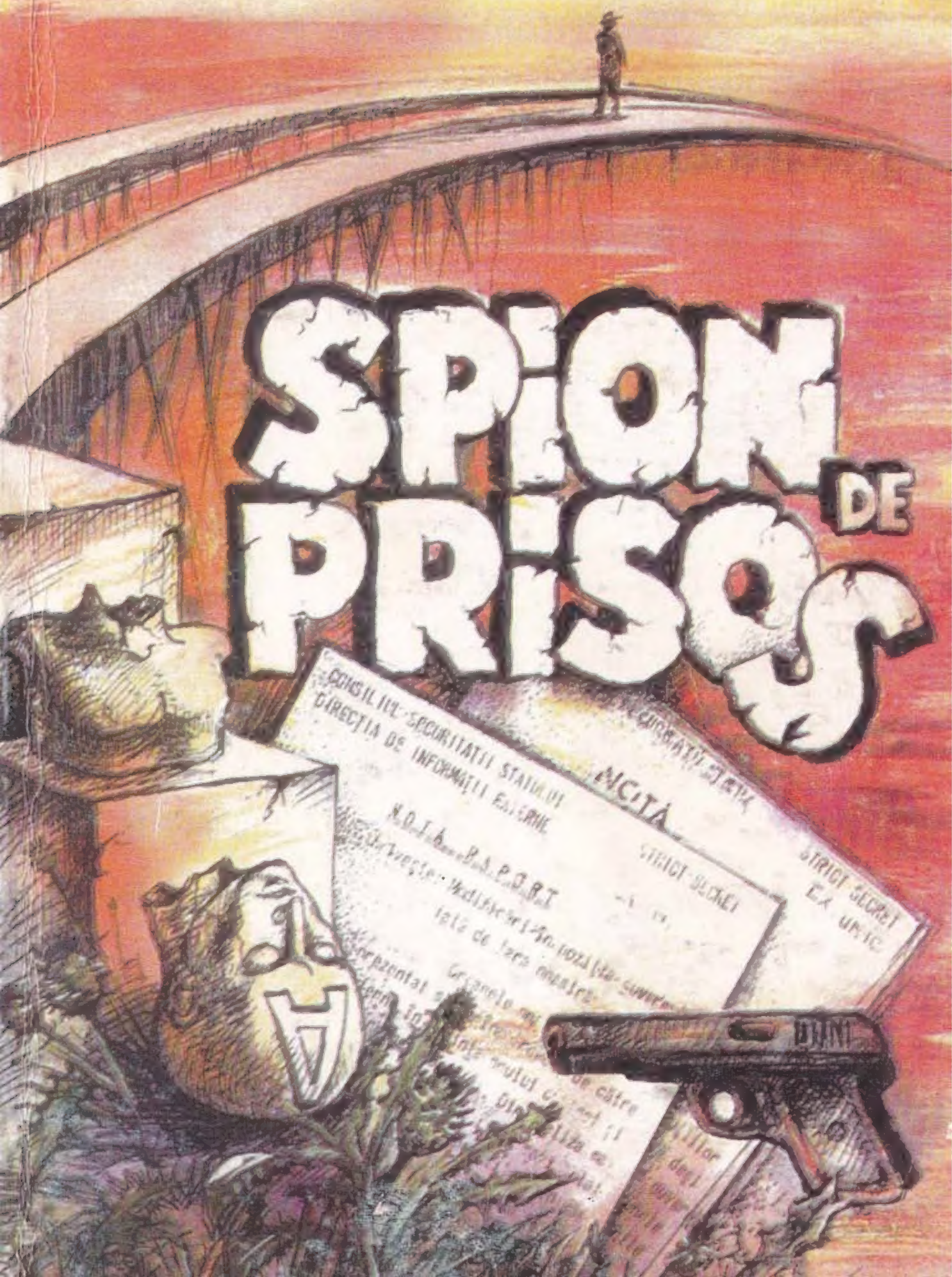
PAUL CARPEN

SPION DE PRISOS
CONSILIUL SECURITATII STATULUI
DIRECTIA DE INFORMATII EXTERNE
NOTA
STRICT SECRET
STRICT SECRET
EX UNIC

PAUL CARPEN

SPION DE PRISOS

EDITURA MILITARĂ, BUCUREŞTI, 1996

Coperta : DUMITRU ROŞU

Redactor : FIRIŢĂ CARP
Tehnoredactor NARCISA GRĂDINARU

Bun de tipar 30.07.1996. Apărut 1996.
Coli de tipar 12,5. B10296.

Tiparul executat la Tipografia Militară
a Ministerului Apărării Naţionale

ISBN 973-32-0472-2

Avertisment

Citind această carte, unii vor crede poate că descoperă în ea episoade din propriul lor destin.

Alţii vor crede că recunosc personaje sau personalităţi ale agitatei noastre istorii recente.

Lor şi tuturor cititorilor săi, autorul le declară ferm :

Întreaga poveste ce urmează este o ficţiune. Orice asemănare pe care situaţiile şi persoanele reale o pot avea cu situaţiile sau cu personajele găzduite între filele acestei cărţi este total întâmplătoare.

Să ne amintim că Oscar Wilde, un maestru al paradoxului, proclama „Viaţa imită arta“ Această afirmaţie nu era un simplu paradox. Nu era una din multele excentricităţi cu care scriitorul englez şoca societatea vremii sale. Nu era doar o exagerare, menită să-i bruscheze pe cei ce vedeau în reflectarea cât mai fidelă a realităţii unica modalitate de afirmare a artei. Era o concepţie, un principiu.

S-ar putea să fim, ori să nu fim de acord cu sus-zisa afirmaţie a lui Wilde. Indiferent de opţiunea noastră principială însă, nu se poate să nu observăm că, fără nici o justificare, viaţa unora este plină doar de satisfacţii, iar a altora, la fel de buni sau de răi, e plină doar de chinuri. Nu se poate să nu observăm cât de nedrept unii

au parte de o moarte glorioasă, iar alții, poate mai viteji sau mai drepți, se sfârșesc nedemn sau se sting în uitare. Nu se poate să nu ne fi extaziat în fața unor ascensiuni fulgerătoare sau să ne fi cutremurat în fața unor prăbușiri de răsunet, dar să constatăm, la o analiză mai atentă, că aceste schimbări bruște nu sunt prin nimic justificate și nici nu pot fi explicate în mod rațional. Și atunci, trebuie să acceptăm, măcar ca o posibilitate, că ceea ce ni se întâmplă sau ceea ce se întâmplă cu noi s-ar putea să nu fie uneori altceva decât rezultatul unor scheme, al unor calcule sau combinații pe care altcineva le-a gândit și le-a așternut pe hârtie pentru noi.

Sunt lucruri care, câteodată, au fost scrise fără câtuși de puțină artă. Și totuși ele sunt confirmate, parcă pentru a-l contrazice pe Wilde într-un mod absurd : Viața imită arta, da, dar nu numai arta.

Și poate că tocmai întrucât nu putem descifra întotdeauna fața ascunsă a lucrurilor, am ajuns să rostim împăcați „Așa ne-a fost nouă scris !"

1

CURIERUL

Asemenea unei lumini puternice care, în noaptea caldă de vară, devine centrul în jurul căruia se agită roiurile de fluturi bezmetici, tot astfel autogara centrală din Tel Aviv pare a fi focarul unei permanente vânzoleli. Ca o inimă neobosită, ea expulzează periodic pe arterele din jur valuri de călători mereu grăbiți, în schimbul altor valuri de pasageri, pe care îi înghite cu lăcomie, îi sortează în autobuze elegante ca în niște uriașe cutii de conserve strălucitoare și îi trimite rapid în toate direcțiile. Pentru a o descoperi, călătorul aflat în zonă nu are neapărat nevoie de indicatoare, amplasarea ei fiind sesizabilă de la o oarecare distanță. Cu fiecare pas spre acest focar devin tot mai intense chemările șoferilor de taxi, strigătele părinților către copiii neascultători, îndemnurile reciproce ale grupurilor vesele de turiști.

Dar nu e vorba doar de numărul oamenilor și de zgomotele lor. Cu cât te apropii de această inimă uriașă, simți cum crește în aer o anumită tensiune, degajată de graba, de îngrijorarea oamenilor care, căutându-și locul de unde să plece, se ciocnesc de cei ce tocmai și-au încheiat călătoria. Fețe indiferente, preocupate de ceea ce au de făcut mai departe, priviri ațintite undeva dincolo de forfota din jur, trupuri pe care încordarea și oboseala le fac insensibile la înghionteli, la frecușuri

Era aproape de miezul nopții și zona aceasta, de regulă atât de agitată, părea că-și trage respirația știind că

a doua zi, încă din zori, vânzoleala va izbucni cu mai multă vigoare.

Pe un peron, tolănit pe banca de lemn lustruit, cu subsuoara stângă sprijinită de rucsacul așezat alături, cu piciorul drept tras sub el, un om privea cu indiferență în jur. Nu părea preocupat să caute pe cineva sau ceva anume, ci, instalat comod, se arăta mai degrabă dornic să se amuze de spectacolul veșnic schimbător al lumii, așteptând să vină momentul când va pleca și cursa lui. Părea unul din miile de călători care pentru câteva ceasuri își împletesc, își înnoadă ori își încâlcesc firul existenței trecând prin acest punct. Părea un călător ca oricare altul și totuși era o existență aparte.

Se împlineau opt ani de când, o dată pe an, mereu în altă lună, într-o zi de sâmbătă, se deplasa la Eilat, „orașul de la capătul țării", urmând reguli pe care le învățase pe de rost.

De opt ani, inclusiv atunci când țara sa fusese zguduită de război, călătorea acolo mereu în alt mod, complicând sau simplificând „acțiunea" după condițiile existente, după propria-i imaginație și dispoziție sufletească.

De opt ani făcea același lucru, dar îl făcea mereu în alt fel, jucând un rol într-o piesă în care el era totul : regizor și actor, maistru de lumini și sufleur. Iar dacă actorii își doresc cât mai mulți spectatori, el își înnoia, de fiecare dată când pleca la drum, rugăciunea „Dă, Doamne, să nu mă urmărească nimeni" Și doar atunci când, după ce se verifica atent, devenea convins că ruga i-a fost ascultată, doar atunci făcea pasul următor în micul său rol.

Era pentru a opta oară când, cu prețul unei imense încordări sufletești, îndeplinea același ritual care, până atunci, se dovedise ineficient, sec, fără nici o consecință. De șapte ori până acum se întrebase, chinuit de frământări când vedea că legătura nu-i apare, dacă nu cumva a fost uitat, pierdut în spațiu și dacă nu cumva el merge în continuare inutil, îndeplinind, ca un mecanism dereglat, o misiune absurdă. „Poate că sunt la fel cu acel soldat japonez abandonat în junglă, care, la douăzeci de ani după terminarea războiului, continua să stea santinelă la un post inexistent". Și de fiecare dată se

încuraja „Nu, nu este așa! Nu sunt uitat! Nu sunt inutil! Nu sunt un cabotin abandonat!". Acum primise dovada că îndoielile care i-au chinuit sufletul nu au fost îndreptățite.

Cu două săptămâni în urmă, conform graficului pe care îl știa, îl visa, îl avea implantat în creier, a reglat aparatul de radio, modestul său aparat de radio, pe lungimea de undă cunoscută. A auzit, ca de atâtea ori, „Sanie cu zurgălăi", melodia cu care Spionajul român își chema fiii răspândiți în lumea largă. Unduirile de salcie sub vânt ale viorilor, punctate de izbucnirile ritmate ale țambalelor însoțeau inconfundabila voce a Mariei Lătărețu. Brusc, cântecul s-a stins și în locul său au început să se înșiruie, într-o cadență riguroasă, grupurile de câte cinci cifre, citite cu o voce indiferentă de o fetișcană plictisită.

Când în cască a recunoscut grupul său de apel, mâna i s-a crispat puțin pe creion. A notat însă conștiincios, a descifrat, a memorat, a distrus hârtia

„Acțiunea E 8. Rezervă la H+5. Gelu."

Așadar, acțiunea E 8, modesta lui plimbare anuală nu fusese uitată. Ba, mai mult ca sigur nici el nu fusese vreodată uitat; poate Gelu însuși, poate altcineva, l-a observat discret dacă își îndeplinește corect rolul. Minusculul său rol, de actor care poartă pe scenă tava cu o carte de vizită.

În plus, a intervenit probabil ceva foarte grav dacă i se cere să repete, în caz de nereușită, misiunea în aceeași zi, după cinci ore   Deci nu va ieși, ca de obicei, indiferent și plictisit din zonă, ci, dacă nu reușește de prima oară, va reintra pe traseu după cinci ore.

„O să fie al dracului de cald, se gândi. Dar, poate că nu va fi nevoie să ajungem la rezervă."

Depănându-și gândurile, omul de pe bancă privea plictisit în jur, căutând parcă în continuare ceva cu care să-și umple timpul, o imagine care să-l trezească din amorțeală. De fapt mintea sa prelucra rapid toate datele, căutând alert acel semnal sesizabil doar pentru cei deprinși cu această muncă, acel „ceva" care vestește primejdia. Totul părea însă în bună ordine.

Două fete îmbrăcate în uniformă militară moțăiau sprijinite spate în spate pe o bancă vecină, cu ranițele lângă ele și automatele pe genunchi. Din când în când păreau că-și mai amintesc ceva, se înviorau, își șopteau la ureche și chicoteau.

„Au fost în permisie, se întorc la unitate și acum își destăinuie aventurile. Cât de mândre se simt pentru că sunt independente !"

Alături de ele, un religios cu caftan și cârlionți încerca să strunească trei copii nedormiți, cel mare de vreo șase ani iar cel mic de vreo trei, privind din când în când cu dragoste la soția ce-i promitea evident că în maximum două luni îl va face pentru a patra oară tată. „Ăștia parcă nu mai știu altceva ; citesc, se roagă și fac copii."

Ceva mai departe, spre capătul peronului, un mic grup de turiști blonzi, mai mult ca sigur din vreo țară nordică, discutau agitat, stimulați probabil de propria hotărâre de a traversa deșertul cu un autobuz de cursă. „Își închipuie că așa vor cunoaște mai bine specificul local. Aiureli ! "

Totul părea în ordine. Nu exista nici un semn care să-i declanșeze clopoțelul interior de alarmă. Își imagină propria persoană, cu mantie și toiag, pășind rar pe străzi pustii și vestind cu voce gravă : „Cetățeni ai lumii, dormiți în pace ! E miezul nopții !"

Dar visul îi fu întrerupt când, exact la miezul nopții, autobuzul cursă pentru Eilat a tras la peron.

Pe bilet îi era scrisă clar ora plecării 12.30 PM. „Ca la noi la nimeni. Cred că suntem singurii care zicem oficial 12.30 noaptea și nu 0,30" Obișnuit să se autocenzureze, să-și dedubleze personalitatea pentru a se putea analiza cu ochii altuia, gândul îi lunecă în altă parte : „Dacă zic «la noi» înseamnă că mă consider de aici, înseamnă că m-am asimilat total."

Autobuzul a plecat de fapt cu cinci minute mai devreme, clipind grăbit cu ochiul galben al semnalizatorului, dornic parcă să iasă cât mai degrabă la un drum drept, un drum pe care să-și poată etala frumusețea și forța. De fapt, dacă toată lumea era deja așezată pe locuri, pe cine să mai aștepte ?

Cu fruntea lipită de geamul mașinii, omul privea în noapte, atras de luminile ce lunecau pe de lături, dispărând înainte de a li se putea desluși semnificația. „Turiștii ăștia, care sperau să vadă vreun miracol al deșertului, or să se păcălească. Vor adormi înainte să-și dea seama."

Într-adevăr, după o jumătate de oră nu numai turiștii nordici, ci toată lumea din autobuz dormea împăcată. Doar șoferul și însoțitorul său se angajaseră într-o lungă poveste O sporovăială din care nu se vor opri decât dimineața, la cinci și jumătate, când autobuzul a tras lin la rampa autogării din centrul orașului Eilat.

A hoinărit puțin pe străzi, așteptând răsăritul soarelui și urmărind cu satisfacție cum se trezea orașul.

„Am timp suficient să iau micul dejun și să mă dezmorțesc" Nu era câtuși de puțin obosit. Dimpotrivă, simțea acumulându-se în el acea încordare care îi acutiza simțurile înaintea unei misiuni. A intrat într-una din cafenelele de pe strada ce cobora în pantă dulce spre faleză. În fața paharului înalt cu suc de portocale lăsă gândul să-i zboare fără nici o țintă. Își aminti de profesorul de geografie care, rostogolind cu vocea-i unduitoare fraze pline de culoare, își plimba elevii din viscolele polare în furtunile de nisip fierbinte ale deșertului, tremurând ori asudând după cum era vremea în țara descrisă și nu temperatura din clasă.

„Parcă îl văd cum ne povestea că Marea Roșie se termină la nord cu două golfuri, care, pe hartă, pentru unii sunt două degete răsfirate în V, iar pentru alții cornițele unui melc ! Unde-oi fi tu acum, bunul meu profesor, să mă vezi cum am ajuns chiar în vârful unuia din cele două degete, la extremitatea golfului răsăritean, acolo unde hărțile de regulă menționează doar orașul Aquaba din Iordania, deși Eilatul israelian vecin este la fel de mare ?"

Privirea îi lunecă în jur peste oraș. Vizitându-l atât de frecvent, ajunsese să-l îndrăgească. Cu hoteluri care reușesc a fi luxoase fără ostentație, cu o plajă întinsă, unde dușurile se află la discreția oricui, încât nici nu-ți vine să crezi că de la marginea așezării începe deșertul, cu oameni care muncesc nu doar în domeniul serviciilor,

ci și la uzinele de desalinizare ori în port, cu marinari care nu țin neapărat să-și arate uniformele și mușchii pe faleză, Eilatul îl uimea prin însăși intenția lui de a nu uimi.

Se desfăcu încet din visarea pe care se desprinsese să o folosească drept mijloc de reconfortare psihică. Simțurile îi erau din nou încordate la maximum.

Luă autobuzul din centru, angajându-se pe drumul asfaltat, larg, care pleacă spre sud, urmărind malul golfului. La patru kilometri de la ieșirea din oraș, într-un acostament trebuia să-i apară primul semnal că acțiunea va avea loc un autoturism VW Golf, culoare galben colonial, cu capota motorului ridicată, la care să meșterească cineva.

Aceasta era bătaia de gong pentru intrarea în scenă.

Șapte ani scotocise cu privirea, de la volanul mașinii proprii, din taxi sau din autobuz, dacă nu cumva vede acest semn. Șapte ani locul fusese pustiu !

Și atunci continua să ruleze mai departe, dând o motivație drumului său, pentru a se întoarce apoi în oraș ros de îndoieli, preocupat dacă nu cumva a uitat vreun detaliu, dacă nu a uitat totul, dacă nu cumva a fost el însuși uitat.

Dar acum, într-al optulea an, autoturismul era acolo. Era acolo unde și-l imaginase întotdeauna. Era așezat oblic față de șosea și cineva în șort alb, cu o bluză în ton cu culoarea mașinii, se aplecase intrând aproape pe jumătate sub capota ridicată.

— Voilà de vezi, persoana e o femeie ! gândi omul alunecând cu privirea peste șoferul VW-ului în pană. Nu și-a putut însă reprima imaginea acelei făpturi fragile care transpiră, și nu doar de cald, așteptând să treacă cele douăzeci de minute cât trebuia să simuleze pana. Când acestea vor trece, va trânti capota cu bucurie și ușurare, plecând să-și întâlnească prietenii ori soțul, ori părinții.

La 9.35 coborî din autobuz la Observatorul subacvatic, mândrie a Eilatului, pe care îl considera o perlă pentru știință, pentru turism, dar nu numai atât. În el vedea o cale de alinare a acelei nostalgii, a acelei dureri surde pe care omul o simte văzând cum se înstrăinează tot

mai mult de natură. De aceea era convins că cei mai mulți dintre miile de vizitatori vin acolo nu doar din curiozitate, ci pentru a cere iertare și a încerca să se împace cu natura din care se autoexilează.

Procedă exact cum era planul. S-a oprit la standul de la intrare, examinând vederile expuse, pentru a da posibilitatea să fie reperat. După circa două minute a făcut semnul care arăta că, în ceea ce îl privește, totul era în bună ordine; și-a scos calm din buzunarul rucsacului o batistă verde, pe care și-a înnodat-o în jurul gâtului. Se amestecă apoi printre turiștii care observau, în acvariile uriașe, pești tropicali, rechini, broaște țestoase, corali, fiecare specie încercând parcă să ilustreze, prin cele mai atrăgătoare forme și culori, ce fantastică imaginație are mama Natură. Pentru toți vizitatorii Observatorului, principala atracție pare să fie însă nivelul subacvatic, acolo unde se produce inversarea rolurilor situați la câtiva metri sub apă, la adăpostul unor geamuri groase, rezistente, oamenii înșiși scufundă într-un imens acvariu pentru a se lăsa priviți de peștii de tot felul aflați în libertate, în apele limpezi ale Mării Roșii.

La acest nivel subacvatic se coboară pe o scară metalică, rotită strâns în jurul unui pilon. În mod normal pe scară nu poate coborî decât câte o persoană. Urcarea din acvariu se face pe o altă scară, identică, și, judecând după atenția cu care fiecare își privește vârful pantofilor, se pare că grija cea mai mare a tuturor este doar aceea de a călca pe trepte în mod corect.

Omul știa că la 10.10 trebuia să înceapă să urce din Observator și că după patru-cinci trepte va primi un material pe care trebuia să-l aducă în siguranță.

Exact la 10.10 a lăsat un grup de trei copii să intre pe scara ca un melc și apoi făcu primii pași. Imediat a simțit cum mâna stângă îi este căutată și în palmă i se așeză un pachet ca de țigări, mototolit.

O clipă doar i-a venit să spună „prea devreme!" S-a controlat, știind că în mod firesc cel care a păstrat câtva timp un material periculos are pornirea de a scăpa imediat de el. Și apoi, aceasta este realitate, nu unul din nenumăratele exerciții de acest fel pe care trebuise

să le absolve. Așa că, strângând cu grijă în pumn ghemotocul în care simțea două casete de film, urcă liniștit mai departe.

„N-am să știu niciodată de la cine am preluat materialul. De fapt, cu atât mai bine. Viața lui e mai prețioasă decât cea a unui umil curier. Decât viața mea."

*

De pe pista aeroportului Eilat avionul țâșnește provocator spre munți. Se strecoară elegant pe deasupra vârfurilor ascuțite și, fulgerând peste deșert, în mai puțin de o oră călătorul este deja în sala de așteptare a aeroportului Dov — Tel Aviv.

La șapte seara curierul era în Tel Aviv. Cursa spre București a decolat la ora trei dimineața de pe celălalt aeroport al orașului, aeroportul internațional Ben Gurion. La 7.30 materialul fusese developat și imprimat pe hârtie.

2

COLINA

Situat la primul etaj al clădirii, biroul generalului Diamant nu era — ca dimensiuni — extraordinar de impozant. Și aceasta, în ciuda faptului că șeful spionajului român avea o oarecare tendință de a-și impresiona interlocutorii printr-un șir de semne exterioare menite a releva importanța funcției sale. Această trăsătură, devenea evidentă mai ales atunci când, la capătul unei complicate regii, vreunul din grangurii de mare calibru din țările „prietene sau neprietene" ajungea să poarte cu el acea discuție finală, când apele se aleg de uscat și soar-

ta oamenilor intră, fără ca ei să o știe, necum să o dorească, pe făgașe noi. Dar aceste întâlniri, în care Diamant se lăsa înconjurat de fast, nu aveau loc, desigur, în biroul său, așa că acesta își păstrase o notă de austeritate.

Singurul lucru care șoca și producea noului venit o ușoară senzație de disconfort era penumbra. În contrast cu iluminația intensă din antecameră, lumina din birou apărea mult mai slabă; draperii bogate, din pluș roșu, acopereau ferestrele, lăsând fiecare doar câte o fantă subțire de soare. La lăsarea serii draperiile se închideau total. Ba, de când se auzise despre niște metode suprasofisticate, de interceptare a discuțiilor dintr-o cameră preluând, de la distanță, vibrațiile geamurilor acesteia, draperiile rămâneau trase uneori perioade lungi și peste zi. Atunci, de regulă, nu se aprindea plafoniera și singura lumină rămânea lampa de birou, care alegea de întuneric doar chipul generalului și cele două-trei mape avute în față.

Cu colțurile dispărând în întuneric, biroul își pierdea dimensiunile, atenția tuturor fiind atrasă de lumina centrală și de cel ce oficia sub razele ei.

O cameră scufundată în penumbră și o pală de lumină în care trona generalul — aceasta fu imaginea ce s-a înfățișat și colonelului Boldur, șeful brigăzii de contrainformații a unității, când pătrunse în biroul comandantului său.

Colonelul a salutat respectuos, dar a trebuit să rămână în picioare, lângă ușă, nefiind băgat în seamă de generalul adâncit în lecturarea unei telegrame, pe care sublinia copios, cu stiloul, pasaje întregi.

„Se poartă ca un șaman, care în inima junglei, la lumina focului de tabără, încearcă prin gesturi și incantații să subjuge audiența alcătuită din primitivii nu știu cărui trib", — gândi colonelul. „Truc vechi", continuă el, „preluat de toți actorii, care concentrează reflectoarele pe ei, lăsând spectatorilor întunericul."

Colonelul îl respecta pe general pentru competența sa. Dar n-ar fi putut spune că-l și iubea. Ba chiar, speculând micile păcate omenești ale generalului — și pa-

harul în plus era unul dintre acestea — găsea în sufletul său motive pentru a-l desconsidera „A nimerit de la început pe creasta valului și s-a lăsat purtat cu dibăcie. Dacă e să-i recunosc un merit special, apoi acela e simțul echilibrului. Dar atât. El împarte de la 25 de ani directive, în vreme ce alții — și aici colonelul Boldur se includea și pe sine — și-au croit drumul cu greu. Fiecare treaptă a fost urcată ca o consecință a unor succese deosebite. Iar un succes înseamnă muncă, nervi, nesomn, sănătate ruinată."

Colonelul Boldur era structural un sceptic, dispus să vadă mai degrabă jumătatea goală a paharului. Contactul zilnic, aproape constant, cu mizeriile existenței umane îi accentuase această predispoziție sufletească. În plus, spre deosebire de mulți colegi, cărora munca le oferise șansa să trăiască în țări super-civilizate, el nu reușise, ani mulți, decât să lucreze pe spații grele din țări slab dezvoltate, în condiții de climă neprielnice, întâmpinând greutăți în procurarea alimentelor, a apei, a medicamentelor și dispunând de bani puțini, atât ca salariu, cât și pentru cheltuieli operative. Cu toate acestea, acolo el reușise să câștige mai întâi prietenia și apoi colaborarea multor reprezentanți ai țărilor bogate ale lumii, care își considerau misiunea pe acele meleaguri drept un exil.

În fine, generalul Diamant termină de citit și subliniat, își înșurubă capacul stiloului și ridică privirea

— Ia loc, colonele, și spune-mi care-i problema aceea atât de extraordinară pentru care ai cerut să mă vezi imediat. Nu știu cum, dar parcă-i un făcut! Toți aveți ceva urgent duminica

Boldur se prefăcu a nu înțelege ironia. „Cât e de extraordinară o să înțelegi de îndată. Iar pentru a te vedea, cred că nu trebuie să mă planific din timp, ca la Papă", gândi el.

Rosti însă calm, zâmbind sau mai degrabă arborând un rictus acru în colțul gurii

— Personal cred că am intrat în posesia unor informații pe care trebuie să vi le raportez imediat. Și în gând adăugă malițios : „Să vezi cum informațiile astea o să-și trice ție prânzul și siesta de astăzi."

— Cine e sursa și ce minuni ți-a mai vândut? Iar mai pregătește un șef de trib o lovitură de stat, de ne facem de râs la conducere cu informații minore?

Colonelul Boldur cumpăni, o clipă fiind chiar tentat să se angajeze în dispută „Nimic sau aproape nimic nu îndreptățește părerea că oamenii mei cumpără scorneli sau «minuni» cum le zici tu și nici că eu vin aici să le fac reclamă. Cât despre «făcutul de râs», aceasta mai degrabă se potrivește celor care nu au cunoștințele necesare pentru a înțelege schimbările ce se pregătesc în lume, celor care fac confuzie între Bangkok și Bangui, care pronunță Neviorg și Vașington, care Dar nu! Nu despre asta trebuie să vorbim noi!"

— Raportez că sursa este „Achile", pe care îl cunoașteți. De când a început colaborarea cu noi, cea mai mare parte a informațiilor lui au fost confirmate de evenimente. A fost verificat, în limitele posibilităților, neexistând suspiciuni. Desigur, aflându-se la post în altă țară, el nu are întotdeauna informații de prim ordin. De data aceasta se pare însă că

— Cum a transmis materialul?

Colonelul Boldur ezită din nou o clipă „Ce dracu' mă plimbă pe detalii? Știe deja ceva și vrea să mai audă și de la mine? Dacă îi spun că acțiunea a avut loc într-o localitate de frontieră, unde mai e și o bază militară, e în stare să ordone întreruperea contactelor. Și mai pierdem un om."

— Materialul a fost preluat ieri dimineață la o întâlnire fulger, desfășurată în bune condițiuni. Cât despre datele transmise

Dar generalul părea interesat de orice altceva numai de asta nu

— Măi, ia spune, voi nu vreți sau nu puteți să gândiți trecerea la sisteme de legătură mai moderne? Nu vreți să renunțați cu nici un chip la legătura personală? Voi nu vedeți cum toată lumea

— Desigur, interveni brusc colonelul Boldur, dornic să treacă peste suita de întrebări privind detaliile, întrebări care nu puteai ști niciodată încotro alunecă. Desigur, și vrem, și putem. Însă, așa cum ați spus și dum-

neavoastră trecem la legătură impersonală numai elementele valoroase. Și având în vedere datele primite acum de la „Achile“, ne-am propus chiar să analizăm o asemenea evoluție a cazului.

— Ai grijă să nu uiți ! Și acum, ia spune, ce informații ți-a dat de fapt ?

Colonelul sesiză momentul „În fine, ai devenit curios și-am scăpat de interogatoriul tău de trei parale. Repede, până nu te răzgândești “ Alese, de aceea, varianta abruptă, brutală de relatare

— Planul „Colina“ este cunoscut în Occident ! Făcu o pauză pentru a savura efectul ; cu o modestie mimată, ridică ochii spre general, așteptând parcă permisiunea de a continua. Acesta însă nu reacționa. Colonelului i se păru că privirea goală a generalului Diamant urmărea o posibilă desfășurare a evenimentelor, într-un galop în care tot ce-și dorea el era să rămână cu orice preț în șa. Capul puțin înclinat într-o parte făcea ca gușa de sub bărbie să-i atârne strâmb, trăgându-i în jos colțul gurii. Generalul se congestiona din ce în ce mai mult, nu doar obrajii, ci și gâtul și fruntea și urechile colorându-i-se în roșu purpuriu. „Dacă nu izbucnește, ăstuia îi plesnește vreun vas, de mai intru în nu știu ce dandana Nu-i e lui de plan cât îi e de propria-i poziție.“

Furtuna așteptată se dezlănțui însă violent, cu o salvă de întrebări aparent disparate, care arătau pe câte planuri gândea Diamant simultan, încercând să cuprindă implicațiile situației apărute

— Cum e posibil să fie cunoscut ? Tu îți dai seama ce spui ? Cine crezi că poate merge la conducere să raporteze o asemenea enormitate ? Câți oameni au avut acces la material ? Ce paștele mă-sii se petrece, măi, cu oamenii noștri ? Trădare în Israel, trădare în Franța, trădare în Suedia . . Trosnește edificiul nostru ca o șandrama ordinară. Noi, care ani de zile când voiam să vorbim de trădare nu aveam decât exemplele nenorociților ălora doi arestați în Germania, dar aduși în pușcăriile noastre. Și acum ? Acum ne scăldăm în exemple

— Permiteți să raportez . . .

Colonelul Boldur simțea că trebuie să încălzească puțin atmosfera. De aceea recursese la formula aceasta militărească, pentru a-l domoli pe general.

— Personal, cred că nu ne vom putea permite să mergem la conducere cu o informare pe această temă, decât atunci când vom avea cât de cât niște certitudini, reluă el. În comparație cu trădările la care ați făcut referire, acum avem un avantaj. La toți trădătorii amintiți am fost mai mult sau mai puțin surprinși de gestul lor, în vreme ce acum dispunem de o semnalare anterioară eventualei dezertări. În fine, de planul „Colina" la noi au avut cunoștință cinci persoane dumneavoastră, primul adjunct, eu, ofițerul care răspunde de problemă și cifrorul cu care am efectuat dactilografierea.

Diamant nu păru încântat de această restrângere a numărului celor ce cunoșteau planul

— La conducere am dat materialul la opt persoane, care, desigur, ies din discuție ; dar înseamnă că cel puțin șaisprezece inși de la cabinete La acest nivel nu se pot declanșa verificări fără aprobare superioară, iar ca să obținem o asemenea aprobare este necesar să relatăm ce s-a petrecut Intrăm într-un cerc vicios

— Dacă îmi permiteți

Colonelul Boldur simțea cum încet-încet câștiga o partidă grea. „Acum, se gândi, tragem o bombă ca la volei, când «îngropam» mingea în parchet și câștigam setul. Poate și meciul."

— Dacă îmi permiteți Analiza relatării făcute de sursa „Achile" arată că ceea ce a ajuns afară este prima variantă a planului. Aceea în care contam pe sprijin iugoslav. Or, acea variantă nu a ajuns la conducere. De ea am știut doar noi, cei cinci de aici.

— De ce îmi dai informațiile cu țârâita ? Lasă-mi materialul original și du-te.

Boldur dădu să plece.

— Ba nu. Stai jos !

Generalul părea dezorientat. El, care vorbise cu zeci și zeci de oameni care, obiectiv vorbind, își trădau țara, el părea descumpănit acum când afla că trădarea își flutura pulpanele mantiei galbene prin propriul său birou. Îl privi pe colonelul Boldur de parcă dintr-o dată deve-

nea interesat și de persoana acestuia „Se zice despre el că ar fi arivist; orice s-ar zice însă, e bun meseriaș. E aspru, dar e aspru în primul rând cu sine. Oare și acum vrea să parvină? ."

Își aminti de „Colina" și de marea operă pe care se simțea chemat să o îndeplinească. Ce insignifiante îi apăreau, în comparație cu aceasta, gesturile mărunte ale unui trădător care-și vinde hârtiile de pe birou, ca și acțiunile ofițerului de contrainformații care-l descoperă. Da! Dar opera sa se împlinește prin zeci și sute de astfel de gesturi mărunte.

Simțurile sale exersate vreme de o viață de om îi vestiseră mai demult primejdia. Vedea cum pe trunchiul, cândva falnic, al instituției se înalță din toate părțile liane ucigașe, care îi sug seva, îl fac să se închircească. Le dobora într-o parte, dar năvăleau altele, mai perverse, mai abile. Atunci i-a venit ideea, care s-a transformat treptat într-o chemare irezistibilă, de dincolo de sine, către această misiune, pe care și-a asumat-o tăcut, ca pe o pedeapsă, dar și ca pe o izbăvire.

Văzuse cu mai mult timp în urmă un film, a cărui idee de pornire l-a impresionat mult O civilizație extraterestră hiper-evoluată se află în pragul catastrofei. Forțele malefice interne i-au pregătit desființarea. În preajma declanșării cataclismului, a acelei prăbușiri în sine, când totul distruge totul, acele ființe de o imensă inteligență și noblețe, renunțând la propria existență, decid să se proiecteze în viitor și trimit în spațiu o capsulă cu un copilaș al lor și un cristal în care concentraseră întreaga lor știință.

Planul „Colina" viza, într-un fel, tot supraviețuirea; de aceea nu era considerat un obișnuit plan de acțiune informativă, ci figura ca exercițiu al compartimentului Organizare-Mobilizare. Pornind de la experiența nefericită a unei Cehoslovacii paralizate în 1968 și conștient că reeditarea unei „intervenții frățești", având ca obiectiv de astă dată România, devenise posibilă în orice moment, generalul Diamant inițiase acest studiu asupra modalităților prin care să poată asigura supraviețuirea aparatului de informații, conspirarea și

conservarea surselor și a ofițerilor, salvarea arhivei cu importanță pentru istorie și alte asemenea. Avansase pas cu pas, lucrând cu o mână de oameni, pe care îi îndruma îndeaproape, lăsându-i doar să defrișeze terenul și să pregătească detaliile.

Nici unul din acești intimi colaboratori nu știa însă că, dincolo de ultimele măsuri cu care se încheia acest plan, generalul Diamant gândise varianta supremă, definitivă, modul în care să asigure supraviețuirea Serviciului în condițiile prăbușirii totale. Șeful spionajului german, Gehlen, a dovedit în 1945 că așa ceva este posibil. Măsurile ultime pe care Diamant le concepuse nu le mai cunoștea altcineva. Acum, generalul se felicita pentru precauția de a nu le fi împărtășit nimănui.

În primul său capitol, studiul își propunea definirea situației informativ-operative posibile și identificarea prietenilor, a celor la care să se poată apela în caz de pericol maxim. Se căutau motivații pentru asemenea gesturi de sprijin, se încerca să se evalueze cât va cere fiecare pentru ajutorul său „dezinteresat" Analiza dezvăluia treptat o concluzie cruntă puțini erau cei care puteau să ajute țara, Serviciul ei, în caz de nevoie. O primă variantă a studiului lua în seamă un posibil sprijin iugoslav. Ulterior, pe baza unor informații aparent disparate, dar mai ales a intuiției sale, generalul hotărâse să se renunțe la această variantă.

„Deci, cumpăni Diamant, afară s-a aflat că serviciul român studiază posibilitatea supraviețuirii sale în condițiile în care țara ar fi lovită de țările «prietene», cu consimțământul tacit al celor considerați astăzi drept inamici. Nimic extraordinar. Mulți procedează la tot felul de studii și nimeni nu trebuie să se considere lezat de rolul ce i se atribuie. Chestia cu Iugoslavia? Nici n-adună, nici nu scade. Conținutul nu contează. Ceea ce contează e doar faptul că stăm cu trădătorii la masă. Dar asta-i viața. O să găsim o soluție și la nenorocirea asta."

Generalul își întrerupse gândurile

— Spune-mi, te rog, concret, cum sună informația.

— „Achile" relatează că a primit instrucțiuni de acasă să verifice dacă nu cumva reprezentanți ai Servi-

ciului român au stabilit contacte cu Mossadul, în ideea de a-şi asigura sprijin în situaţii „speciale", cum ar fi ocuparea ţării de o forţă aparţinând ţărilor „frăţeşti". Datele pe această temă trebuie raportate imediat şi cu toate detaliile. Se preconizează ca, la nivelul factorilor de conducere politică, să se acţioneze pentru a împiedica, prin orice mijloace, înţelegerea dintre cele două servicii care s-au dovedit, fiecare în parte, deosebit de eficiente. Nu se menţionează nicăieri numele „Colina", dar este evident despre ce e vorba.

— Ai dreptate. Aici nu se produc coincidenţe.

Generalul devenea conciliant.

— Ia spune-mi, Vasile, cum vezi totuşi lucrurile? Fă-mi o analiză, oricât de sumară ar fi ea. Ai avut, oricum, mai mult timp să te gândeşti la problema asta.

„Dacă mă ia pe numele mic, înseamnă că e bine. Trebuie să-i prezint clar că nu atac o persoană, pe care, chipurile, aş încerca s-o dărâm ca să-i iau locul. Gândirea am făcut-o de mult, fără îndemn din afară"

Tare, rosti

— Vă rog să-mi permiteţi să raportez concluziile cu toată sinceritatea. Gravitatea situaţiei vă va face, cred, să-mi scuzaţi unele formulări mai dure.

Cifrorul iese de la bun început din discuţie. Este o persoană de încredere totală. De când a lucrat materialul „Colina" a fost supus la două verificări complexe. Nu există nici un fel de dubii. Are un cerc de cunoştinţe extrem de restrâns. Nu se pune problema să fi ieşit din ţară ori să fi avut contacte cu vreun străin.

De problemă răspunde căpitanul Popescu. Om de asemenea integru. Asupra lui s-au efectuat verificările de rutină, fără a apărea elemente deosebite. Are un cumnat la Ministerul Afacerilor Externe, cu care nu prea discută defel, darămite probleme de serviciu. În plus, cumnatul acesta a plecat în exterior înainte de elaborarea planului „Colina" şi s-a întors săptămâna trecută. Am făcut o trecere rapidă în revistă şi a elementelor din baza de lucru internă a lui Popescu. Nu a apărut nimic deosebit.

— Oricum, continuă verificările. Rămâne în atenţie.

— Dumneavoastră şi cu mine ieşim din cauză, cred, împreună. Un argument dincolo de toate considerentele pe care le cunoaştem amândoi foarte bine este însăşi această discuţie. Dacă eu eram trădătorul nu veneam la dumneavoastră şi găseam eu o cale ca să îngrop toată povestea. Dacă v-aş fi suspectat pe dumneavoastră, nu veneam aici şi discutam cu altcineva.

— Cu cine ?

— Discutam la Partid.

— Şi atunci, ce concluzie tragi ?

Boldur îl privi pe generalul Diamant direct în faţă

— Aceeași pe care sunt convins că ați tras-o și dumneavoastră, dar nu vreți s-o rostiți. Se confirmă acum suspiciunile noastre mai vechi, dar pentru care n-am avut probe. Adjunctul dumneavoastră a avut cele mai mari posibilități pentru a transmite planul „Colina" afară. A efectuat în ultimul timp mai multe vizite în străinătate. Este singurul din grup care nu a putut fi la curent cu noua variantă. Și nu a știut de existența acestei noi variante, deoarece a fost plecat din țară în perioada elaborării ei.

— Îţi dai seama, cred, că asupra acestei informaţii trebuie păstrat un secret desăvârşit. Tot materialul preluat de la „Achile" rămâne asupra ta. Lansezi o explicaţie, pentru orice eventualitate, de exemplu că trebuie prezentate propuneri de trecerea lui la legătura impersonală ; oricum, tot dosarul rămâne asupra ta și răspunzi cu capul pentru el.

— Am înțeles. Voi lua toate măsurile ca această informaţie să nu mai fie cunoscută de nimeni. Aş vrea să vă rog ceva.

— Anume ?

— Să-mi permiteţi să elaborez un plan de verificare.

— Este datoria ta. O singură observaţie. Nu elaborezi în scris nici un plan. Îl gândeşti doar şi-l discutăm împreună. Vezi în ce mizerie răscolim. Și acum, ești liber.

Boldur salută și ieși în antecamera luminoasă cu aceeași figură impenetrabilă dintotdeauna. Nimeni din cei aflați acolo nu și-ar fi putut da seama de zbuciumul

său sufletesc. Ajuns în birou, rugă secretarul să nu fie deranjat de absolut nimeni pentru că are un material de studiat. Se așeză la masa de lucru, potrivindu-și scaunul cu gesturi atât de încete, de parcă era eroul unei scene filmate cu încetinitorul. Se prăbuși apoi cu bustul pe masă, ascunzându-și fața în cotul stâng îndoit. Rămase astfel mult timp imaginându-și destinele distruse, arestările pe care organele de contraspionaj ale multor țări le pregătesc deja, efectul psihologic zdrobitor asupra celor ce vor accepta să lucreze pe mai departe în spionajul român știind că însuși șeful lor îi poate duce la pierzanie. „Golia, Golia ticălosul! Orice moarte va fi prea blândă pentru tine. Nu vei scăpa atât de ușor. O să-ți vin de hac. Numai în cărțile proaste un om poate înfrânge un aparat de contrainformații. Dar asta-i viață reală, așa că soarta ta a fost pecetluită. Rămâne doar să stabilim detaliile."

*

Materialul preluat în urmă cu o zi la Eilat făcea deja valuri.

3

ACCIDENTUL

— Cine este la Hamburg și nu face o plimbare pe Reperbahn, acela pierde o bună parte din imaginea acestui oraș. Așa că vă propun ca, după încheierea discuțiilor de azi, să ne relaxăm admirând și latura asta a vieții.

Cu o amiciție studiată, generalul Tomek, prim adjunct al șefului Serviciului român de spionaj, se adresa grupu-

lui de specialiști români aflați, sub conducerea lui, în Germania, pentru a negocia achiziționarea unor nave și proiectul unei „joint venture" în domeniu. Iși plimba privirea de la unul la altul, de parcă dorea să-i sublinieze fiecăruia „În primul rând cu tine vorbesc. Te bucuri de atenția mea. Și știi că aceasta poate să însemne mult pentru tine"

Cei patru oameni și-au exprimat pe loc acordul. Toți auziseră de Reperbahn câte ceva, ba că prostituatele stau într-un fel de vitrine pentru a fi alese, ba că magazinele porno se țin în lanț, ba că poți vedea un joc de ruletă ca simplu spectator. Dar una e să citești, ori să ți se povestească așa ceva, și alta e să vezi cu proprii tăi ochi toate acestea, să ai cu ce să te mândrești când te întorci acasă.

Îl priveau pe Tomek cu recunoștință pentru faptul că face el propunerea pe care fiecare ar fi dorit să o formuleze, dar îi fusese teamă. Îl priveau cu bucurie chiar, pentru că știau că astfel sunt la adăpost de orice eventuală critică în țară. Că șeful delegației române este general de Securitate le era tuturor cunoscut. Și recunoșteau, nu doar de complezență, că atât ca inginer, cât și ca negociator, generalul era desăvârșit.

Faptul că el îi privea în ochi pe fiecare în parte și le propunea un program de destindere îi măgulea. Se bucurau că încordarea scade. Tratativele mergeau bine, ambele părți dorind parcă finalizarea lor. Desigur, nimic nu se face bătând din palme ; și la capitaliști este nevoie de aprobări, care nu pot fi obținute imediat ; desigur, vor mai fi necesare câteva runde de trative și în sinea sa fiecare „sărea" peste cele din România, sperând să fie inclus în viitoarea delegație care se va deplasa în Germania sau în Olanda, celălalt loc de negocieri.

Simțiseră o încordare la un moment dat, atât la parteneri, dar mai ales la inginerul Tomek. Ticul care îi zguduia acestuia fața, făcându-l să strângă din ochi de câte cinci-șase ori consecutiv, devenea tot mai sâcâitor. Tomek se prefăcea tot mai des că-și saltă ochelarii cu ramă groasă, neagră, pentru a-și masca tremurul mușchilor.

„Probabil că se aștepta să ne întoarcem mai degrabă și cu rezultate mai bune“, gândea doamna Ella, interpreta de germană, care era atât de devotată șefului ei temporar, încât visa să intre în istoria acestor tratative — care priveau una din cele mai mari afaceri încheiate de România — ca anexă a negociatorului principal, inginerul Tomek.

— Deci diseară la 8.30, la statuia lui Bismarck din capătul Reperbahnului, zise Tomek la fel de jovial. Acum e cinci, așa că avem timp suficient.

Întâlnirea trebuia astfel convenită, întrucât șeful delegației locuia singur într-un hotel de lux, în vreme ce ceilalți se oploșiseră undeva pe lângă gară. Explicația era simplă baremurile de cazare erau diferite, în funcție de rang, inginerul Tomek beneficiind de o poziție privilegiată în calitatea sa de demnitar.

„E clar că mai are și alte treburi și noi l-am deranja“, lămurise doamna Ella acest aranjament pentru ceilalți români aflați în delegație la Hamburg. Și folosise un asemenea ton, de parcă toți ar fi trebuit să fie mândri că sunt parte a cine știe cărei mari acțiuni de spionaj pentru România, chiar dacă rolul lor se limita la acela de piesă de decor.

Cu Mercedesul încăpător al gazdelor, cei patru români au avut nevoie de mai puțin de un sfert de oră pentru a ajunge de la sala de tratative la hotelul în care ocupau două camere translatoarea Ella împreună cu inginera Lia Turcu — o cameră, iar bărbații, Cristescu și Palade, o alta.

De-abia urcaseră, când a sunat telefonul

— Doamna Ella (Tomek era foarte atent să nu folosească în Occident apelativul „tovarășe“), anunțați-i pe ceilalți și bineînțeles vă rog și pe dumneavoastră să vă vedeți de program, chiar dacă eu o să vin puțin mai târziu. Am o migrenă groaznică și am luat un calmant ; cred că o să dorm vreo două-trei ore. Nu vă faceți griji, că vă găsesc eu. Dacă nu apar până pe la ora 11.00, vă întoarceți la hotel.

— Vai, îmi pare rău că suferiți. Sigur că da, odihniți-vă. Nu vă faceți griji pentru noi. O să fim cuminți

cu toții, răspunse Ella, mândră că pe ea a căutat-o generalul Tomek pentru a transmite mesajul. Sănătate multă !

După ce încheie convorbirea, inginerul Tomek făcu un duș, își schimbă cămașa, renunță la costumul de culoare închisă pentru un sacou sport, asortat cu pantaloni și pantofi gri și la 18 fără câteva minute părăsea degajat hotelul, îndreptându-se pe jos către malul de nord al Alsterului, lacul din centrul orașului Hamburg. Mergea calm, sigur pe sine, părând a cunoaște perfect zona.

Într-o parcare, un jeep militar american, cu motorul pornit torcând ușor, era gata parcă de plecare. În picioare lângă capotă, șoferul, un vlăjgan de peste 1,85 m, mesteca gumă și părea că ascultă o orchestră simfonică, atât era de concentrat asupra turației motorului. Tomek mai privi o dată în urmă, apoi îl abordă

— I'd like to reach the Central Railway Station.

— Shall I give you a lift ?

— Sure.

De parcă parola ar fi fost celebrul „Sesam !“ din poveste, portiera din dreapta spate se deschise și Tomek urcă în mașină, scuturând cu căldură mâna celui care, așezat alături, în stânga, îl saluta.

Șoferul a sărit pe locul său cu o sprinteneală pe care nu i-ai fi bănuit-o la dimensiunile sale și înscrise cu abilitate mașina în „lavina de tablă“, cum numesc nemții șirul autoturismelor care aglomerează șoselele la orele de maximă afluență. După 15 minute se angajase deja pe autostrada spre Bremen.

Celălalt ocupant al mașinii vorbea românește perfect din punct de vedere gramatical, poate doar cu un ușor accent străin. Gazdă curtenitoare — dar și precaută probabil — a preferat să poarte toate discuțiile în română. De altfel, șoferul nu acorda nici o atenție celor de pe bancheta din spate, concentrându-se exclusiv asupra traficului. Înalta lui clasă se dovedea prin modul lin, lipsit de șocuri în care accelera, frâna sau trecea de pe un culoar pe altul, deși acul vitezometrului oscila în jurul a 140 de kilometri pe oră.

— Poate mă lămuriți și pe mine de ce a fost nevoie să mă răpiți, întreabă inginerul Tomek cu o ușoară ironie, dar și cu o undă de nemulțumire în glas. Era nemulțumit că el, adjunct al șefului unui serviciu de informații, era convocat și purtat la discuții ca un agent oarecare și încerca să pareze aceasta prin ironie.

Fin psiholog, celălalt înțelese totul

— Dear Mr. Bridges, — oh, mă scuzați, cred că îmi dați voie să folosesc noul dumneavoastră nume — deci, domnule Bridges, ar fi fost o greșeală să nu folosim prezența dumneavoastră aici pentru a vă consulta în unele probleme și pentru a stabili, cu asentimentul dumneavoastră, unele detalii concrete în legătură cu ceea ce avem de făcut. Există o cazarmă a noastră în apropiere de Bremen, unde câțiva dintre șefii mei ar dori să aibă plăcerea de a vă cunoaște personal ; am dori, de asemenea, să cunoaștem opinia dumneavoastră asupra unor a țiuni majore pe care le concepem pentru a clătina sistemul din țările răsăritene. Trăim o perioadă extraordinară, domnule Bridges, o perioadă când se corectează cursul istoriei. Vă spun sincer că mă simt mândru să fiu alături de dumneavoastră, căci dumneavoastră sunteți unul din eroii principali ai viitoarelor acțiuni.

Ticul nervos nu-i dădea pace inginerului Tomek. Încerca să se liniștească tot potrivindu-și ochelarii sau frecându-și nasul.

„Trebuia să fi luat un calmant înainte de a pleca din hotel. Grangurii ăia trebuie să vadă un om în plină forță, nu o epavă. Eh, dar să trăiască ei doar o săptămână tensiunea pe care o înfrunt eu. Atunci să-i văd. Dar nu asta-i important acum, ci condițiile pe care le pun pentru asumarea unor noi sarcini".

Privind pe geam pâlcurile de pini care agrementau peisajul, altminteri monoton al câmpiei din Germania de nord, spuse cu voce tare

— Anticipam o asemenea discuție. Anticipam chiar și tema pe care ați expus-o. De aceea, cred că vă voi putea prezenta reflecții bazate pe o îndelungă chibzuință, nu pe impulsul momentului. Ca o concluzie a ideilor pe care aș dori să le dezvolt mai departe, aș vrea să accen-

tuez cu toată tăria convingerea mea că o eventuală răsturnare a sistemului este de neconceput înainte de a fi fost aplicate puternice lovituri psihologice, lovituri concepute și administrate la nivel macro. Nu combaterea marxismului e importantă. Poate nici nu-i posibilă. Există riscul ca o atare acțiune să se transforme într-o sterilă dispută teoretică. Nu, domnule. Trebuie să se combată nu principiile, ci rezultatele marxismului. Oamenii trebuie obișnuiți cu un alt mod de a-și gândi viața individul să-și dorească fericirea nu în contextul bunăstării și fericirii generale, ci dimpotrivă, el trebuie să fie gata să se lupte pentru realizarea fericirii personale în contextul mizeriei și al suferinței generale. La nevoie producând el însuși mizerie și suferință.

Propaganda în legătură cu emigrările se dovedește o adevărată mină de aur pentru dumneavoastră. Trebuie repetată constant ideea simplistă, dar eficientă, că dacă individul dorește să fugă din socialism în capitalism, înseamnă că instinctul lui îl dirijează acolo unde e mai bine. Abia când indivizii vor vrea să fugă din capitalism în socialism înseamnă că socialismul a câștigat confruntarea.

— Dar, domnule Bridges, știți că nu-i putem prelua pe toți cei ce ar dori să vină în țările noastre.

— Asta nu înseamnă că lozinca libertății de mișcare a individului trebuie abandonată. Dimpotrivă, ea trebuie amplificată, introdusă în documente internaționale, vânturată la conferințe, reuniuni, întâlniri la toate nivelurile ; pentru că, repet, este unul din mijloacele de presiune cele mai puternice.

Eu și cei care îmi sunt alături — pentru că nu-mi închipui că sunt singurul dumneavoastră element de sprijin — vom avea grijă să asigurăm decizii politice prin care să se fixeze anumite cote ale emigrării către țările dumneavoastră. Nu prea mulți, ca să nu vă deranjăm, dar suficienți pentru ca să menținem ideea trează în populație.

În fine, va trebui să acționați pentru câteva dezertări de răsunet. Omul simplu are tendința de a se raporta la modele. Dacă „fug“ câțiva demnitari, câțiva

pictori sau muzicieni buni, câțiva sportivi de performanță, omul de pe stradă va pierde încrederea în sistem și va deveni chiar dispus să se ridice împotriva lui.

— Să înțeleg că vă gândiți inclusiv la stabilirea dumneavoastră la noi în perioada imediat următoare ?

— Cunosc modul de gândire al celui ce dirijează agenți ; pentru el un asemenea demers este aproape întotdeauna făcut prea devreme. Înțelegerea noastră, vă reamintesc, prevede că acest moment îl decid eu. Poate este, într-adevăr, încă devreme. Dar aici mult nu mai e până atunci. Cred, de asemenea, .

În acel moment unul din cauciucurile mașinii a făcut explozie. Șoferul a avut ocazia să dovedească din plin, în cele câteva secunde ce au urmat, înalta clasă a profesionalismului său. A reușit să țină mașina în bandă și să o oprească, fără a o lovi, frecându-se doar de arboretele ce desparte cele două sensuri ale autostrăzii. Singura manifestare a încordării sale a fost înjurătura colorată și șutul administrat cauciucului ieșit de pe jantă. Dar atunci mașina cu prețioșii ei pasageri fusese deja oprită în siguranță. A pus semnalul de avarie, a condus cu grijă la acostament, a chemat prin radio unitatea anunțând incidentul și apoi, cu o dexteritate de profesionist, s-a apucat să schimbe roata.

Inginerul Tomek încă nu-și revenise din șoc când toate acestea erau deja terminate. Coborî livid, în urechi repetându-i-se loviturile crengilor în caroserie și scrâșnetul de fier frecat pe asfalt. Tremurul feții îi era aproape continuu.

— Îmi pare rău, domnule Bridges, realmente îmi pare rău. Asemenea lucruri se pot întâmpla oricui. De curând Șeful Marelui Stat Major .

— Știu că nu-i nimeni vinovat, îl întrerupse Tomek. Ba chiar vreau să mulțumesc șoferului, care ne-a salvat viața. Dar, vă dați seama ce efect ar fi avut dacă muream aici, pe autostradă ..

— Iată o benzinărie puțin mai în față. Mergem acolo și stăm puțin să ne liniștim. Și eu sunt foarte emoționat, vă rog să mă credeți.

Inginerul Tomek se gândi că oricum nu poate sta la margine de autostradă până se rezolvă incidentul. Își

urmă supus stăpânul, șchiopătând ușor din piciorul drept. Simțea că se lovise destul de rău, dar nu-și dădea seama cum anume.

Benzinăria, ca toate suratele ei din Germania, oferea de toate de la sandvișuri și răcoritoare, la ziare și cărți pentru lecturi ușoare, de la piese de schimb auto, la cărbune pentru picnic. Au luat sucuri de fructe. Tomek a acceptat o pastilă oferită de însoțitorul său și treptat și-a revenit din șocul psihic suferit. În continuare au vorbit puțin, doar despre lucruri minore.

Amândoi simțeau că hotărârea lui Tomek fusese luată va rămâne cât mai curând în Vest. Nu mai suporta emoțiile.

După vreo 15 minute sergentul cel înalt aduse mașina și făcu semn cu farurile șefului său. Acesta îl așteptă pe Tomek să se urce pe vechiul său loc, ocoli prin spate și se urcă și el. Jeepul a demarat în trombă. Era ora 18.55.

Aflat doar la câțiva metri, la pompa de alimentare, „Muni" — un fost profesor de pictură în București, acum portretist în Germania — a crezut mai întâi că are halucinații. Ce să caute inginerul Tomek într-o mașină militară americană ? Privind cu mai multă atenție s-a convins că persoana respectivă era Tomek, dincolo de orice îndoială.

„Probabil că este vreuna din marile lui acțiuni, gândi el. Cei de acasă vor fi bucuroși să afle confirmarea deplasării lui" De aceea își notă conștiincios numărul mașinii, data, ora și numele benzinăriei.

Își aduse aminte că în timpul războiului existau observatori, care comunicau date despre avioanele doborâte, confirmând prin aceasta rapoartele piloților.

„În tot cazul, o să-i facă plăcere să afle că raportul său privind contactele cu grangurii americani este confirmat" își zise el, mulțumit.

De unde să știe bietul „Muni" că, la revenirea sa în țară, inginerul Tomek, adjunctul șefului Serviciului român de spionaj nu va manifesta nici cea mai mică intenție de a întocmi un asemenea raport ?

4

„MUNI“

Locotenent-colonelul Drăgan părea a fi mesagerul veseliei. Scund, durduliu, pedant îmbrăcat, cu manşetele cămăşii depăşind mâneca hainei („nu complet, ca la americani, ci doar pe jumătate, ca să ţin seama şi de specificul nostru naţional“, îi plăcea să explice râzând), proaspăt ras şi discret parfumat, el avea întotdeauna o glumă parcă anume pregătită spre a destinde auditoriul şi a detensiona atmosfera.

Deşi un foarte bun profesionist, realizările sale rămăseseră la fel de anonime ca şi cele ale celorlalţi colegi ai săi. Prin câteva situaţii de viaţă în centrul cărora se aflase, Drăgan intrase însă în acea istorie nescrisă a oricărei instituţii, care transferă în legendă faptele unora din angajaţii ei.

Odată, în cadrul unei furtunoase şedinţe, prelungită până târziu în noaptea sufocantă de vară, după ce tunase şi fulgerase mai bine de o oră transmiţând o serie de noi indicaţii ale conducerii, generalul Diamant a cerut celor prezenţi să-şi expună poziţia. Nimeni nu îndrăznea să spargă gheaţa. Orice nou apel se lovea de aceeaşi tăcere, de aceleaşi feţe concentrate asupra agendelor de notiţe. Nici unul dintre cei prezenţi nu dorea să i se ceară lui să răspundă primul la criticile aduse. Toţi ştiau că, după un început poticnit, dezbaterea trebuie să coboare din sfera principiilor abstracte şi a cerinţelor aberante la detaliile muncii concrete, unde orice discuţie devenea raţională şi posibilă. La fel de bine ştiau însă că aceia care luau cuvântul înainte de a se intra pe acest făgaş se puteau considera practic sacrificaţi. În această încordare maximă se ridică, ezitant, mâna locotenent-colonelului

Drăgan. Grăbit să nu piardă ocazia începerii discuţiilor, Diamant rosti grav

— Iată-l, în fine, pe curajosul gata să ia taurul de coarne ! Bine, Drăgane, ai cuvântul.

— Vă rog să nu vă supăraţi, şopti spăşit Drăgan. Doream doar să cer permisiunea să deschidem o fereastră. E tare cald .

Au izbucnit hohote de râs, în totală contradicţie cu atmosfera gravă, de înmormântare, ce domnise până atunci. După câteva minute însă, a început o adevărată analiză a situaţiei, efectuată cu destindere, la obiect.

Mult timp după aceea, când Drăgan ridica mâna să spună ceva, generalul Diamant para zâmbitor

— Tu precizează mai întâi dacă vrei să deschizi vreo fereastră sau vrei într-adevăr să iei cuvântul.

Când vreunul din noii angajaţi intra în conul de lumină al lui Drăgan, se produceau transformări repezi cei mai mulţi înfloreau, se maturizau profesional. Dar se mai întâmpla şi ca, la flacăra puternică a personalităţii acestui ofiţer, vreunul să-şi pârlească puful frumos colorat pe care îl înfoia în jurul unui trup sărac în cunoştinţe şi talent. Şi, modificând vorba lui Creangă, s-ar putea spune că, dacă foamea şi setea dau târcoale, apoi goliciunea năvăleşte de-a dreptul, sau altfel exprimat, vidul dintr-un creier e mai periculos decât golul dintr-un stomac.

Asemenea situaţii sunt posibile pentru că oricâtă grijă s-ar manifesta în selecţia oamenilor pentru Serviciul de informaţii, oricât de dese ar fi sitele de cernut, uneori se mai strecoară înăuntru, totuşi, şi neaveniţi. Cu râsul său şugubăţ, cu aerul său non-conformist, Drăgan îi făcea pe aceştia să-şi piardă platoşele protectoare, care cădeau cum sare coaja de pe o alună strânsă în cleşte, lăsând nu o dată la iveală o cu totul altă personalitate decât imaginea artificială, prezentată până atunci.

Un astfel de individ ajunsese, prin recomandări oculte, provenind de la cabinete foarte înalte, chiar în serviciul condus de locotenent-colonelul Drăgan. Era evident că omul, bun pe fond, nu se afla la locul potrivit. Prin morgă, scorţoşenie, politizări ieftine, el căuta să se ţină

la distanță, coborând o barieră în fața oricui ar fi încercat să-l atragă în discuții. Era limpede că omul simțea, în sufletul său, că pentru munca în care fusese azvârlit, nu numai că nu poseda un minim de cunoștințe — întrucât, de bine, de rău, acestea mai pot fi însușite — dar nu avea nici înclinație, nemaivorbind de talent. El se zbuciuma, pentru că era suficient de inteligent ca să-și dea singur seama că nu este destul de bun pentru noua activitate. Dar gândul la înalții protectori îl împiedica să-și ceară transferul, iar șefii nu aveau, deocamdată, suficiente motive pentru a i-l impune.

Era o sâmbătă senină de mai. Soarele se întremase, anunțând o vară timpurie. Privind pe geam la castanii înfloriți, oamenii se gândeau cu plăcere la scurta, mereu prea scurta zi de relaxare ce urma.

Această atmosferă de pace generală se risipi când Drăgan intră în biroul în care lucra și protejatul Guliță, cum îi spunea el. Avea, în mod surprinzător, o mină preocupată, gravă :

— I-am înnebunit pe ăștia de la Administrativ. Am fost să-mi ia măsură la parașută. Și unde dracu' să găsească ei ceva potrivit pentru un tip scurt și gras ca mine ? Da' nici eu nu m-am lăsat „Domnule, dacă sunt norme tehnice precise, atunci să le respectați. Nu am de gând să-mi risc viața aiurea !" Descărcându-și mai departe nemulțumirea în pufnituri și fraze neacademice șoptite în barbă, Drăgan luă un ziar de pe colțul biroului. Preț de un minut aruncă o privire fugitivă asupra titlurilor, păstrându-și aceeași înfățișare preocupată. Așeză apoi ziarul, cu indiferență, la loc. Simțea că ochii tuturor rămăseseră ațintiți pe el. Părea a se fi calmat, când, uitând indignarea, se adresă celorlalți pe un ton părintesc

— De-aia zic, copii, voi faceți cum vi se pare mai bine. Cred însă că trebuie să manifestați și voi cea mai mare exigență. S-ar putea să trecem la lansări cât de curând și eu nu am nevoie de eroi post-mortem în serviciu.

Se instală o tăcere penibilă. Nici unul din cei patru lucrători prezenți în birou nu fusese prevenit. Surprin-

derea lor era sinceră și totală. Locotenentul Blaga sesiză tertipul și percută primul

— Eram sigur, șefu', că or să aibă probleme cu dumneavoastră. Pe mine știți ce scurt m-au luat? „Gata, băiatu', ești tânăr, ești sportiv, nu ești căsătorit, așa că nu mai face nazuri" Și mi-au pus în brațe o vechitură. Norocul meu e că am cele șase salturi de bază făcute la armată, așa că sper să mă descurc. Deci, fiți fără grijă. Cu mine lucrurile sunt ca și rezolvate și nu o să vă bag tocmai eu la cheltuieli pentru coroană.

Blaga mai aruncă o privire asupra paginii pe care tocmai o scrisese și apoi se întoarse ca să o introducă în unul din multele dosare aflate în fișetul așezat chiar în spatele lui, la perete. Se vede însă treaba că nu găsea dosarul căutat, pentru că a fost nevoie să schimbe, pufnind, locul a două-trei biblioraftturi. Drăgan își dădu seama imediat că tânărul locotenent n-a mai rezistat și stă cu spatele la cameră și cu capul în fișet ca să poată râde pe furiș.

Dar bulgărele de zăpadă începuse să se rostogolească singur la vale.

— Eu încă n-am fost și bine că ne-ați amintit că m-aș duce acum. Dacă-mi dați voie, desigur, interveni căpitanul Ștefan, care avea chef să plece în oraș, dar, cum n-avea motiv, se gândise pe loc că n-ar fi rău să speculeze poanta șefului.

— Du-te, Ștefane, du-te. Mi se pare însă că tu mai aveai niște scrisori de definitivat; dar nu-i nimic, du-te liniștit. Dacă stai mult, le definitivăm împreună mâine dimineață. Eu oricum, vin la program. „M-am prins, băiatu', că vrei să mă speculezi. Așa că o să lucrăm și duminică, dacă acum vrei să te duci iar în vizită la doamna aceea de pe Armenească", clipi zâmbind cu toată fața locotenent-colonelul Drăgan și ieși, legănându-se, din birou.

„Guliță" stătu cufundat în gânduri mai bine de o oră. Nu a schimbat o vorbă cu nimeni, nu l-a atras nimic din cele ce se petreceau în jurul său. Părea pur și simplu prăbușit în sine. Apoi scoase din sertar o foaie albă, de cea mai bună calitate, o netezi, o așeză cu

marginile perfect paralele cu cele ale mapei de birou și așternu cu scrisu-i ferm, caligrafic

RAPORT

Subsemnatul ..., rog să-mi aprobați mutarea din această unitate. În scurtul timp petrecut aici, mi-am dat seama că nu pot face față cerințelor și exigențelor muncii de informații externe

Venit ca o ușurare pentru toată lumea, raportul a fost aprobat și „Guliță“ a fost transferat ca șef al secretariatului la un inspectorat județean, în orașul unde trăise până atunci, acolo unde își avea locuința și familia.

Locotenentul Blaga a încercat în aceeași zi să plaseze ici-colo poanta cu „parașuta pe măsură“. Dar după primele trei eșecuri a trebuit să se lase păgubaș. Pentru că dacă Blaga îl putea concura pe Drăgan în ce privește talentul actoricesc, pentru „Guliță“ nu s-a putut găsi pereche în Serviciu.

Așa era bunul, jovialul, rotofeiul elegant și stilat, locotenent-colonelul Drăgan.

Iar generalul Diamant, care mai tot timpul umbla încruntat și supărat, părea că tolerează binevoitor veselia și nonșalanța lui Drăgan. Cândva, cu mulți ani în urmă, îl admonestase pe acesta pentru prea marea lui veselie, când îi raporta ceva cu zâmbetul pe buze. Zâmbind mai departe, Drăgan a argumentat cât de mult se deosebește veselia de neseriozitate, ce treabă serioasă e să scrii comedie, ce satisfacție deosebită cunoaște el atunci când poate să facă zâmbind munca cea mai gravă. Gata oricând să admire o nouă fațetă a vieții, generalul Diamant a fost câștigat. Ba, reținuse chiar și ticul verbal al lui Drăgan, pentru care o problemă nu era gata, ci „dificilă“, cu accentul pus italienește, pe cel de-al doilea „i“

De aceea, când îl văzu că intră în birou și rămâne cuminte în cadrul ușii, în loc să-i răspundă la salut, Diamant îi spuse binevoitor

— Ce vânt te aduce, Drăgane ? Să nu-mi spui că ai vreo problemă „dificilă“, că nu te cred.

— În principiu orice problemă care ajunge la dumneavoastră trebuie să fie dificilă. Altminteri o soluționam noi, ceilalți. Și să știți că de fapt vin pentru ceva care, pentru unul ca mine, seamănă mai degrabă a nedumerire, nu a problemă. De aceea, nici nu știu practic cum să o abordez.

— Stai jos și spune. Avem la dispoziție o oră întreagă. Apoi trebuie să mă pregătesc pentru o analiză.

— Vă mulțumesc, dar nici nu cred că o să fie nevoie de atâta timp. Ba chiar mi-e teamă că la cinci minute după ce am terminat să vă raportez informațiile primite o să-mi spuneți să ies afară din birou. Ceea ce — sincer să fiu — chiar m-ar bucura.

Generalul Diamant sesiză încurcătura în care se afla subordonatul său, zbuciumul acestuia între datoria de a transmite informația obținută și, probabil, teama de a nu se face de râs datorită conținutului neverosimil al acesteia. Găsi de aceea de cuviință să canalizeze discuția mai întâi pe un alt făgaș și îi propuse împăciuitor

— Las-o dracu' de informație. Pune-mă mai întâi în temă cu sursa. Cine e, cum a lucrat până acum, cum a fost verificat.

— Desigur, cu toată plăcerea. Drăgan cunoștea satisfacția cu care generalul Diamant urmărea, chiar și numai ca spectator, modul în care serviciile de informații schimbă destinele unor indivizi și, atunci când sunt suficient de puternice, schimbă chiar și destinele unor popoare. De aceea începu să toarcă monoton

— Povestea lui „Muni" e simplă. Chiar mi se pare uneori că este lineară când mă gândesc la el, eu văd parcă un om care a mers o viață întreagă pe un drum drept, ca un tren pe o șină de cale ferată în câmpie. Lin și fără tulburări. Deodată trenul ajunge la un macaz, care-l scoate de pe calea cunoscută și îl îndreaptă într-o direcție nouă, pe un drum străin. Dar el merge și pe acela, la fel de grăbit, la fel de precis, alergând imperturbabil în întâmpinarea destinului.

— Să nu fugi de soartă, că dacă nu te ajunge ea, o ajungi tu, îl încurajă Diamant în perorația lirică.

— Așa e. Mi se pare că arabii spun asta. Deci nu-i spațiul meu, replică prompt Drăgan și, făcându-i impresia că a sesizat, în glasul generalului, o ușoară ironie, continuă pe un ton mai profesional

— În fine, știți că în urma furtului acelei comori de tablouri de la Muzeul Brukenthal din Sibiu s-a ordonat să ne implicăm și noi în eventuala lor recuperare, organizându-se acțiunea „Portretul". „Muni" și soția lui sunt pictori. Un pic aiuriți, așa cum sunt mulți colegi de-ai lor de breaslă, dar în general oameni de treabă. Nevasta lui „Muni" avea însă o obsesie chipurile, nu se poate afirma artistic fiind prea modernistă, ori pentru că nu știu ce „fosile" de la Uniunea Artiștilor Plastici o blochează. Și atunci s-a cam pronunțat că, dacă ar ajunge ea în Vest, ce mare artist plastic ar deveni. Firește, aceste păreri s-au cam aflat și femeia n-a mai plecat nici până la Russe, necum la ruși sau la antiruși. Atunci, văzând ea cum decurg lucrurile, și-a adus aminte de originea ei etnică și a început să-l bată pe bărbată-su la cap să depună acte pentru emigrare. A adus în balanță și un argument forte. Au un băiat, pictor în devenire, care, spunea ea, nu are nici o perspectivă în țară. Dar cum soțul nu voia să-și lase rostul de aici, certurile se țineau lanț.

De zbuciumul din această familie am aflat întâmplător, de la niște amici. Încordarea atinsese cele mai înalte cote. Un deznodământ violent era oricând posibil. Am discutat cu „Muni" de vreo trei-patru ori, lămurindu-l treptat că plecarea din țară nu este întotdeauna un gest blamabil și apoi am încheiat târgul dacă se angajează să intre în lumea falsificatorilor sau a comercianților de tablouri furate și să ne transmită date legate de tablourile sustrase de la Sibiu, noi îl sprijinim să emigreze. Și așa, la scurt timp, „Muni" a organizat prima sa expoziție personală în Occident, a plecat cu soția, și gata.

— Deci dumneata ai ajutat un om valoros să plece din țară sub paravanul unei misiuni fantomă.

— Îmi pare rău că trebuie să o spun cu voce tare, dar cum nu mă auziți decât dumneavoastră, o zic totuși știți foarte bine că nu este singurul caz. Cui îi foloseau

ieșirile, de acum violente, ale femeii aceleia ? S-a dovedit că nimeni de aici nu-i bloca ascensiunea artistică, ea săraca neavând deloc așa talent cum pretinde. Prin urmare, balonul ăsta în care suflă mulți s-a dovedit, și în acest caz, ceea ce e el de fapt — o incintă goală. Ce le-aș mai da cu un șut undeva la toți ratații ăștia, să nu se oprească

— Lasă asta, îl întrerupse Diamant aducându-l la cazul discutat, dar omul ăsta nu era legat prin nimic de noi. Putea să-ți spună Adio ! de cum a ajuns acolo.

— Teoretic putea. Dar n-a făcut-o. Este un om sensibil, care și-a dat seama că i-am înțeles chinurile și că am încercat să-l ajut. Îmi este recunoscător la modul sincer. În plus, băiatul i-a rămas în țară să-și termine facultatea.

— N-a plecat și el ?

— Ba da. Dar numai după ce am primit de la „Muni" suficiente informații care să-l lege puternic de noi. Dacă acestea se află, el devine dezagreabil pentru autoritățile din noua lui patrie și un om terminat pentru emigrația română. Și el știe asta.

— Legătura ?

— Adecvată cazului, adică simpluță de tot. „Muni" scrie un fel de memorii cu întâmplările zilnice, pe care le transmite periodic unui „colector", în Olanda. Acesta are o mică editură și, drept urmare, primește kilograme de asemenea materiale în fiecare zi. Dacă obține informații în cadrul acțiunii „Portretul" ne comunică printr-un cod. Atunci organizăm contactarea lui. Dar, sincer să fiu, nu cred că vom ajunge vreodată să primim acest semnal. Așa că ne mulțumim să citim memoriile profesorului de pictură, care parcă mai bine se apuca de literatură, pentru că scrie, după părerea mea, cu talent ; sunt pagini pline de viață, cu oameni pe care parcă-i vezi mișcându-se, iar în descrierea unor situații, ochiul pictorului sesizează detalii și nuanțe ascunse poate multora dintre noi. Oricum, din scrierile lui rămân multe informații utile.

— Și-acum ți-a dat probabil o informație de te-a pus în încurcătură.

Exact ! Să v-o raportez pe scurt

Mai întâi omul ne introduce în temă, amintindu-ne că în timpul războiului observatorii trupelor de uscat raportau și avioanele doborâte în zona lor, în timpul bătăliilor aeriene, confirmând astfel rapoartele de luptă ale piloților. Imaginându-și că este un astfel de observator, „Muni“ relatează o ciudățenie la care a fost, din întâmplare, martor. În esență despre ce este vorba astăzi se împlinesc exact două săptămâni de când, pe o vreme senină, la ora 18.55, deci încă pe lumină, la o benzinărie — nu i-am reținut numele, pentru că are prea multe consoane pentru mine — în fine, la o benzinărie de pe autostrada Hamburg—Bremen, „Muni“ a văzut urcându-se într-o mașină militară americană un om pe care îl cunoaște a fi ofițer de Securitate.

— Pe cine ?

— Pe primul dumneavoastră adjunct !

Nemulțumit de ton, Diamant interveni cu asprime pentru a restaura ordinea, disciplina și respectul

— De unde îl cunoaște profesorașul tău pe inginerul Tomek ? Chiar așa am ajuns, să ne știe toată lumea ce suntem și ce facem ? Ce parodie de conspirativitate mai e și asta ?

— Raportez că „Muni“ îl cunoaște perfect pe inginerul Tomek. Știți doar că fiica acestuia e studentă la Arte Plastice. „Muni“ e unul din profesorii care au pregătit-o în vederea admiterii. A fost pe la Tomek pe acasă și au stat față în față la discuții de câteva ori. Iar capacitatea lui „Muni“ de a sesiza, de a memora și reda trăsăturile unei persoane e fantastică. Este în stare să reproducă din memorie, să deseneze vreau să spun, orice chip pe care l-a privit o singură dată cu atenție. Așa că exactitatea observației — dacă într-adevăr a făcut-o — e mai presus de orice dubiu.

— Dacă într-adevăr a făcut-o, bine zis. Tu nu-ți dai seama că serviciile dușmane nu se dau în lături de la nici o provocare pentru a semăna neîncredere și suspiciune între noi ? O asemenea „sesizare“, cum e cea cu care vii tu acum, are un avantaj e ridicol de simplă, în

vreme ce noi ne așteptăm la cine știe ce combinații subtile vizând un astfel de obiectiv Așa că eu zic s-o lași baltă.

— Oricum, eu am considerat de datoria mea să vă raportez personal. Să nu uit „Muni“ mai spune că inginerul Tomek avea un mers ciudat, șchiopăta din piciorul drept. Când s-a urcat în mașină, s-a ajutat cu mâna ca să-și tragă piciorul înăuntru.

— Bine ai făcut că ai venit să discutăm sesizarea. Scoți scrisoarea asta a lui „Muni“ din curier și mi-o aduci acum. Filmul îl distrugi, conform regulilor. Vreau și eu să mă conving personal de talentele literare ale unui pictor.

— Am înțeles ! Nu considerați necesar să discut cu Boldur, să verifice eventual programul delegației care a fost în Germania ? Pentru că eu știu că inginerul Tomek s-a aflat într-adevăr în Germania acum două săptămâni.

— Mare scofală știi și tu ! Este evident că dacă e vorba de lucrătura unui serviciu advers, apoi plecau cu certitudine de la date reale. Uite, îți spun eu de acum, fără nici o verificare a lui Boldur, că în ziua și la ora respectivă Tomek s-a aflat undeva singur la hotel, la discuții cu vreo relație, în fine, el nu are, ca să zicem așa, un alibi. În al doilea rând, când un material vine la mine, hotărăsc eu ce se întâmplă cu el, cine îl mai vede sau nu. Trebuie oare să-ți spun eu că informații la un asemenea nivel nu pot fi tratate ca o informație despre nu știu ce ofițeraș al tău ? Iar în al treilea rând — și acum generalul Diamant îndulci tonul, părând un părinte care discută o boacănă cu băiatul său cel mare, devenit flăcău — ce dracu', măi Drăgane, nu-i știi pe ăștia de la contrainformații ? Cine intră pe mâna lor Dacă dă Boldur drumul la câini Nu trebuie

O clipă Diamant păru cufundat în gânduri. Ecoul frazelor sale părintești se stinse. Reveni brusc același șef autoritar dintotdeauna

— Nu știu dacă ți-am mai spus, deși la un om ca tine nu e cazul : nici o vorbă cu nimeni. Înțeleg că de la

recrutare și până acum „Muni“ ăsta a fost permanent în legătura ta. Nu l-ai predat la nimeni, așa e ?

— Așa e, nu l-am predat.

— Asta ca să știu sigur de la cine ar putea eventual transpira ceva. Hai, acum du-te și fă ce ți-am spus.

Văzând cu cât calm, cu câtă distanțare primește Diamant o informație de o asemenea gravitate, Drăgan se simți ușor descumpănit. Dar nu-și exterioriză prin nimic frământările sufletești. Dimpotrivă, atunci când a ieșit din cabinetul generalului Diamant el avea atâta veselie pe față și-și ștergea cu batista colțul ochilor, de parcă părăsea o șuetă unde se spuseseră glume bune. Flutură din mână un salut către șeful de cabinet și ieși pe culoar.

„Când îi văd pe șefi cum se acoperă, cum se protejează unul pe altul, parcă înțeleg mai bine resorturile care declanșează lupta de clasă“ — glumi Drăgan pentru sine.

„Oricum, generalul Diamant nu poate fi părtaș la nici o mârșăvie.

El nu. Dar o să vedem.“

Locotenent-colonelul Drăgan părea dispus să pornească un război pe cont propriu.

5

O ȘEDINȚĂ CA ORICARE ALTA

Cabinetul de lucru al inginerului Tomek întrunea două caracteristici pe care oricine ar fi tentat să le considere incompatibile : sobru și cochet. Într-adevăr, bibliotecile care ocupau doi pereți și care erau tixite cu volume

groase, frumos legate — anuare, enciclopedii, tratate de chimie — casa de fier masivă, așezată în spatele biroului, covorul persan gros, scaunele rânduite în jurul mesei de consiliu, cu spătarele lor înalte, sculptate, toate aceste lucruri inspirau sobrietatea, prestanța, înalta funcție a celui ce stăpânea asupra lor. Dintre mobilele masive și reci țâșneau însă, ici-colo, niște fulgere de o lumină aparte un tablou modernist cu pete vii de culoare, niște flori de mină trimițând săgeți de oglindă de pe suportul lor din bazalt lustruit, ultimele numere din Paris Match sau Newsweek aruncate neglijent peste un teanc de dosare, două fotolii joase, tupilate lângă o măsuță rotundă, așezată în fața biroului pe care trona o veioză împodobită de un abajur translucid, ale cărui nuanțe discrete de vernil, alb și roz se întrepătrundeau într-o unduire calmă.

Ca o izbucnire veselă de clape într-un concert pentru pian și orchestră, aceste mici detalii nu numai că nu distonau cu ansamblul, ci evidențiau și mai mult masivitatea, sobrietatea lui.

Dialogul mut al obiectelor dezvăluia, într-un fel, însăși personalitatea inginerului Tomek o ființă plină de sensibilități, chinuită de angoase și de temeri nemărturisite, care, prin jocul vieții, ajunsese să fie plasată aproape de culmea unui sistem masiv, rigid, de o uriașă forță.

În seara aceasta Tomek avea ca invitat pe generalul Mărculescu, celălalt adjunct al șefului spionajului român. Între cei doi se instalase o discretă prietenie, rezultată din înțelegerea, niciodată mărturisită explicit, de a se sprijini reciproc în avansarea pe treptele ierarhiei profesionale. Pentru aceasta au folosit cu abilitate argumente și mijloace din cele mai diverse. Odată, când urmau să reprezinte împreună instituția în niște tratative cu Direcția de Informații a Armatei, au susținut că având grade mai mici decât partenerii militari ar porni de pe poziții de inferioritate. Și așa, de dragul unui pretins echilibru, au obținut o avansare la excepțional. Dar mai eficientă s-a dovedit tactica micilor „servicii și atenții", prin care au determinat câțiva înalți funcționari de partid să le acorde sprijinul lor.

Astfel reușiseră cei doi să sară, mână în mână, din grad în grad, tot mai sus, străbătând în vreo zece ani o cale pentru care celor mulți le este insuficientă o viață de militar.

Fusese o zi caldă. Pereții groși ai clădirii păstrau însă în interior o temperatură plăcută.

Răsturnați în cele două fotolii, în fața măsuței pe care șeful de cabinet plasase atent alune, pahare, două sticle de suc de fructe și câteva sandvișuri, cei doi sporovăiau degajat. Își făcuseră obiceiul ca o dată la două-trei zile să schimbe împreună impresii, să se pună la curent cu noutățile, astfel încât să fie cât mai bine înarmați pentru discuțiile cu personalul din subordine, dar mai ales, pentru cele cu generalul Diamant. Se întâlneau când la unul, când la celălalt. Discutau uneori și pe stradă, seara târziu, când plecau de la serviciu, șoferii urmându-i discret, cu mașinile, la câțiva metri în spate.

Mărculescu era nemulțumit. Mintea lui scăpărătoare respingea lipsa de logică a unor indicații primite pe linie de partid. În plus, firea sa mândră nu putea să se împace cu amestecul brutal al unor neaveniți în probleme concrete de muncă.

— Uită-te și tu dacă se mai poate înțelege ceva Ce mi-au spus azi se bate cap în cap cu ceea ce mi-au spus luna trecută. Te rog să mă crezi, eu pur și simplu nu pot să-mi dau seama ce mai vor ei cu acest Coman. Omul ăsta, dintr-un oarecare a fost transformat într-o personalitate ; acum e mare opozant și „dizident" ; e micul David în luptă cu Goliathul statal. De ce l-au băgat în seamă când era un necunoscut ? Dacă voiau să-l cumințească, de ce mai rău l-au întărâtat ? De ce l-au mai arestat, dacă i-au dat imediat drumul ?

— Eu știu ce să mai zic ? Poate că a fost mai bine că l-au eliberat și i-au dat voie să plece afară. Așa au fost nevoiți să procedeze și rușii

— Hai că ai haz, interveni Mărculescu. Tu îl compari pe Coman cu Soljenițân ?

— Dar nici noi nu ne comparăm cu rușii ! Să lăsăm însă comparațiile că n-ajungem la nici un rezultat. Acum ce mai vor cu Coman ?

— Păi ce să vrea ? Parcă ei știu ? Sau, în tot cazul, din bălăbăneala asta de la o zi la alta, nu văd ce altă concluzie s-ar putea trage decât aceea că nici ei nu au o linie de conduită clară.

Cu o mișcare iute, Mărculescu își trase manșetele cămășii și mai mult afară, așa cum făcea ori de câte ori era nervos, apoi continuă mai liniștit

— Ți-am mai spus părerea mea că tipul e programat să ne sâcâie. După ce a plecat din țară, s-a plimbat prin tot Occidentul, până i-a expirat perioada pentru care i se acordase viza.

Abia atunci se trezește și merge la Ambasada noastră să ceară prelungirea vizei, chipurile ca să poată veni acasă „cu actele în regulă". Cei de la Ambasadă primiseră instrucțiuni să nu-i prelungească viza și uite așa ne-am pricopsit cu o sursă de scandal.

— Și pe noi cum vor să ne implice în toată povestea asta ? întrebă Tomek.

— N-o să-ți vină să crezi, răspunse grăbit Mărculescu, care simțea nevoia să se descarce. Închipuiește-ți că ni se cere ca sursele potente pe linie de propagandă să declanșeze o campanie susținută că avem dreptate. Acțiunea e născută moartă. Zău așa, chiar dacă aș neglija curentul de opinie generală din Vest pe tema asta a libertății de mișcare, dar am eu surse să mă pot lua la întrecere cu un serviciu străin în propria lui țară, să zicem cu DST-ul francez pe teritoriul Franței ? Apoi, angajându-mă într-o confruntare publică, nu-i cresc și mai mult valoarea acestui individ care, știi bine și tu, nici nu merită atenția noastră ?

— Ce crezi că se poate face ?

— Cred că o să trebuiască să facem și acum ceea ce am mai făcut și a ținut întocmesc un plan de măsuri zdravăn, în care implic vreo cinci-șase rezidențe din Europa. Ca să arătăm ce importanță deosebită acordăm acțiunii, cred că e bine să obținem aprobarea lui Diamant să merg eu să prelucrez, pe rând, sarcinile ce revin fiecărei rezidențe. Și eu o să fac așa o prelucrare, în care o să-l înfierez în așa hal pe Coman și atitudinea

lui trădătoare, încât n-o să mai aibă nimeni curajul să acţioneze.

— Şi dacă Diamant o să te facă răspunzător când se va vedea că propaganda promisă e zero ?

— Diamant o să priceapă imediat despre ce e vorba, dar va păstra aparenţele. Mai mult ca sigur că la început va accentua el însuşi importanţa misiunii mele într-o şedinţă de colectiv de conducere. Asta aşa, ca să aibă, la nevoie, martori. Apoi, dacă toată tevatura nu se uită, mă va critica public, dar nu se va atinge de mine.

— Din partea mea, zise Tomek indiferent, ai tot sprijinul. Când ai de gând să pleci ?

— Mulţumesc pentru sprijin. Asta vroiam de la tine. De plecat o să plec probabil peste vreo două săptămâni. Şi nu stau mai mult de 10—15 zile.

— Foarte bine. Să-mi aduci nişte after-shave. Sunt pe terminate.

— Nici o problemă.

Generalul Mărculescu îşi bău paharul de suc şi, privindu-şi ceasul, spuse

— Hai că e aproape 10. Şi mâine e o zi.

Spuse „La revedere" când era deja în drum spre uşă.

Tomek se amuza copios când Mărculescu folosea expresii englezeşti traduse cuvânt cu cuvânt. De aceea flutură doar mâna, zâmbind larg, la salutul de bun rămas al oaspetelui său.

Prietenia lor se baza pe realităţi practice şi nu pe îmbrăţişări protocolare sau efuziuni sentimentale.

A doua zi dimineaţă, de cum începu programul, generalul Mărculescu se adânci în elaborarea planului de măsuri pentru contracararea activităţii lui Coman. Citi mai întâi sintezele privind viaţa acestuia. Fiecare pagină îi întărea convingerea că individul fusese umflat artificial şi transformat într-un caz special. „Nemulţumiţi, contestatari, inadaptaţi sunt cu miile pretutindeni, în orice ţară, — gândi Mărculescu. România nu face excepţie. Şi atunci de unde până unde ţâşneşte acesta în

contestatarul nr. 1 ? De ce el, când eu știu vreo 10—12 mai potriviți pentru un astfel de rol ?“

Privirea îi lunecă goală pe obiectele din jur, apoi rămase fixată pe dreptunghiul de lumină al ferestrei. Cu degetele mâinii drepte pipăi grosimea dosarului pe care îl citise fără a afla răspuns la această simplă întrebare.

„Este evident că aici s-a implicat un serviciu străin. Oamenii acestuia s-au oprit la Coman pur și simplu pentru faptul că l-au cunoscut pe el și nu pe vreunul din cei 10—12 mai buni decât el. În al doilea rând este evidentă dirijarea. Căci fără o conducere abilă, făcută de profesioniști, Coman ar fi rămas un neadaptat oarecare, un ins care-și plânge nemulțumirea când joacă pocher cu prietenii sau, în cel mai rău caz, unul care iese cu o jalbă în calea unei delegații.

Dar de ce nu există nici o urmă concretă a momentului contactării de către acest serviciu ?

Răspunsul nu e decât unul de la bun început «ceilalți» au lucrat calificat, într-o deplină conspirativitate. Lucru de profesionist de clasă.

Și împotriva acestor meseriași mi se cere mie să acționez, pe terenul lor, în țara lor, susținând o aberație, o idee împotriva cursului general de opinie !

Evident, ce am hotărât e corect. Nu intrăm într-o luptă doar pentru a sacrifica oameni sau a satisface orgolii.“

Îndepărtă dosarul referitor la Coman și activitatea lui și se apucă să contureze structura acțiunii care, chipurile, trebuia să contracareze propaganda lui dușmănoasă.

Era însă hotărât să acționeze astfel încât acest plan să rămână un simplu petic de hârtie.

În aceeași dimineață, în biroul său, inginerul Tomek răsfoia cu grijă paginile agendei sale, preocupat să adune, într-un raport coerent, concluziile unor analize pe care le

efectuase la mai multe colective. Prin față i se învârtejeau nume conspirative, note de stadiu, planuri de măsuri, obiective neacoperite, termene de penetrare — un tăvălug de cifre seci, de scheme reluate și repetate — nimic viu, nimic care să arate inventivitatea, personalitatea lucrătorului. Avea impresia că oricine ar fi încercat să iasă din rând era adus înapoi, în formația care trebuia să mărșăluiască după muzica acelorași vechi reguli și norme. Remarcase la unii lucrători teama de a explora realitățile, remarcase o tendință a acestora de a se refugia la adăpostul regulilor, sub a căror umbrelă protectoare se instaura o comoditate generalizată. Principiul „Mai bine greșești împreună cu partidul, decât să ai dreptate împotriva lui" se extindea. Închizând ochii, Tomek își imagină o masă gelatinoasă, vâscoasă, care paralizează mișcările unui înotător ; și tot mai obosit, acesta se scufundă. Își notă ideea într-o formulare acceptabilă, spunând că unii lucrători se arată mai degrabă gata să greșească respectând niște reguli, decât să aibă un succes ignorându-le. La unii șefi de compartimente criteriul de apreciere a subordonaților tinde să devină nu rezultatul final, ci respectarea regulilor.

Îi plăceau ideile, care parcă veneau de la sine. Se gândi că e bine ca întreg materialul să-l structureze pe tema inițiativei și responsabilității personale.

Cu scrisul său îngrijit, caligrafic, inginerul Tomek se apucă să redacteze materialul. Simțea o bucurie perversă constatând că din toate analizele și discuțiile purtate în ultimul timp nu se conturase nici un caz demn de atenția sa, nici un element de marcă, potent, ale cărui date de identificare să fie nevoit să le rețină.

În vremea asta, generalul Diamant începuse o ședință la care participau reprezentanți ai corpului de control, ai serviciului personal și vreo cinci-șase șefi de compartimente sau servicii. Era un prilej plăcut. Se primise aprobarea acordării unor recompense și acum generalul propusese celor prezenți, ca ordine de zi a ședinței, în pri-

mul rând să elaboreze niște criterii pentru avansări și pentru premierile în bani, astfel încât să se respecte cotele aprobate și, în al doilea rând, să repartizeze pe compartimente numărul de avansați, respectiv de premiați.

Generalul știa că fiecare șef încearcă întotdeauna să obțină cât mai mult pentru oamenii săi. Nu o dată, unul sau altul se considerase dezavantajat. Ca să nu mai cârtească nimeni, îi convocase pe toți. Fiecare să-și prezinte argumentele deschis. Cine are ceva de spus să o spună în fața tuturor.

Discuțiile se încinseseră puțin. De aceea, Diamant interveni

— Măi băieți, aici nu putem merge strict pe cote procentuale. Sunt zone sau domenii care au muncit mai bine ; acolo trebuie să fim darnici. Și-apoi dificultățile pe care le înfruntă oamenii nu sunt peste tot la fel. Sunt compartimente în care s-au făcut mai puține greșeli, iar altele mai bine să nu mai vorbim.

Se opri brusc de parcă și-ar fi amintit ceva foarte important

— Dar, iacătă, vedeți că și eu fac greșeli ?

— Șeful nu greșește, el este indus în eroare, interveni râzând locotenent-colonelul Drăgan.

— Lasă tu asta acum. Greșesc pentru că trebuia să-i chem și pe Tomek și Mărculescu. Să-și spună și ei cuvântul.

Diamant se ridică de la masa de consiliu și, ocolind cu grijă instalația de telefoane, se așeză la birou. Îl sună pe secretar și-i ceru să-i invite și pe cei doi la ședință imediat. Telefonă apoi la Cifru, cerând să i se aducă, peste un sfert de oră, mapa cu telegrame intrate. Sporovăi câteva minute cu șeful Serviciului Cifru și tocmai încheia convorbirea, când cei doi adjuncți intrară grăbiți, cu figuri preocupate.

Generalul Diamant se ridică de pe scaun și, urându-le bun venit, le întinse mâna peste masiva sa masă de lucru. Pentru a-i răspunde la salut fără a-l ține cu mâna întinsă, cei doi au fost nevoiți să parcurgă cu pași mari

biroul, în toată lungimea lui. Mai sprinten, Mărculescu ajunse primul. Încercând să se miște și el în același ritm vioi, Tomek a făcut și mai vizibilă șontâcăiala piciorului drept.

— Ce-ai la picior, Tomek, a început să te încerce și pe tine reumatismul ? întrebă generalul Diamant râzând.

Dorind să se înscrie în atmosfera degajată, de bună dispoziție, pe care o sesizase de la intrare, Tomek răspunse zâmbind

— Dar de unde ! Nu se lipește el reumatismul de mine. Asta am pățit-o ieri, când intram în clădire. Am pus piciorul greșit pe o treaptă și cred că am făcut o ușoară entorsă.

— Fii atent, Tomek, fii atent. Sper că nu începi să cal i strâmb la bătrânețe ! continuă Diamant pe același ton jovial.

Cei prezenți râseră cu condescendență, așa cum se cuvine să faci la o glumă a șefului, dar păstrând și o anumită rezervă, pentru a nu-l jigni pe Tomek. Râzând și el, Diamant își roti privirea la fiecare din cei așezați în jurul mesei. Când ajunse la Drăgan, preț de o secundă fețele lor pline de zâmbet au rămas îndreptate una către cealaltă ; ochii amândurora erau însă reci, părând a plânge fără lacrimi.

Generalul Diamant îi rugă pe cei nou veniți să se așeze, comunicându-le prilejul plăcut al ședinței.

Mărculescu începu de îndată să se intereseze ce au obținut serviciile din subordinea sa și părea mulțumit.

Tomek deschise agenda și notă, caligrafic, data și scopul ședinței. Cum gândurile îi fugeau mereu aiurea, el nu reușea să se cupleze la atmosfera generală a întâlnirii. Așa cum unele animale devin neliniștite atunci când presimt catastrofe pe care nici un semn nu le prevestește, tot astfel Tomek simțea venind difuz, din interiorul ființei, un avertisment. Ceva nu era parcă în regulă. Sesizase o adiere de incertitudine, fără a putea să afirme cu precizie despre ce este vorba.

„De ce e Diamant atât de bucuros și de prietenos ? Doar pentru premieri ? Se poate. În plus, dacă e bine dispus, înseamnă că nu e nici un pericol. Dar dacă se preface ? Nu-i stă în fire. E un dur, un tăvălug, gata să strivească, dacă e nevoie, prin forța funcției sale.

De ce a convocat mai întâi șefii de compartimente și abia apoi ne-a chemat pe noi, adjuncții lui ? A vrut, poate, să asigure o repartizare a recompenselor fără să mai asculte pretențiile lui Mărculescu. Ori poate vrea să pară democrat ? El democrat ? Haida-de !"

Șirul presupunerilor îi fu întrerupt de vocea, în continuare amabilă, a generalului Diamant

— Eu cred că s-au aprobat suficiente stimulente pentru a fi toată lumea mulțumită. Tomek și Mărculescu, înțeleg că sunteți și voi de acord cu împărțirea făcută. Dacă da, atunci luați șefii de compartimente și treceți la nominalizări. Astăzi ! Mâine dimineață să avizeze cei de la cadre, astfel încât la prânz să am tabelele pentru aprobare.

Rog pe fiecare să privească recompensele ca pe o dovadă a încrederii ce ne-o acordă conducerea, ca pe un cec în alb, pe care trebuie să-l onorăm, abia de acum înainte prin muncă.

Și acum, la treabă !

— Da, e timpul să trecem la treabă, își spuse Tomek. Intuiția nu m-a înșelat niciodată. Când te strânge cravata, îi slăbești nodul.

— Da, să trecem la treabă, își spuse și Diamant. Ciudat ! Cu cât este un om mai experimentat, cu atât este mai ușor să-l dibuiești cu un truc simplu.

Diamant știa că o avalanșă se poate declanșa uneori de la un simplu pocnet de pistol. Știa, de asemenea, că o avalanșă distruge totul în calea ei. Dar nu-i mai păsa. Nici de sine, nici de nimic.

6

DIRECTORUL

În Institutul de cercetări și proiectări nave, viața părea să-și fi găsit un ritm specific, numai al său, ea curgând molcom ca o apă de câmpie. Cei mai mulți dintre angajați erau oameni specializați sau supraspecializați pe câte un domeniu foarte îngust. Ei reușeau să dea de capăt celor mai dificile sarcini fără mult zbucium și agitație, tot așa cum, după sute și sute de antrenamente, un sportiv pare să găsească mișcarea nu numai cea mai eficace, dar aparent și cea mai lipsită de efort. Singura excepție de la acest calm generalizat părea să o constituie directorul. Scos din universul științei sale, unde strălucea, el părea mereu descumpănit. Și asta pentru că nu reușea să stăpânească, oricât s-ar fi străduit, acea multitudine de cifre, de factori, de statistici care, atunci când se aștepta cel mai puțin, erau ceruți și trebuiau raportați de urgență forurilor superioare. Cu indicatorii activității de specialitate lucrurile erau mai simple. Dar aceștia nu prea erau ceruți. Se solicitau în schimb tot felul de ciudățenii de la informări privind cantitățile de hârtie predată la centrele de recuperare, la statistici cu numărul celor necăsătoriți sau divorțați, de la liste cu personalul convocat „pe traseu“ cu ocazia vizitelor oficiale, la tabele cu cei care au rude în străinătate. De aceea bietul om părea tot timpul neliniștit, ca un elev bun care pentru prima oară în viață vine la școală cu lecțiile nefăcute.

Când fu anunțat că în antecameră se află un colonel de la Departamentul Securității Statului, mai întâi își făcu cruce cu limba în cerul gurii și apoi se ridică și își întâmpină oaspetele la ușă. Temându-se, din principiu și nu dintr-un motiv anume, de orice discuție cu o per-

soană având o asemenea funcție, se hotărî să facă vizita cât mai scurtă cu putință.

Colonelul Boldur era bine documentat asupra personalului care încadra Institutul. Era, de asemenea, la curent cu temerile directorului, așa că, după ce se legitimă, îl abordă abrupt :

— Aș vrea să încep cu o mărturisire. În opinia mea vizitele scurte sunt cele mai plăcute. Pentru ambii parteneri. Știu că aveți lucruri foarte importante de soluționat și vă rog să mă credeți, nici eu nu prea mă pot lăuda că n-am ce face cu timpul. Așa că, lăsând orice introduceri și politețuri la o parte, direct la obiect avem nevoie de un specialist care să evalueze un program de calculator, pe care un amator de câștiguri ușoare ni-l oferă spre cumpărare ; programul se referă, dacă nu mă înșel, la stabilirea parametrilor optimi în proiectarea elicelor de nave. În fine, din program lipsește probabil ceva, pentru că la un moment dat totul devine confuz. N-am vrea să renunțăm, pentru că prețul e de câteva zeci de ori mai mic decât cel oficial, dar am vrea să fim siguri că n-avem de-a face cu un escroc.

— Tot scurt și la obiect, cred că vă putem ajuta. La noi s-a instaurat însă obiceiul ca toate hotărârile să le luăm în colectiv și, pe cât posibil, prin consens.

— E la modă.

— Da. Aveți ceva împotrivă dacă chem câțiva specialiști să ne consultăm pe loc ?

— Absolut nimic. Faceți cum credeți dumneavoastră că e mai bine.

Directorul comunică secretarei numele a trei persoane pe care să le convoace și, în câteva minute, cei trei luară loc la așa-zisa masă de consiliu, o improvizație meschină, făcută din două mese puse cap la cap și acoperite cu obișnuita catifea roșie. Boldur le studia atent figurile, pe măsură ce se făceau prezentările

— Inginerul Florescu

„Distins, autoritar, stăpân pe sine, ochelari cu ramă de aur lucrați în străinătate. Explicabil la cineva care declară în dosarul de personal că anterior a purtat numele de Blumenfeld.“

— Inginerul Palade . . .

„Privirea îi alunecă mereu în stânga sau în dreapta mea. Nu vrea să se uite la mine. Treaba lui. Eu vreau însă să-l privesc până în străfundurile sufletului."

— Inginerul Ghica .

„Astuia parcă-i e scârbă de lumea în care e nevoit să se miște. Se consideră os domnesc. Deși, din câte spun actele, nu e "

În câteva cuvinte directorul prezentă problema și ceru celor trei specialiști să se pronunțe.

Primul luă cuvântul Florescu

— Verificarea unui asemenea program nu constituie o problemă deosebită. Cred că va trebui să se aleagă și unele etape intermediare, unde să se facă o comparare între datele oferite de calculator și cele clasice. Așa va exista certitudinea că nu se lucrează alături de calea normală și se poate eventual identifica și punctul de ruptură. M-ar tenta o asemenea verificare, dar sunt angrenat în lucrările pentru Galați, cel puțin două luni de acum înainte.

Inginerul Ghica a fost și mai concis

— Tema acoperă doar parțial specialitatea mea, dar este integral pe domeniul inginerului Palade.

Acesta se simți solicitat direct și spuse

— Este adevărat, lucrarea este în domeniul meu de competență. Numai că, pentru moment, sunt angajat în soluționarea unui proiect foarte urgent. Cred, totuși, că joi termin și așa că abia vineri aș putea fi disponibil. Desigur, dacă dumneavoastră nu vi se pare prea târziu .

Dornic să scape de o companie dezagreabilă pentru că îl scotea din obișnuințele zilnice, directorul interveni

— Din punctul meu de vedere sunteți liber pentru această problemă vineri ; și dacă e nevoie și sâmbătă.

— Și pentru mine ziua de vineri e convenabilă, completă Boldur.

— Păi, atunci să rămânem înțeleși pentru vineri, consimți inginerul Palade.

— Aș putea să vă trimit o mașină să vă ia de acasă, îl tentă Boldur. Desigur, dacă-mi dați adresa.

Inginerul Palade avea oroare de înghesuiala din tramvaie și autobuze. În zilele călduroase, când simțea că transpirația i se prelinge pe spate, dacă se lipea cineva de el, era în stare să se dea jos din autobuzul în care, poate, abia se strecurase după o lungă așteptare. De aceea acceptă oferta cu autoturismul imediat și indică locul unde să fie așteptat vineri dimineața la ora opt.

Toată lumea părând satisfăcută, peste două minute Boldur își luă rămas bun de la directorul Institutului și ieșea din birou o dată cu cei trei ingineri discutând aprins despre ultima transmisiune sportivă a televiziunii.

Rămas singur, directorul răsuflă ușurat că poate reveni la ceea ce îi era drag și familiar — munca științifică.

7

ȘI O ZI CA ORICARE ALTA

Acea zi de vineri va rămâne pentru totdeauna în memoria inginerului Palade.

La ora opt se apropie de mașina promisă de Boldur. „Parcă aș fi unul din șefii cei mari" — își zise el când șoferul, care-l aștepta în picioare, lângă autoturism, se grăbi să-i deschidă portiera. Deși știa care este locul „de onoare" în mașină, a preferat să stea lângă șofer, așa cum văzuse că fac grangurii care vor să treacă drept populari.

Cel care venise să-l întâmpine avea o figură deschisă, plăcută. Păstrând cuvenitul respect, așa cum stă bine

unui om simplu să se poarte cu mărimile acestei lumi, el reuși imediat să creeze o atmosferă destinsă, prin glume fine, spuse cu bun simț. Palade gusta din nou partea dulce a vieții, acea parte care-i plăcea atât de mult. Se angrenă, râzând din toată inima, în cascada de bancuri și povestioare a însoțitorului său. Din goana mașinii vedea oamenii care așteptau încrâncenați în stații sosirea autobuzelor. I se păreau atât de îndepărtați, atât de străini.

— Iată c-am ajuns! spuse brusc veselul șofer încetinind și punând semnal de viraj dreapta.

Se apropiau de o clădire obscură, cu un singur etaj, care se întrezărea în fundul unei curți, printre ramurile unor brazi cărora atmosfera orașului nu le era, evident, tocmai favorabilă. Gardul placat cu foi de tablă era vopsit verde pal. Poarta se deschise larg și mașina rulă pe cei câțiva metri de pavaj din curte.

Șoferul opri sub o copertină așezată lateral față de clădire

— Vă conduc eu înăuntru. Cred că zmeul Boldur ne așteaptă sub presiune.

Au intrat împreună într-o cameră strâmtă, înghesuită, în care nu se aflau decât două mese de birou așezate față în față. La una din ele Boldur încruntat, cu fața de un galben pământiu, închise un dosar destul de gros, așeză palma peste el și, fără a se ridica de pe scaun sau a întinde mâna noului venit, spuse morocănos

— Luați loc.

Apoi, adresându-se șoferului

— Dumneata poți să pleci.

Palade simți șocul acestei primiri ca pe o brutală lovitură în plex într-un meci de box în care uitase de gardă. Plimbarea cu mașina prin orașul care se trezea la viață, atmosfera veselă, degajată, creată prin glumele de bun gust ale însoțitorului său — toate deveneau amintire. Un vis frumos care se destrămase brusc. În locul lor: o cameră strâmtă, prost luminată, mobilată sărăcăcios și un ofițer de Securitate acru și nepoliticos. Simțea cum îl cuprinde neliniștea. Ceva i se rostogolea

în capul pieptului ; simțea o senzație de scârbă, de parcă ar fi văzut un gândac zbătându-i-se în lingura cu supă.

O clipă mai speră într-o posibilă eroare și încercă să îndrepte lucrurile

— Sunt inginerul Palade. Am venit pentru programul .

— Știu bine cine sunteți. Boldur bătu semnificativ cu palma în dosar. Cât despre programul de calculator, aflați că acesta mă preocupă tot atât de mult cât și problema elicelor sau a alicelor. Adică deloc. Altele sunt problemele care mă preocupă. Mârșăviile care se petrec în țara asta, murdăria în care se scaldă unii din cei care se pretind puri. Minciunile pe care le debitează unii din cei care cer și impun să fie crezuți . Astea-s problemele care mă preocupă !

— Vă rog să mă scuzați, dar ce legătură am eu cu misiunea dumneavoastră purificatorie ?

— Ascultă, tinere, n-am chef să-ți ascult ironiile. Fii convins însă că dacă te-am adus aici, înseamnă că ai legătură cu asemenea mizerii și cu misiunea mea purificatorie, cum văd că știi să mă iei peste picior. Iar șansa unei discuții ți-am acordat-o numai pentru că vreau să stabilesc cât de adânc te-ai scufundat în mlaștină.

— Nu înțeleg tonul dumneavoastră și nu văd ce ați putea să-mi reproșați.

— Dacă ai să vrei să-ți amintești anumite fapte, atunci ai să vezi că avem ce să-ți reproșăm. Și atunci ai să înțelegi și tonul. Fă un efort și adu-ți aminte, deși sunt convins că știi precis la ce anume mă refer. Oricum, să știi că eu timp am.

Palade își pierdu ultima picătură de speranță. Deci nu era o greșeală. Simțea că situația este gravă. Senzația de scârbă îi devenea tot mai puternică. „Numai de n-aș vomita“ Încercă să-și aducă aminte de un film în care eroul arestat rezistă cu tărie în fața anchetatorilor, cărora le răspunde cu demnitate. „Aiureli ! Ficțiune! “ Admirase asemenea eroi în cărți sau în filme, dar niciodată nu se putuse identifica cu ei. Nu ! El nu ar rezista nici măcar la o palmă, darmite să stea într-o celulă rece, cu ziduri de piatră mucegăite. „Doamne, și cât de

frumos începuse această dimineață!... Dar ce au cu mine? . Nu au voie să dea în nimeni... Parcă ăștia țin seamă de ce le e permis și ce nu... Dacă m-au reținut înseamnă că au aflat. Cât știu? Dacă or să strângă șurubul ca să spun tot? Oare pentru atât pot să mă închidă? .. Trebuia să mă fi gândit de la început că se putea să ajung aici Cât să spun și, mai ales, cum să prezint lucrurile?

Boldur intuia ce se petrece în mintea lui Palade. Își dădea seama că acestuia îi e frică și că își cântărește cu înfrigurare șansele. Hotărî de aceea să-l lase să gândească, „să fiarbă în suc propriu" Desfăcu din nou dosarul și începu să studieze atent fotografiile anexate la un raport de filaj. Câteva erau mai strâmbe și imperfect încadrate. Cele mai multe, însă, erau reușite. Boldur nu-și putea reține un sentiment de admirație ori de câte ori privea asemenea fotografii. Știa că aparatele sunt mascate în cele mai diferite obiecte în serviete, în pachete, și că nici nu se punea problema să se vizeze direct obiectivul fotografiat. Și totuși pozele reușeau aproape întotdeauna. „Buni meseriași!" — gândi Boldur. Și-aduse aminte de un filor care nu prea reușea să așeze aparatul de fotografiat mascat pe obiectivul urmărit. Scotea în imagine când pe cel din dreapta, când pe cel din stânga acestuia. În caz fericit, prindea și câte o jumătate din chipul celui care ar fi trebuit să se afle în centrul fotografiei. Atunci, exasperat, filorul și-a mascat aparatul într-o pâine, deghizându-se în „șantierist". Când îi apărea obiectivul, ducea pâinea la gură, mușca cu poftă și declanșa. A reușit astfel și el să scoată imagini din cele mai bune.

Tot depănând amintiri, Boldur așezase fotografiile una lângă alta pe biroul îngust. Știa bine că, de unde era așezat, Palade putea să le vadă și el. De fapt, asta și dorea.

Când a văzut fotografiile și s-a recunoscut, Palade a simțit că senzația de vomă i se accentuează. Și-a dat seama că lucrurile sunt mai grave decât bănuise. A încercat de câteva ori să-și amintească unde se afla și ce făcea în momentul când fusese fotografiat. Nu se

putea concentra. Apoi se recunoscu în câteva poze pe fondul Hotelului Intercontinental. A înțeles că nu poate nega totul la infinit. O singură întrebare îi capta acum toată atenția : Cât să spun ?

Deodată i se păru că mai vede o rază de lumină, că găsește paiul de care să se agațe. Își drese glasul. În locul timbrului plăcut, baritonal, de care era mândru, se auzi însă scoțând niște tonuri dezacordate, de copilandru cu vocea în schimbare

— Aș vrea să vă precizez că sunt membru de partid. Nu aveți dreptul, în consecință, nici să mă rețineți, nici să mă anchetați .

— Ia te uită ! Ne-am amintit de calitatea de membru de partid ! îl întrerupse Boldur. În timp ce apăsă discret un buton de sonerie mascat sub tăblia biroului, vocea îi deveni mai puternică

— Asta-i bună ! Cum începe să plouă ne punem mantaua de vreme rea — calitatea de membru de partid ! Știu eu mulți din ăștia care se apără de toate intemperiile cu această calitate de membru de partid, dar care ar renunța cu multă ușurință la ea de îndată ce s-ar schimba timpul. Sau timpurile. Nu, domnule inginer Palade ! Nu aici se află ieșirea din situația dumneavoastră. Eu am un principiu respect toate legile și dispozițiile, inclusiv pe cele cu care personal nu sunt de acord. Așa că m-am conformat și dispozițiilor care asigură așa-zisa protecție a membrilor de partid în fața aparatului de stat. Dar văd că aceste reguli le cunoașteți, dar pe cele privind regimul corespondenței le ignorați ; văd că nouă ne cereți să respectăm regulile, dar dumneavoastră le ignorați, domnule inginer ! Deci, pentru liniștea dumneavoastră sufletească, aflați că am solicitat și am obținut aprobarea comitetului de partid de sector pentru a vă convoca la această discuție. Depinde doar

O bătaie puternică în ușă îl întrerupse.

— Intră ! — sună ca o plesnitură de bici vocea lui Boldur.

În încăperea îngustă se strecură șoferul cel zâmbitor. Era însă distant, grav, indiferent.

— Vă cheamă șeful cel mare la telefon.

Boldur se ridică de la masă
— Spune-mi ce ai mai făcut cu acțiunea „Faraonul", că asta vrea, cu siguranță.
— Am ordonat locotenentului Mincă să vă prezinte la ora 12 sinteza direct dumneavoastră. Între timp, Vasiliu merge și aduce rezultatele de la laborator.
— Deci pe la două suntem gata. Pot să-i spun așa ?
— Categoric.
Din toată discuția Palade nu a înțeles nimic. Doar atât că șoferul nu-i șofer, ci un ofițer care are în subordine alți ofițeri...
Boldur ieși grăbit și falsul șofer se așeză dezinvolt pe scaunul devenit liber. Văzând că Palade îl privește cu speranță, i se adresă calm, blând
— Nu fiți speriat. Șeful are o meteahnă. Dorește sinceritate totală. Credință absolută. Este gata să treacă cu vederea o abatere oricât de gravă dacă e recunoscută deschis, dar este necruțător atunci când este mințit sau înșelat. Pentru el greșeala recunoscută este nu pe jumătate, ci integral iertată.
— Vă cer scuze, dar vorbiți de abateri, de greșeli, dar nu mi s-a reproșat nimic concret.
— Dar dumneavoastră personal n-aveți nimic să vă reproșați ? Trebuie să venim noi să vă spunem Iată, în situația cutare, așa și pe dincolo . Și dumneavoastră să ne răspundeți Da, dar stați puțin că nu e chiar așa... Și să ne angajăm astfel într-o târguială fără sfârșit ? Eu v-aș sugera să nu vă situați pe o asemenea poziție. Dacă vreți, bine. Dacă nu, nu.
— Spuneți-mi, vă rog, măcar la ce să mă refer . mai încercă o dată inginerul Palade să sondeze adâncimea apei în care alunecase.
— Știți ceva ? răspunse cu același glas blând tânărul ofițer. Considerați-vă ca la spovedanie. Colonelul Boldur sau eu putem juca rolul preotului. Cât despre păcate... Ce să mai vorbim . Slavă Domnului, păcate sunt destule. Să fie clar, noi considerăm păcate doar acele acțiuni ale dumneavoastră prin care ați încălcat legea română.
— Dar eu sunt un om corect, spuse cu o voce tânguitoare Palade. M-am străduit să nu încalc niciodată legea.

— De străduit, poate că într-adevăr v-ați străduit, dar să știți că nu ați reușit întotdeauna. Haideți, zău, v-am rugat doar să renunțați la linia asta.

Se lăsă o tăcere grea, apăsătoare. Ofițerul părea adâncit în studiul fibrelor de lemn din tăblia mesei. Le urmărea cum se desfac înaintea unui nod și se recompun dincolo de el, ca undele unui râu când întâlnesc un obstacol. Deodată păru că s-a hotărât. Așeză palmele pe masă, cu degetele ușor răsfirate și ridică privirea spre interlocutor. Vorbi la fel de calm ca și până atunci. Vocea îi căpătase însă un timbru metalic, mascând cu greu o furie ținută în frâu

— Spuneți-mi, domnule inginer, dumneavoastră credeți că ne-am putea permite să inițiem o discuție de felul celei ce o purtăm acum înainte de a ne fi documentat temeinic, înainte de a avea dovezi de necontestat? Credeți că e posibil așa ceva? Nu, domnule, ne sunt suficiente până peste cap criticile pe care le-am primit acum, repet *acum*, pentru abuzurile săvârșite de alții, în urmă cu vreo 20 de ani, atunci când majoritatea ofițerilor noștri abia mergeau la școală, iar unii abia învățau să meargă.

— Dar dacă aceste dovezi nu există și încercați să obțineți mărturiile mele ca să. Dacă ajung să mă scufund pe baza propriilor mele confesiuni...

— Fiți liniștit, domnule Palade. Nu despre asta este vorba. Mărturiile dumneavoastră n-au nici o valoare fără probe. Iar în dosarul acesta sunt adunate suficiente probe materiale pentru condamnarea dumneavoastră. Bineînțeles, după tevatura de rigoare cu excluderea din partid. Vedeți cât de brusc se poate schimba conținutul unei ordini de zi? În loc să discute și să aprobe recomandarea de a vi se acorda titlul de doctor-inginer, comitetul de partid va discuta și aproba excluderea dumneavoastră din partid.

Palade își aminti într-o străfulgerare anii de muncă, de sacrificii și renunțări pentru a fi admis la doctorat și apoi pentru a se pregăti. Iar acum, când totul e practic încheiat, rezultatul muncii devine egal cu zero; iar perspectiva tinde spre minus infinit. Viața lui va fi viața unui ratat.

Spasmul nervos din capul pieptului i se potolise. Pe obraz i se prelungeau încet lacrimi.

— De ce mă mai chinuiți atunci ? Ce nevoie mai aveți de spovedania mea dacă ați adunat destule dovezi că sunt un păcătos ? Pentru că sunt într-adevăr un păcătos.

Palade plângea. Simți deodată nevoia să-și biciuie trecutul, să se lepede de el, să se purifice prin suferință și, limpezit în lacrimi, să obțină iertarea.

Vocea tânărului ofițer îl readuse acolo unde se afla de fapt — înaintea ispășirii

— Să știți că în funcție de poziția dumneavoastră se decide și asupra cursului pe care să-l urmeze acest dosar. Nu este obligatoriu ca el să ajungă în justiție.

— Bine. Sunt gata să vă relatez totul. Să scap o dată de această povară.

Prin semnalul cu soneria, colonelul Boldur îl chemase pe căpitanul Crăciun să continue discuția cu inginerul Palade, întrucât nu dorea acel curs dur, de confruntare, în care, poate fără să vrea, se înscria acesta. Un asemenea drum nu se putea sfârși decât în frângerea psihică a inginerului Palade. Boldur scontase ca mlădierea și bunătatea nativă a tânărului ofițer să-l determine pe Palade să facă mărturisiri complete păstrându-și personalitatea și rămânând astfel perfect recuperabil. După dușul rece al așa-zisei anchete încheiată cu un avertisment serios, urma să se așeze bazele activității viitoare de colaborare a inginerului cu organele de Securitate.

Evident, pe Boldur nu-l căutase nimeni la telefon, așa că a stat liniștit într-o cameră alăturată, ascultând în cască discuțiile dintre căpitanul Crăciun și inginerul Palade.

Când a auzit că rezistența lui Palade a încetat, a lăsat căștile pe masă și a plecat în camera de discuții să asculte „spovedania păcătosului".

Inginerul Palade nu făcuse multe rele. Sau, mai degrabă, nu făcuse încă. Pentru că drumul pe care apucase îl putea aduce în grav conflict cu legea.

Pe scurt, relatarea lui conținea următoarele elemente La solicitarea unui fost coleg de facultate, cu ocazia frecventelor sale deplasări, scosese în mai multe rânduri în exterior și expediase niște scrisori. Nu a suspectat nimic grav în conținutul acestora, cu atât mai mult cu cât scrisorile le primea deschise, el fiind acela care le introducea în plicuri și le expedia din localitățile din străinătate pe unde ajungea. Nu a citit scrisorile respective. Timbrele le cumpăra din diurnă. La ultima deplasare recepționerul de la hotel l-a chemat discret și i-a dat un plic în care se aflau 200 de mărci vest-germane, cu mențiunea „pentru timbrele cumpărate" Nu știe cine a lăsat suma. Banii i-a cheltuit, o parte, pe fleacuri, acolo. O sută de mărci a schimbat-o la un țigan în fața la Inter. Persoana care i-a dat scrisorile nu a părut să fie la curent cu această plată și nici el nu i-a spus.

O altă problemă în legătură cu care Palade a ținut să-și „descarce sufletul" a fost propunerea ce i se făcuse de a rămâne în Occident. A refuzat. Nu a informat la înapoiere de teamă ca nu cumva din această cauză să nu i se mai permită să iasă în străinătate. Un alt motiv pentru care nu a informat în legătură cu această ofertă a fost acela că la momentul respectiv avea frecvente certuri cu soția și, într-adevăr, s-a gândit la rămânere ca la o alternativă de viață, dacă lucrurile pe această linie nu s-ar fi calmat. În prezent însă situația în familie este normală.

Spre a-i dovedi lui Palade că nu i s-a cerut „spovedania" doar pentru a construi pe baza ei o acuzare, Boldur i-a completat relatarea ici și colo, pe parcurs i-a spus numele, adresa și locul de muncă al „prietenului" căruia îi transporta scrisorile în exterior și i-a arătat fotografia care-l surprindea în momentul când vindea valută în fața la Intercontinental. I-a explicat că

„prietenul“ care-l împingea în mlaştină speculându-i credulitatea şi bunăvoinţa era fiul unui legionar. Acesta îşi propusese să continue activitatea tatălui său şi, cu sprijinul inconştient al lui Palade, reuşise chiar să stabilească legătura cu o organizaţie legionară din exterior, căreia i-a transmis informaţii din ţară, planuri de extindere a activităţii, cereri de sprijin material. Boldur i-a arătat lui Palade că legătura cu o organizaţie antistatală, sprijinirea acesteia prin acţiuni de curierat, acceptarea unor sume de la străini, deţinerea şi comercializarea valutei, fiecare din acestea sunt infracţiuni care îşi au reflectare corespunzătoare în Codul Penal.

*

Inginerul Palade a recunoscut, într-o declaraţie scrisă cu propria-i mână, faptele săvârşite, şi-a exprimat regretul faţă de ele şi a rugat să i se ofere posibilitatea de a acţiona in secret, sub îndrumarea organelor de Securitate, pentru repararea daunelor produse.

Pe la ora cinci după-amiază totul era încheiat din punct de vedere formal. Căpitanului Crăciun îi era milă de Palade, pe care îl vedea epuizat, năucit de schimbările bruşte intervenite una după alta în viaţa sa, pe parcursul a numai câteva ore. Boldur însă nu renunţa. Experienţa îi impunea să rezolve cât mai multe lucruri în acest moment, urmând ca apoi să se facă corecturile sau completările necesare. A fost totuşi de acord ca instructajul privind redactarea materialelor informative, sistemul de legătură, legendarea contactelor să se facă a doua zi, dimineaţa.

Programul acelei zile de vineri se încheiase. O zi obişnuită de lucru. Boldur şi-aduse aminte că de dimineaţă — arătându-i frigiderul plin doar cu „Vânt de libertate“ — soţia îi ceruse în termeni destul de categorici să facă şi el rost de ceva mâncare. Se gândi de aceea să-l roage pe Diamant să-i aprobe ca a doua zi, sâmbătă, să plece

din București cu mașina spre Rucăr. „Dacă cumpăr un berbecuț, scăpăm de grijă câteva săptămâni" — își făcu el socoteala. Zâmbind de parcă ar fi reușit, Boldur plecă spre sediul central, încheind o zi obișnuită de lucru.

8

LA MÜNCHEN

Începută într-o sâmbătă dimineață, instruirea inginerului Palade pentru munca informativă și-a încheiat faza preliminară tot într-o sâmbătă, după patru săptămâni.

Boldur aruncă o privire asupra sintezei întocmite de căpitanul Crăciun pe această temă, mormăind ceva nedeslușit. Știa că între cei doi se stabilise o legătură afectivă puternică, bazată pe stimă și încredere reciprocă. Boldur nu avea nimic împotriva unei prietenii, deși spunea mereu celor din subordine „Slujba-i slujbă, drujba-i drujbă ; și când zic drujbă, nu mă refer la ferăstraiele circulare" De astă dată își dădea seama că prietenia dintre cei doi stimulează munca. Voia însă cu orice preț să fie sigur că ea nu conduce cumva la tocirea exigențelor și la înfrumusețarea artificială a realității. Dând Cezarului ce e al Cezarului, Boldur nu putea să nu recunoască faptul că Palade dovedea o înclinație reală pentru activitatea informativă. Mintea lui ordonată, combinativă îl ajuta să se descurce în cele mai diverse situații. Asculta cu atenție instructajele căpitanului Crăciun, căutând să aducă în discuții, cât mai adesea, situații concrete de viață, pentru a verifica dacă soluțiile pe care le sugera corespund opiniilor mentorului său.

Palade lucra cu plăcere, degajat. Recunoștința pe care o resimțise inițial față de căpitanul Crăciun se transfor-

mase într-o profundă simpatie. Îi plăcea jocul, confruntarea inteligenţelor. Scăpat de apăsarea psihică pe care i-o adusese angrenarea în chestiunea scrisorilor expediate din străinătate, acum, când avea spatele asigurat de puternica Securitate, el simţea că sare din pisc în pisc, abia atingând pământul.

Canalul de legătură cu exteriorul al celor câţiva legionari care căutau să se organizeze a fost luat total sub control. Deşi posibilităţile interne ale acestora erau reduse, ca urmare a poziţiei sociale marginale a membrilor grupării respective, totuşi — aşa cum avea Boldur să-şi amintească mai târziu — timp de peste doi ani a putut fi organizat un joc operativ profitabil. Ori de câte ori îl anunţa pe fostul său coleg de facultate că în curând va pleca din nou în exterior, Palade accepta ca pe un fapt de la sine înţeles şi rugămintea acestuia de a-i transporta din nou un set de scrisori. Prelucrate de experţi, acestea au reuşit să adâncească contradicţiile dintre doi reprezentanţi de frunte ai mişcării legionare, care se concurau care mai de care să îşi extindă puterile, să aibă fiecare cât mai mulţi adepţi în ţară. Luptându-se „cu ghearele şi cu dinţii", ei au reuşit de minune să se sfâşie reciproc.

Boldur a fost de acord cu măsurile de verificare întreprinse asupra lui Palade şi cu concluziile trase de căpitanul Crăciun din analiza acestora.

Cum însă el avea cu Palade gânduri mari, îi ceru lui Crăciun să folosească proxima deplasare în exterior a inginerului pentru a verifica modul în care acţionează el în condiţiile de afară pentru soluţionarea unor sarcini.

Şansa a fost de partea lui Boldur. Centrala de la Galaţi a întreprins demersuri pentru a-l trimite pe Palade, alături de un alt specialist, la un simpozion internaţional organizat la München. Aşa că lui Crăciun nu i-a rămas altceva de făcut decât să brodeze acţiunile sale pe canavaua oferită de structura — din fericire destul de laxă — a programului manifestării şi să aştepte rezultatul.

*

De la fereastra camerei pe care o ocupa în hotelul münchenez, Palade asculta murmurul îndepărtat al ora-

șului. Seara de vară se lăsa greu ; coborât sub orizont, soarele mai trimitea mănunchiuri de raze către câteva pâlcuri de nori roșietici, rămași într-o perfectă nemișcare, de parcă spectacolul grandios al apropierii nopții i-ar fi copleșit și pe ei, tăindu-le răsuflarea. Culoarea lor se revărsa în jur, umplând aerul cu o lumină caldă, aproape nefirească, o lumină difuză, venind de pretutindeni, în care obiectele își pierdeau umbra. De aceea clădirile, fețele oamenilor, totul căpăta contururi și nuanțe noi. Doar pâlcurile de arbori, parcurile păreau pe deplin cucerite de întuneric.

În vuietul nedeslușit ce răzbătea către el venind din toate direcțiile — în acel amestec rezultat din zgomotele a mii de motoare, frâne, claxoane sau sirene — Palade avea senzația că aude respirația profundă a orașului care se cufunda în odihnă, adunându-și forțele pentru ziua următoare. Simțea cum în suflet i se așază acea stare de liniște, de pace și bucurie pe care i-o aduceau uneori doar concertele de muzică clasică. Își dădea seama că, la fiecare revedere, Münchenul îi devenea tot mai drag. Fără să vrea, gândurile i se întorseseră în timp, la prima sa întâlnire cu marele oraș

Era toamnă Bavaria fremăta în Oktoberfest — marea sărbătoare cu care este întâmpinat anotimpul rodniciei. Era vremea când inima întregii regiuni începea să bată într-un ritm infernal. La München mii, zeci de mii de oameni veneau pe Theresienwiese, unde, în corturi uriașe, râuri de bere stingeau o sete ce părea că nu poate fi ostoită și tone de carne încercau să aline o foame ce se trezea mereu. Și în fiecare cort, pe o tablă ca de școală se ținea evidența strictă a butoaielor de bere desfăcute și a numărului de animale a căror existență se încheiase ca friptură pe masa zgomotoșilor convivi.

Jur-împrejur lanțuri, călușei, vagonete și alte asemenea asigurau, printr-o drăcească mișcare circulară, amețirea tuturor celor care nu doreau sau nu avuseseră timp să se amețească altfel. Iar cine avea mâna sigură, sau cel puțin credea aceasta, putea să se verifice la trageri cu pușca, aruncând mingi în piramide din cutii de

conserve, ori încercând să bată, din cât mai puţine lovituri, un cui într-o scândură groasă. Şi totul într-o muzică revărsată din belşug, fiecare stand de distracţii căutând să-şi menţină individualitatea în raport cu vecinii. Pretutindeni veselie, multă veselie.

Lui Palade îi plăcea să observe plăcerile lumii. Şi, neîndoielnic, bavarezii ştiau să se distreze din plin. Poate şi de aceea, încă de la prima întâlnire, Münchenul îi cucerise inima.

Amintindu-şi că a doua zi va avea o zi grea, Palade risipi vraja sentimentală a amintirilor. Mai îmbrăţişă cu o privire caldă panorama oraşului şi apoi se deslipi cu greu de fereastră

Dacă s-a spus că, „Parisul merită o liturghie", apoi pentru München ce preţ sufletesc ar fi demn ?

*

Ziua ultimă era prevăzută în programul simpozionului ca „timp la dispoziţia participanţilor". Cei mai mulţi dintre aceştia îşi exprimaseră intenţia de a vizita în colectiv Pinacoteca veche, vestită ca una din cele mai bogate colecţii de tablouri din lume. Palade a optat însă pentru un program individual, arătând că preferă să viziteze bisericile oraşului, pentru a admira arhitectura şi pictura religioasă în îngemănarea lor din marile lăcaşuri de cult müncheneze.

Pornise la drum doar cu un plan al oraşului în buzunar şi două reviste la subsuoară.

Pe străzi, aceeaşi mulţime dintotdeauna, veselă şi lipsită de griji. Palade o privea însă cu alţi ochi, încercând să distingă, dincolo de spectacolul multicolor, aspecte care până atunci îi fuseseră necunoscute. Aşa, de exemplu, căuta să vadă dacă nu a fost luat în filaj, ori „dacă nu i-a crescut codiţă", cum spunea râzând bunul său prieten, căpitanul Crăciun. Dar nu era cazul, de el nu se ocupa nimeni. Ba, ca o confirmare a spiritului său de observaţie, avusese chiar satisfacţia să remarce un lucru care scăpase, practic, tuturor celor din jur.

Mergea împreună cu un grup compact care plecase din nordul orașului, de la Stadionul Olimpic, manifestându-și zgomotos bucuria pentru victoria echipei preferate. Un hoț încercase să subtilizeze portofelul unui tânăr destul de „bine dispus“ Nu a apucat, pentru că a fost încadrat de doi indivizi în blugi și cu plete cam nespălate și urcat, fără împotrivire, într-o mașină pe care scria atât de clar Polizei, că nu mai era nici o îndoială nici cine fuseseră cei doi „nespălați“, nici ce destinație lua călătoria „protejatului“ lor. Și după cum se văicărea sirena, era clară graba de a ajunge la acel țel final!

A luat metroul chiar de la Stadion, într-o bună dispoziție tinerească generalizată, care l-a molipsit și pe el.

După șase stații, la Universitate, a părăsit însă metroul și a ieșit la suprafață. A pornit agale pe largul bulevard Leopold, mărginit de impozante clădiri ale administrației landului, mergând spre celebrul Odeonsplatz și Grădinile regale. Fiecare pas fusese calculat dinainte. Știa că trebuie să intre într-o biserică, imediat lângă ieșirea din metrou, pe partea stângă a bulevardului în sensul său de mișcare. Acolo avea să întârzie circa 10 minute. De ce așa, nu-l interesa. Trebuia apoi să-și continue drumul și dacă cineva îl aborda, în limba română, în dreptul intrării la Grădinile regale, va rămâne cu acea persoană. Dacă nu, va merge la întâlnire, la o cafenea pe care o știa, în centru, aproape de Frauenkirche, unde nu va vorbi decât în germană.

Palade parcurse liniștit traseul. A intrat în biserică cu exact 30 de minute înainte de ora prevăzută pentru întâlnire. A aprins o lumânare, s-a recules și, după scurgerea răstimpului stabilit, a ieșit. Nu mai era vremea frumoasă din seara precedentă. Cerul se acoperise cu nori și, din când în când, o bură ușoară de ploaie limpezea aerul, oprindu-se după doar câteva minute, la fel de brusc pe cum sosise. Lui Palade aceste mici schimbări îi erau total indiferente. Se îndrepta cu pas egal, lipsit de grabă, către locul unde era poate așteptat, fiind atent numai la persoanele din jurul său. Avea un sentiment ciudat, de siguranță, știind că în orașul acesta,

la o mie de kilometri de granița țării, cineva veghează ca acțiunea lui să aibă loc în bune condiții.

Nu l-a oprit nimeni la Grădinile regale, așa că și-a continuat drumul.

La cafenea, abia se așezase la masă, când a fost abordate. O voce șovăitoare îl întrebă

— Scuzați, este acest loc din întâmplare liber? Cuvintele „din întâmplare" fuseseră accentuate în mod deosebit, așa cum era convenția. Palade a ridicat privirea spre cel care-i vorbise. Omul ținea în mână semnul de recunoaștere convenit, ultimul număr al revistei Der Spiegel. Ținea însă revista cu ambele mâini în dreptul pieptului, ca pe o icoană oferită credincioșilor spre adorare. Era clar că abia aștepta să scape de ea și de plicul din lăuntrul ei.

Simțindu-se superior, pentru că lui nu-i era pic de teamă, Palade răspunse conform parolei

— Deocamdată, da. Dar aștept pe cineva în circa 15 minute.

Omul luă loc, așezând revista pe masă între ei. Apoi, înainte de a comanda ceva, se scuză

— Trebuie să-mi cumpăr un ziar. Mă întorc imediat.

Palade știa că omul nu se va mai întoarce niciodată. Luă revista și o așeză între cele două reviste ale sale. Mai știa că plicul lipit în interiorul ei conține 50 000 DM și trebuia să-l aducă nevătămat în țară.

Poate de aceea cafeaua comandată, deși era din cele mai alese sorturi, i-a părut lipsită de gust. A sorbit-o totuși lin, fără grabă, admirând degajat spectacolul pietonilor ce i se perindau prin față.

De-abia ieșise din cafenea, când i s-a părut că se prăbușește cerul pe el. Se auzea cum mașini ale poliției, cu sirenele urlând, se apropiau de zona unde se afla el, venind din direcții diferite. Era clar că răspunseseră unui apel urgent prin radio. Palade încercă să se controleze „Un om poate să-și păstreze banii unde vrea el la bancă, în portofel sau într-o revistă... Dar dacă pli-

cul conține cine știe ce date secrete . Dacă e așa, atunci pe toți ăștia i-a adus după el tipul cu figură de popă, care mi-a prezentat revista ca pe o icoană... Dar dacă i-a adus el, atunci lucrurile se puteau rezolva fără atât tapaj, chiar în cafenea. "

Palade privi în jur la ceilalți oameni. Nimeni nu lua în seamă sirenele mașinilor de poliție. Asemenea intervenții sunt parte a vieții curente și ele nu mai trezesc interes. Continuă de aceea să meargă mai departe fără grabă. A intrat în Marienplatz, vestita piață din fața Primăriei. S-a amestecat printre turiștii care admirau frumoasa construcție barocă a acesteia, mulți așteptând spectacolul păpușilor ce urmau să se perinde într-o procesiune plină de farmec sus, în balconul scăldat în lumina reflectoarelor, o dată cu clopotele ce aveau să vestească schimbarea orei. I-a lăsat pe turiști cu păpușile lor și a coborât din nou sub pământ, la metrou, unde nu știa de ce, dar se simțea mai în siguranță.

Era clar că polițiștii își văzuseră de treaba lor, care nu avea nimic a face cu el.

„Uite, domnule, se gândea Palade, ce înseamnă să te simți cu musca pe căciulă. Dacă mă speriam și aruncam plicul ? Cine m-ar fi crezut la București ? Noroc că m-am stăpânit. Dar cred că am îmbătrânit cu câțiva ani în aceste două-trei minute. Ce fel de nervi or fi având cei care trăiesc tot timpul în această tensiune ?"

Predând plicul, căpitanul Crăciun îi povestea lui Boldur relatarea făcută de Palade. Boldur l-a ascultat cu interes, dar nu a făcut nici un comentariu. Avea să-și manifeste mulțumirea abia a doua zi, când serviciul de tehnică operativă i-a confirmat că semnele secrete erau intacte și plicul nu fusese deci violat. Atunci a făcut câteva adnotări pe raportul căpitanului Crăciun și spuse „Fii binevenit între noi, băiete !"

9

EREZII DE FIECARE ZI

Căpitanul Crăciun și inginerul Palade încheiaseră practic discuțiile în legătură cu simpozionul de la München. Temele de cercetare — atât cele de perspectivă, cât și cele pe termen mediu —, preocupările pe care le au în domeniu cele două concerne considerate drept lideri mondiali, fișe personale ale unor participanți, totul fusese rânduit și ordonat cu meticulozitate.

Încheind treburile, Palade a început să-i povestească lui Crăciun și despre dragostea lui pentru München, despre admirația sa sinceră față de modul în care muncesc nemții și, în consecință, față de rezultatele pe care le-au obținut în dezvoltarea țării lor. Crăciun, care nu fusese niciodată în Germania, nu înceta să admire exemplele prezentate, la fel de grăitoare ca și vederile sau fotografiile pe care i le arăta noul său prieten.

Pornind de la realitățile germane, discuția s-a extins, sărind de la un subiect la altul, fără a urmări o idee directoare sau o premisă care să fie argumentată. Palade, care avusese despre sine părerea că ar fi un maestru al discuțiilor libere, nu-și putea reține uimirea, văzând cum Crăciun abordează cu aceeași ușurință subiecte atât de variate, precum cele pe care mintea lui alertă le descoperea.

— Știi ce mă surprinde la voi ? zise el gânditor.

— Sunt convins că multe lucruri. De altfel, aspirația către aceste permanente descoperiri este cea care îi face pe oameni să se caute și, dacă vrei, să se suporte reciproc. Dacă am ști de la început totul despre persoana din fața noastră Să încerc să ghicesc motivele surprizelor tale ?

— Hai că-ți spun fără ghicit complexitatea. Vezi, eu îmi închipuisem că oamenii care compun instituția

unde lucrezi tu, deci și pe tine, ca fiind mai lipsiți de complicații. În imaginea pe care mi-o construisem în minte vă vedeam pe fiecare ca pe un fir de grâu într-un lan. Iată că am cunoscut două-trei fire din acest lan și văd cât de mult se deosebesc unul de celălalt. Mă bucur tare mult Aș dori ca și o altă reprezentare din asta aiurită a mea să fie la fel de greșită.

— Ce ți-ai mai imaginat ? zâmbi gânditor Crăciun.

— Ți-aș spune, dar să știi că asta este o viziune „eretică". N-aș vrea să ți-o destăinui pentru ca nu cumva astfel să te simți părtaș la o erezie.

— Hai, măi, fii serios ! Nimeni nu poate fi judecat pentru ceea ce crede. Doar pentru ceea ce face !

— Vezi tu, se lăsă înduplecat Palade, m-am întrebat în ultimul timp de ce unele țări avansează, se dezvoltă, progresează, iar altele, și să știi că mă refer la țările socialiste, ajung să se blocheze, să se miște tot mai greu, să reacționeze cu întârziere la stimuli, tocmai acum, când răspunsul rapid, reacția promptă la șansa oferită tind să devină o condiție pentru supraviețuire.

— Tu ești inginer sau filozof ?

— Aș putea să-ți răspund cu o altă întrebare Ce e un filozof ? Esența discuției noastre nu este însă profesia mea, ci consecința faptului că îmi permit și eu să observ lumea și să-mi exprim părerea în legătură cu modul în care e alcătuită, cu sensurile mișcării ei. Pentru asta nu-i neapărat nevoie să fii filozof.

— Să știi că n-am vrut să te supăr. Am încercat doar să fiu un picuț spiritual.

— Nu m-am supărat deloc. Am ajuns la concluzii „filozofice" după ce ca inginer am fost nu o dată pus în situația să văd cum ne „suflă" alții comenzi extrem de favorabile, pentru simplul motiv că nu ne-am putut mișca suficient de repede. Nimeni nu mai ia hotărâri. Toată lumea „informează" și cere aprobări. Și știi cum e în „jungla capitalistă". Dacă-ți fuge unul cu prada de sub nas, faci foame până nu mai poți

— Și cine-i vinovat ?

— Știi cine ? Acest personaj kafkian pe care l-a creat centralismul excesiv al sistemului . .

— Stai puțin, vrei să spui

— Te-am prevenit că e vorba de o viziune „eretică". Dacă nu vrei s-o auzi, nu mai spun mai departe.

— Spune, nu-s probleme.

— Uite, eu zic c-au apărut la noi niște ființe al căror comportament a fost redus la minimum, la o linie. O verticală. Nu, nu te grăbi ! Nu e verticala demnității, ci verticala subordonării, a supunerii, a apăsării. Știi cum văd eu portretul acestei creaturi sinistre ? O corcitură nenorocită, un mutant cu ochii ațintiți în sus, tânjind după dispoziții și cu un călcâi supradimensionat cu care să impună ordinele proprii, emanate întru dreapta împlinire a gândurilor superioare. A gândurilor rostite sau nu. Aviditatea cu care așteaptă indicațiile „de sus" nu este rezultatul unei simple comodități intelectuale. Nu ! Ea implică gândul ascuns că astfel și numai astfel poate și el, la rându-i, să dea ordine, să-și impună voința, ori să obțină vreun avantaj mai concret, lumesc. El are nevoie să fie supus, ca să poată supune, el se lasă oprimat, ca să poată oprima. Acestei ființe raportul pe orizontală îi apare lipsit de utilitate, ba chiar potențial periculos. De aceea el tinde să dezvolte lanțul strict vertical. Alături, în jur, se creează alte și alte asemenea lanțuri. O pădure de funii verticale, plutind într-o lentă legănare ca într-o imobilă Mare a Sargasselor.

— Să-ți spun sincer, imaginea asta a șirului de lanțuri verticale este într-adevăr interesantă, dar este exagerată . . .

— S-ar putea să fie cam exagerată, cedă Palade. Dar sâmburele ei este real. Și uite, ca să înlătur această asociere cu nemișcarea, cu întunecimile adâncurilor, voi folosi o altă imagine închipuie-ți un munte ; pe acest munte trăiesc și muncesc oameni, care s-au așezat de-a lungul unor poteci ce urcă din vale până în vârf. Există numeroase asemenea poteci, care împart muntele în multe, multe triunghiuri. Pe măsură ce înălțimea crește, oamenii devin tot mai puțini, poteca însăși se subțiază.

Ei bine, acești oameni nu pot recurge decât la un singur mod de comunicație între ei : numai în sus și în jos. La nivelurile inferioare și medii cei situați pe două

„poteci" vecine nu pot intra în legătură, nu pot acționa împreună decât dacă informează „în sus" și primesc dispoziții în acest sens.

— Ca într-un organism unde totul se dirijează prin creier, fu de părere Crăciun.

— Ascultă-mă, căpitane, nu descopăr eu America, dacă spun că o societate nu este un organism biologic.

— Ai dreptate, nu e. Dar sistemul occidental nu cunoaște ierarhia, subordonarea ?

— Și încă cum ! E, dacă vrei, mai severă ca la noi. Există însă altceva acele legături pe orizontală la toate nivelurile. O persoană poate activa într-un partid, dar și în alte cinci-șase comunități de interese, sau asociații, sau cluburi, care să nu aibă nici o legătură cu partidul respectiv. În plus, pe tot lanțul, există puterea de decizie asupra acțiunilor și bunurilor proprii. Drept consecință, există o reacție rapidă la stimuli. Ca orice lucru inutil, dispare și acea monstruozitate asamblată într-un lanț vertical, care lipsește de dreptul de a hotărî tot ce se află sub ea. Individul acționează conștient.

— Ehei, dacă ar fi toți conștienți, n-ar mai fi nevoie de atâta dăscăleală și tutelă măruntă, spuse Crăciun cu moliciune în glas.

— Stai, că nici în Occident, ca nicăieri de altfel, conștiința asta nu e așa. spontană. Nu se naște nimeni conștient. Să-ți dau un singur exemplu, de la nemți, un exemplu pe care-l discutam mai zilele trecute cu un prieten. Vezi un bulevard larg, vizibilitate perfectă în ambele sensuri, nu vine nici o mașină nici din dreapta, nici din stânga și totuși neamțul stă la trecerea pentru pietoni și așteaptă să aibă verde ca să traverseze. Ai să zici : „Măi, fir-ar să fie ! Uite-l ce conștient e !" Sigur că e, pentru că toată lumea respectă regulile și el se încadrează în tabloul general. Dar mai e ceva asigurarea nu-i plătește nimic dacă este accidentat atunci când traversează încălcând regulile de circulație. Și asta înseamnă practic sinucidere. O zi de spitalizare poate costa cât venitul lui pe o lună.

— Deci e doar senzația de libertate. Pentru că individul este ținut din scurt cu hățuri financiare.

— Așa e. Dar sunt niște avantaje În primul rând, îi oferi, într-adevăr, fiecărui om această senzație de libertate. Și el e mulțumit. În al doilea rând, e mai eficient să procedezi așa decât să angajezi și mai mulți agenți de circulație, care să lămurească pe toți nebunii și pe toți inconștienții cum să treacă strada. Și, în al treilea rând, uită-te la elevi, la cei dăscăliți și muștruluiți tot timpul. La ei se remarcă cel mai ușor tendința individului de a se opune autorității ; ei cârtesc, trag chiulul, copiază, deși de cele mai multe ori știu că astfel acționează împotriva propriilor lor interese. Procedează așa doar ca să facă altfel decât li se cere. Iar dacă mai apar ici-colo și câteva elemente turbulente, care să ațâțe spiritele, ai tacâmul complet. Apropo, te-ai gândit ce-ar ieși dacă un întreg popor nu ar mai vrea să fie pe post de elev de internat, permanent frecat, muștruluit și pe deasupra și fără drept de învoire în oraș ?

Crăciun refuza să accepte o asemenea imagine
— Știi ceva ? Las-o încolo de filozofie și hai acasă.

10

ÎN POLIGON

— Să nu crezi cumva că noi am privit cu ochi buni aducerea lui Stoenescu la conducerea Securității române. De altfel, nu cred ca vreunul dintre cei cu funcții de conducere să fi primit cu bucurie vestea acestei numiri. În primul rând, probabil, dintr-un sentiment de castă cum adică, nici unul dintre noi, dintre meseriași, nu este

demn a fi promovat? E nevoie să aduci o persoană din afară? Și cine vine? Un activist oarecare!? Unul care conduce azi o uzină, mâine Securitatea, poimâine sindicatele? Știi cum e.. Orice organism are tendința de a respinge un corp străin.

Locotenent-colonelul Drăgan tăcu și își lăsă capul pe speteaza scaunului. Îi plăcea să vorbească așa, rar, cu voce scăzută, ținând ochii pe jumătate închiși, de parcă-i era somn, mai mult monologând, căci nu prea era atent la replicile partenerului de discuție.

Mergea, împreună cu maiorul Sandu, în mașina acestuia, la un exercițiu de trageri cu pistoletul, organizat în poligonul Serviciului de informații de la „km 21".

Maiorul Sandu revenise în țară după o lungă ședere în Grecia și acum încerca să reintre în atmosfera Serviciului. În opinia lui, cea mai bună metodă pentru aceasta era redepănarea ultimilor ani din istoria instituției, comentarea venirilor și plecărilor, a ascensiunilor și prăbușirilor. Și ce ghid mai bun putea avea pe acest drum decât pe vechiul său prieten Drăgan? Fuseseră colegi în școala militară, unde amândoi au strălucit. La absolvire au fost repartizați în orașe diferite. După numai trei ani, însă, au avut bucuria de a se revedea în aceeași unitate. Apoi s-au despărțit și s-au reîntâlnit, după cum munca îi trimitea când pe unul, când pe celălalt, în exterior. Aceasta era una din rarele și fericitele ocazii când se aflau în același timp amândoi în țară. Drăgan și Sandu discutau întotdeauna deschis, fără ascunzișuri și fără menajamente. Anii de muncă, încercările de tot felul clădiseră între ei punțile unei depline încrederi.

Cufundându-se în plăcerea sporovăielii, Drăgan continuă

— Când i-am văzut prima rezoluție pe un raport de-al meu, n-am știut ce să fac să mă iau cu mâinile de păr sau să izbucnesc în râs?!

— Și cum tu lași altora marile probleme și marile tragedii, mai mult ca sigur că ai început să râzi, îl șicană Sandu.

— Păi sigur că am râs. Domnule, are tipul un scris, de-ți vine să-ți iei câmpii. Fiecare literă parcă a fost

scrijelită într-o tăbliță de aia, de lut. Eu în clasa a doua primară scriam, dacă nu mai frumos, hai să fiu modest, în cel mai rău caz tot atât de chinuit. Unul de pe la Secretariat zicea că omul ar fi avut mâinile degerate când era mic și de aia Aiureli

— Am auzit și eu că tipul nu prea le are la caligrafie. Dar am mai auzit că dacă te-ai lua după asta ai lua plasă, pentru că scrisul lui ar pune în încurcătură o armată de grafologi.

— Fii sigur că-i bagă precis în ceață. Cine ar asocia un asemenea scris cu o minte atât de capabilă ?

— Nu-l lăuda, că nu te aude, râse maiorul Sandu.

— Știi bine că nu sunt omul care să umble cu periuța. Și-acum nici n-ar ajuta. Dar trebuie să recunoaștem ce-i adevărat. În răstimpul cât a lucrat cu noi, Stoenescu ne-a învățat un lucru esențial : respectă omul, oferă-i tot ce-i poți tu da, înainte de a-i cere să-ți dea tot ce poate el. De aceea, el a impus respectarea concediilor, a programului de lucru și a zilelor de sărbătoare, a analizat starea de sănătate și, în consecință, a dispus îmbunătățirea asistenței medicale, a permis cadrelor să meargă în străinătate în timpul concediilor, a angajat numai oameni scuturați, cu facultate . Într-un cuvânt, Stoenescu a introdus o nouă atmosferă, a realizat o despovărare a oamenilor, dacă ăsta e termenul cel mai potrivit. Oricum, accentul a trecut de la supunere oarbă și rigiditate la competență, deschidere către noi idei, spirit de echipă, atașament față de instituție.

— În fond, așa e normal. Știi și tu că în Vest psihologii întreprinderilor exact de asemenea lucruri țin seama, de tot ce-i poate determina pe angajați să lucreze mai eficient.

— Nu știu dacă tipul are vreo pregătire specială în domeniul psihologiei sau a făcut-o din intuiție. Oricum, a nimerit perfect. S-ar fi putut lucra extraordinar sub conducerea lui

— De ce s-a ajuns la acest „s-ar fi putut" ?

— Pentru că unii oameni sunt jigodii. L-au dărâmat, l-au umilit, l-au batjocorit.

— Oare o să se afle vreodată adevăratul motiv al căderii lui ? gândi maiorul Sandu cu voce tare.

— Mai mult ca sigur, nu. Dar ca meseriași ce suntem, putem intui. E posibil ca tipul să fi aflat ceva în legătură cu cei de sus de tot și atunci a fost dat la o parte ; în plus, a fost speriat în așa hal încât să nu-i vină cheful să vorbească vreodată. E iarăși posibil ca o minte bolnavă să fi vrut să umilească Securitatea, să-i arate clar locul ce-l are — acela de unealtă a partidului. Ba nu, corect e „unealtă vorbitoare".

— Nu mai fi și tu așa caustic.

— Sandule, noi avem o situație oarecum mai fericită. Dar ia gândește-te la cei de la intern. Muncește un serviciu întreg câteva luni ca să probeze că „X" e un infractor. Dar întrucât „X" e membru de partid, când se termină de documentat totul, comandantul trebuie să meargă la primul-secretar să ceară aprobare ca să-l aresteze pe criminal. Or, dacă ăla nu vrea, nu se face nimic. Hai, că-i râsul de pe lume !

În fine, Stoenescu a fost alungat, membrii de partid nu mai pot fi informatori, ei au devenit colaboratori și doar pe termen limitat, și doar cu aprobarea secretarului de sector, și-uite-așa și tot așa. Dar astea sunt mărunțișuri. Consecințele liniei în care dărâmarea lui a fost primul pas vor apărea peste ani ... Orice s-ar spune, e urât ce-au făcut. Dar uite, omul a plecat, însă multe din cele introduse de el încă rezistă. Dacă vrei, chiar și chestia asta cu poligonul. E altă atmosferă ... Mergem la o ședință de tragere civilizat, elegant, nu timorați să nu rătăcim cumva vreun tub când terminăm, stăm ca oamenii la o parolă, cu o bere dinainte Nu se mai sperie nimeni, nici că suntem în timpul programului, nici că o să bea vreunul cât nu trebuie

— Să înțeleg deci că azi nu mergem doar la trageri ? vru maiorul Sandu să fie sigur.

— Oficial, la trageri mergem. În rest, o să vezi tu. Oricum, o să ai prilejul să fii cu lumea bună, pentru că nu e convocată decât conducerea.

— Vine și Diamant ?

— El vine doar la concluzii și ... la ce urmează.

— Știu că asta-i place, râse îngăduitor Sandu.

— Și încă știi puțin. În ultimul timp, hai să zic de vreo doi ani, am mai rărit-o și noi. Da'nainte era crimă și pedeapsă. Păi când a făcut Diamant 50 de ani, l-am serbat pe rând prin toate unitățile. Până la urmă tot el ne-a muștruluit „Băi, ce faceți voi aici ? Ce, vreți să zică lumea c-am ajuns ca ăia care fac nunta în două reprize, cu două rânduri de invitați ?" Sigur că am sistat imediat șirul de sărbătoriri, că nici nu aveam unde să ne mai ducem. Dar, e-adevărat, în anul următor am făcut serbarea într-un singur loc.

Un timp rulară în tăcere. Drăgan părea că moțăie toropit de dogoarea filtrată prin parbriz și de zgomotul de pisică alintată al mașinii. Sandu conducea încet, cu grijă să nu-și deranjeze prietenul. Din când în când îl privea cu coada ochiului. Văzându-l că totuși nu doarme, îl întrebă

— Auzi, cum de-ai ajuns tu la corpul de control ? N-ai avut niciodată talente d-astea, de hârțogar.

— Diamant mi-a spus că are nevoie de experiența mea. Înainte de a mă numi, m-a chemat și m-a rugat să preiau această funcție. Diamant să roage pe cineva ceva ! Îți poți imagina scena !

Drăgan râse cu voluptate. Dar Sandu nu i se alătură.

— Măi, umblă vorba că pe unde treci tu se cam face curat. Curge cu referate de abandonare.

— Eu zic că dacă am dat la o parte uscăturile, putem să ne ocupăm ca lumea de treburile folositoare. Știi foarte bine, deci nu poți să mă contrazici trag unii de câte un caz ca de un cal mort. Ani în șir, oameni serioși se blochează cu aceleași elemente, pe care și le predau unii altora, dar nimeni nu le finalizează. Și nici nu le abandonează

— Drăgane, sunt și eu de acord cu eliminarea balastului. Dar nu despre asta este vorba. Și nici despre ce zice un incapabil pentru a-și justifica lipsurile. Să luăm însă exemplul meu, pe care îl cunosc, firește, cel mai bine. Deci mie, repet mie, celui pe care-l numești prietenul tău de șaisprezece ani, mie, tu mi-ai scos din pre-

ocupări omul cel mai bun. De unde să vin cu informații dacă încetez legătura cu cel mai productiv agent ?

— Ai noroc că vreau să nu întârziem, că te-aş pune să oprești pe dreapta ca să ne răfuim. În primul rând ce are a face prietenia cu controlul asupra bazei tale operative ? Răspund tot eu, să ție nu-ți mai dau cuvântul nimic. În al doilea rând, ce ordin ai primit în legătură cu omul acela ?

— Să întrerup în mod legendat legătura, să-l trec în conservare, să-i stabilesc un sistem funcțional de recontactare și reluare a activității.

— Ai făcut toate astea ?

— Da. Știi foarte bine că le-am făcut. Deși împotriva voinței mele, dacă asta te interesează. Am vrut însă să revăd unele detalii ale cazului acum, la întoarcerea în țară. Ei bine, dosarul nu mai există ! L-am căutat pe om, așa de-al dracu', din nou în evidență. Știi ce apare ? Relație operativă, abandonată pentru lipsă de posibilități.

Ai mai pus o întrebare la care vrei să-ți dau răspuns. Apoi mă întorc și la cazul ăsta. Ai întrebat de unde să vii cu informații. Și-ți răspund De la toată baza aia operativă, mare cât carul pe care o aveai. De la relațiile cu care hălăduiai prin cafenele până la două noaptea. De la ceilalți agenți pe care ți i-ai făcut. Pe ăsta însă a trebuit să-l lăsăm în pace.

— Dar de ce, Drăgane, totul a fost lucrat corect de la începutul începuturilor. Băiatul ăsta are o perspectivă fantastică : într-un an, doi, nu mai mult, ajunge precis ambasador sau adjunct de ministru. Ne pică rău așa ceva ?

— Vezi că îți dărâmi singur eșafodajul argumentației ? Păi, hai să-ți răspund tot eu. Dacă omul are șansa să promoveze într-o asemenea funcție — și eu sunt de acord că o are — atunci ăia ai lui nu-l verifică ei bine de tot, prin toate mijloacele, până află și de câte ori se culcă cu nevasta ? Ce, ăia sunt societate de binefacere ? Adu-ți aminte cum l-au anchetat pe Iliaș i-au scos hainele de pe el și l-au lăsat în pielea goală, ca să-l umilească. Și era vorba de un reprezentant oficial al

României, nu de un conațional de-al lor. Vezi cu cine ai de-a face ? Și atunci, măi băiete, exista sau nu riscul ca omul să pice ? Răspund tot eu exista ! Și-atunci, nu-i mai bine să-l lăsăm să se scufunde sub pământ până trece furtuna ?

— Așa, ca o cârtiță ?

— Da. „Cârtițe“ le zic englezii la agenții în conservare. Am înțeles aluzia.

— Bine, Drăgane. Sunt de acord cu tot ce-ai spus în legătură cu omul acela al meu. Măsura de trecere în conservare o găsesc acum justificată. Știi însă foarte bine că afară lucrurile se văd într-un fel și acasă într-altul.

— Uite ce e, Sandule pentru că o să am nevoie de tine peste câtva timp, din acest motiv deci, nu pentru că mi-ai fi prieten, îți mai spun ceva. Multe cârtițe am băgat eu sub pământ de când am trecut la corpul de control. Și la toți le-am modificat datele în evidență. Așa că poți să fii sigur că nu fac nici o excepție cu tine.

Maiorul Sandu rulă la fel de calm, privind îngândurat panglica de asfalt. După un timp rosti molcom gândul pe care, evident, îl sucise pe toate părțile

— Măi, dar lucrurile sunt mai ample și îmi apar într-o cu totul altă lumină. Conform tuturor regulilor, trecerea în conservare constituie o măsură care se ia în situații extraordinare.

— Asta-i nenorocirea, Sandule. Sunt semne că ne apropiem de o situație din asta, extraordinară. Tu ce crezi, că mie mi-e ușor ? Sunt unii colegi de-ai noștri pe care i-am lăsat total descoperiți ; tu puteai să trăiești bine mersi cu baza pe care o aveai. Alții au rămas ca vai de capul lor. Pe toți i-am vămuit. Am scos din rețea zeci de elemente în stadiu avansat, zeci de agenți, unii chiar bunișori. Așa e. Ai dreptate. Pe unde trec eu plouă cu referate de abandonare. Dar îți spun un lucru pe care nu îl mai știe decât Diamant la 10—15 abandonați din ăștia, am strecurat și o cârtiță. Ei sunt cochilia în care ascund perlele !

— Le ascunzi față de cine ? Că doar cei din contraspionajul grec sau turc sau italian nu stau să numere câți oameni abandonezi tu.

Sandu făcu o pauză. Expresia de neîncredere și ironie îi dispăru de pe față. Îl privi pe Drăgan îngrozit

— Doamne-sfinte, tu ești nebun ? Le ascunzi față de cineva de aici ? Față de unul de-ai noștri

Drăgan părea însă că dormitează din nou. Treptat-treptat pe față i se așeză din nou zâmbetul de om împăcat cu lumea și mulțumit de sine. După un răstimp mormăi ceva care putea fi adresat maiorului Sandu, dar și lui însuși

— Vezi că mai avem doi kilometri și ajungem. Ai grijă cum te porți.

Poligonul de la „km 21“ era de fapt un mic complex de vile ascuns în pădure. Drumul abătut din șoseaua principală făcea o curbă, unde era instalată obișnuita barieră cu semnul de interzicere a circulației, care apare pe drumurile forestiere. Acum bariera era dată în lături. La circa două-trei sute de metri, porți masive din metal, vopsite în verde, închideau drumul.

Depărtarea de șosea, gardul, paza amplasată pe perimetrul interior — totul crea o atmosferă de liniște și siguranță. Clădirea poligonului, lungă și joasă, se tupila parcă pe sub arborii ce-și îngemănau coroanele deasupră-i. Celelalte clădiri erau risipite într-o dezordine căutată, ascunse și ele pe sub frunzișul copacilor. Nu existau alei, nici poteci, iarba crescând liber și din belșug acolo unde, printre frunze, se strecura lumină suficientă.

Maiorul Sandu nu mai fusese în acest refugiu de tihnă, folosit uneori și pentru discuții cu oaspeți de taină și de seamă. Îmbrățișă totul cu o privire, simțind cum o duioșie caldă îi învăluie sufletul. „Iarba verde de acasă“. Da, pentru fiecare iarba de acasă are o culoare și un miros de neconfundat. Îi venea să se întindă pe jos și să îmbrățișeze nu atât iarba, cât și liniștea.

Liniștea și tihna de acasă. Sămânța îndoielii aruncată de Drăgan nu-i dădea însă pace. Își dorise atât de mult să vină în țară, ca să aibă parte de liniște. Să scape de controale, de filaj, de teama pentru familie, pentru elementele din legătură, pentru propria persoană. Acum era acasă. Sigur, nu se așteptase la o atmosferă cu fluturi și cu ciobănași, printre care el să se strecoare în pas de menuet. Dar nici la ce a auzit în mașină Dar unde-i diavolul de Drăgan ? Unde s-a ascuns ?

Diavolul de Drăgan nu era departe. Își scosese haina și, cu degetul arătător transformat în cârlig, o atârnase peste umăr. Cu cravata slăbită, cu gulerul descheiat, intrase în grupul în care se spuneau bancuri. La poante se prăpădea de râs, încovoindu-se și bătându-și genunchiul cu mâna liberă. Alături de directori și șefi de servicii, cei doi adjuncți, Tomek și Mărculescu, se amuzau și ei de glumele spuse, păstrând bineînțeles cuvenita rezervă.

În acest cerc alcătuit din „lumea bună" era un singur intrus Șerbănescu de la secretariat. El fusese convocat numai pentru ca după sosirea generalului Diamant să fie gata a primi și nota eventualele dispoziții ale acestuia. Era cunoscut ca un om excesiv de pudic, incapabil să înjure ori să rostească vreun cuvânt urât. Sfioșenia lui făcea hazul tuturor.

Odată, un coleg care tocmai se întorsese de afară i-a oferit, în antecamera lui Diamant, unde șase-șapte ofițeri așteptau să fie primiți pentru o analiză, o mică atenție bine cunoscuta statuetă a călugărului bogat în bărbăție. I-a întins-o cu abilitate, astfel încât Șerbănescu a trebuit să-l apuce pe călugăr de cap. Când sistemul de pârghii a făcut ca prin mantia întredeschisă să se ridice măciuca violent colorată a călugărului, Șerbănescu pur și simplu a aruncat statueta din mână, stârnind hohotele celor de față.

De aceea, mare a fost surprinderea tuturor, când, profitând de un moment de acalmie în cascada de bancuri, când oamenii își mai trăgeau sufletul și-și ștergeau ochii, Șerbănescu ceru voie să „spună și el una".

— Hai, zi-i, veniră din toate părțile încurajările.

— Știți de ce doarme iepurele cu ochii deschiși ? îndrăzni Șerbănescu privind zâmbitor în jur.

Toată lumea știa bancul de pe vremea școlii primare, dacă nu chiar de la grădiniță. Făcură însă toți o figură surprinsă

— Nu.

— Dracu știe !

— Spune tu !

Șerbănescu sperase să nu fie nevoit să spună și poanta. Lucrurile stând însă așa cum stăteau, își luă curaj și spuse repede

— Pentru că dacă ar închide ochii, nu-i ajunge pielea și și și

Nimeni nu continua.

— Și ar răci „jos“ ! găsi Șerbănescu ieșirea din încurcătură și începu să râdă primul.

Parcă înțeleși dinainte, nici unul din cei prezenți nu zâmbi măcar. Șerbănescu era năucit. Mai gâlgâi puțin râsul său timid și apoi rămase nemișcat, într-o poziție încurcată, neștiind ce să facă.

Abia atunci când i-au văzut figura nefericită, au izbucnit râsetele.

Râsete pe toate tonurile, cu chițcăituri, cu șuierături, cu gâfâieli sau gâlgâituri. Tomek își scoase ochelarii, de parcă i-ar fi fost teamă să nu intre în vibrație și să se spargă ; Mărculescu așa pufnea și icnea, încât părea că mai degrabă se abține decât râde. În rest, de jur-împrejur, veselie generalizată, veselie simplă, fără nici un fard, fără nici o sofisticare. Drăgan se așezase pe iarbă și cu capul dat pe spate, tot ștergându-și lacrimile, spunea

— Mă omoară băiatul ăsta, zău mă omoară ! Auzi ce expresie „Nu-i ajunge pielea și răcește jos !“ M-a dat gata !

Dar cum totul are un sfârșit, responsabilul cu pregătirea militară și-a adus aminte de scopul prezenței tuturor acolo și anunță solemn „Pauza s-a terminat !“

Imediat s-a auzit și continuarea „Capul la fund!“, suflată de o voce anonimă, care prelua poanta bine cunoscutei glume privind diferitele suplicii în Iad. Făcându-se că nu a auzit nimic, cel devenit temporar șef al acțiunii invită pe cei doi adjuncți să intre primii în clădirea poligonului.

Rând pe rând, doi câte doi, membrii colectivului „lumea bună“ au absolvit programul oficial al zilei, îndreptându-se după răpăială spre băncile simple, din lemn geluit, așezate de o parte și de alta a celor două mese lungi, în umbra deasă a unui fag.

Administratorul complexului a adus două lăzi cu bere rece și discuțiile s-au înfiripat pe grupuri și grupușoare, mai ales în jurul performanțelor declarate de fiecare la trageri și, de regulă, contestate de ceilalți cu „eu n-am văzut ținta ta“ sau „știu că nu ești în stare să nimerești o vacă, de unde o mai scoți și pe asta cu cercul de 10“ și altele asemenea.

La venirea lui Diamant s-au ridicat toți salutându-l și au așteptat în picioare cele câteva minute până ce generalul și-a îndeplinit și el obligațiile de trăgător.

Diamant era în dispoziție bună. Veni spre colectiv surâzător, se așeză la mijlocul unei mese, pentru a fi cât mai ușor auzit de toți cei de față și începu pe un ton solemn

— Aș vrea să folosesc faptul că ne-am adunat laolaltă, pentru a vă transmite în acest cadru, deși poate s-ar fi cuvenit o ședință specială, dar, în fine, de ce să mai întârziem, să vă transmit deci mulțumirile conducerii superioare pentru modul în care am contribuit la succesul ultimei vizite efectuate de conducerea partidului și statului nostru peste hotare. Chiar în dimineața aceasta am fost convocat la Cabinetul 1 — era și tovarășa de față — unde mi s-a spus textual că oamenii noștri și-au făcut pe deplin datoria în pregătirea și desfășurarea vizitei. Sigur, asemenea cuvinte nu pot decât să ne mulțumească. Ele sunt adresate unității noastre

în ansamblu și fiecăruia dintre noi luat în parte. Deci și mie. Dar eu mai știu — și unii dintre dumneavoastră știu aproape la fel de bine — că povara acestei misiuni a stat mai mult pe umerii lui Tomek, decât pe umerii mei. El a reușit o adevărată performanță fiind și înainte de sosirea înalților oaspeți în fiecare oraș, în fiecare obiectiv vizitat, dar și alături de dânșii în toate momentele cheie, gata să intervină operativ pentru prevenirea eventualelor incidente, pentru soluționarea unor cereri speciale formulate   În fine, Tomek, ai reușit de minune și eu țin să-ți mulțumesc și personal.

Tomek își scoase iar ochelarii, concentrându-se asupra lustruirii lentilelor

— Mă bucur că tovarășa și tovarășul au adus cuvinte de laudă muncii noastre, a tuturor. A fost greu. Dumneavoastră știți — îl luă el martor pe Diamant — că a trebuit să acționăm ferm și pentru a preveni posibilele supărări. Am avut în această privință sprijinul organelor locale — protocol, protecție și pază, poliție —, în fine, toți, acționând în mod clar în virtutea unor ordine cu semnificație politică. Aceste ordine și în general atenția acordată vizitei sunt, după părerea mea, o dovadă limpede că gazdele noastre, la cel mai înalt nivel, au înțeles și mai bine rolul de promotor al idealurilor de pace în lume, pe care îl are conducătorul partidului și statului nostru. De aici și grija lor pentru succesul vizitei.

— Eu cred, Tomek, că ai tras o concluzie cât se poate de corectă. Încă o dată, îți mulțumesc. Și acum, pentru toată lumea vreau să accentuez asupra ordinului pe care l-am dat, ca toate lucrările de fond, importante să-mi fie prezentate numai după ce le vede Tomek. Mă refer aici la totul — de la propunerile de încadrare de ofițeri pentru completarea schemei, până la propunerile de includere în rețea a unor noi agenți externi ; de la planul de mobilizare a unității, la planurile de perspectivă vizând penetrarea în principalele obiective urmărite. Tomek trebuie să fie ultimul filtru. Tomek trebuie

să găsească acel echilibru între cerințele tot mai mari ce ni se adresează și capacitățile în mod firesc limitate pe care le avem. Iar noi o să te rugăm, dragă Tomek, să ne reprezinți și mai intens în fața conducerii superioare și să faci mai bine cunoscute preocupările, dar și greutățile noastre.

Maiorul Sandu simțea că va avea nevoie de timp pentru a înțelege semnificația acțiunilor la care era martor, neputând să prelucreze suficient de rapid avalanșa de informații ce se abătea asupra lui. Îi făcea impresia că are nevoie să învețe un nou limbaj. Se gândi că de vină sunt probabil anii petrecuți în străinătate, când unele simțuri ți se acutizează, de presupus în dauna altora. Urmărea încruntat pe cei ce vorbeau, încercând să priceapă sensurile ascunse sub cortina frazelor : „parcă-s un bătrân care surzește și care strigă mereu la cei din jur Vorbiți mai tare, vorbiți mai tare !"

Drăgan zâmbea mulțumit ca întotdeauna, privindu-l în ochi pe Tomek.

Mărculescu păstra o mască indiferentă.

Șerbănescu nota dispozițiile generalului Diamant pentru a asigura respectarea lor. În același timp se gândea că nu a făcut bine că a spus bancul acela indecent.

Boldur își păstra figura de sfinx galben, mormăind : „Dacă ăsta le face pe toate, tu cu ce o să te mai ocupi ? Cu paza contra incendiilor ?"

Nepăsători la cuvintele pompoase rostite, cei doi câini lup ai pazei începură o hârjoană, de parcă ar fi vrut să arate oaspeților că și ei sunt la fel de grozavi. Diamant se ridică de la masă și merse spre ei ; recunoscându-l, câinii au venit în fugă și, cu scâncete scurte, au început să i se frece de picioare, alintându-se. Diamant se lăsă în genunchi și îi îmbrățișă, pe fiecare de câte o parte

— Copiii mei, copiii mei credincioși, copiii mei cuminți

11

DISCUŢII PRIETENEŞTI

Boldur ajunse la unitate cu mult înainte de începerea programului. Nu dormise aproape deloc toată noaptea. Ațipise doar câteva reprize scurte, de 20—30 de minute. De câte ori se trezea din aceste prăbușiri letargice, lua ceasul de pe noptieră și încerca încruntat să distingă poziția celor două brațe fosforescente care-i păreau antenele cu care o insectă pipăie timpul. Apoi, când își dădea seama cât e ora, așeza ceasul la loc și îl înjura, nemulțumit că se mișcă atât de încet. Pe la 5 a renunțat la acest joc, s-a sculat și s-a dus să-și facă toaleta de dimineață.

Niciodată nu fusese extraordinar de încântat de figura ce i se prezenta în oglindă atunci când se bărbierea. Dar, cum de regulă nu acorda propriei persoane cine știe ce atenție, nu se prea sinchisise văzându-se cum arată „Asta-i oastea și cu ea facem paradă !" În acea dimineață făcu însă o excepție și se privi atent. Mai întâi remarcă tenul galben-pământiu ; apoi constată că sub ochi i se instalase o fâșie lată de vreo trei centimetri, de o culoare și mai închisă ; cât despre ochi, ei erau tulburi, la cele două capete fiind vizibile mici vinișoare roșii. Se bărbieri cu îndârjire, dar de sub firele de barbă înlăturate obrazul i-a apărut la fel de pământiu și flasc. În gură îi persista un gust amar de care n-a putut scăpa, deși s-a spălat pe dinți de două ori. Când a potrivit mașina de ras înapoi în suportul ei, tremurul mâinii i-a amintit de zbuciumul frunzelor de plop în vânt.

Însumând în minte toate aceste impresii, a încercat să facă haz de necaz și mormăi „Nu-i e bine vacii noastre". Dar abia când își auzi vocea tremurată, gâjâită, își dădu seama cât e de bolnav și simți cum îl apucă furia. O furie care amenința să depășească posibilitatea lui de a o ține sub control. Strânse marginile chiuvetei cu amân-

două mâinile și dădu drumul unei serii lungi de înjurături, care mai de care mai colorate.

— Nu m-au doborât toate bolile Africii, ca să mă doboare lepra asta ? Am ocolit toate capcanele paraziților tropicali și-acum să mă prăbușesc ros de incertitudini ? Chiar așa am ajuns, să nu mai pot deosebi binele de rău, meritul de viciu, adevărul de minciună ?

A făcut un duș lung, opărindu-și pielea în dușmănie. Când a ieșit din baie avea impresia că se simte parcă mai întremat. Soția, care se trezise și ea între timp, îl îmbie cu o cană de lapte cald :

— Știu că la serviciu te pui pe băut cafele. Așa că trebuie să sorbi asta, ca să-ți protejezi cât de cât stomacul.

A băut laptele în silă, ca pe unul din multele medicamente pe care trebuia să le ia, gândindu-se la aroma aburindă a cafelei cu care avea să se delecteze peste o jumătate de oră.

Circulația abia începea să se înfiripe, așa că drumul i s-a părut mai scurt ca de obicei. De cum a ajuns, a format numărul de la cabinetul generalului Diamant

— Bună dimineața, Boldur la aparat. Șeful a venit ?

— A venit, dar încă nu-i aici, îl puse în temă Șerbănescu.

Boldur știa că asta înseamnă că Diamant sosise, dar că era pe mâna lui Figaro, frizerul care-l rădea și-i făcea masaj în fiecare dimineață.

— Șerbănescule, aș vrea să vin la dânsul acum. Când apare, te rog să-l informezi și să mă suni.

Deschise fișetul și începu să răscolească vorbind singur :

— Unde dracu' e dosarul inginerului Palade ? Pardon ! Nu c-am zis „dracu' ", ci că am zis „dosar". Dumnealui n-are dosar, are mapă. Dumnealui e „membru" . Găsi dosarul, aruncă o privire pe prima filă și-l așeză pe masă.

Se auzeau voci, uși închizându-se și deschizându-se, soneriile telefoanelor. În curând urma să înceapă o nouă zi de muncă. Boldur încercă să vadă dacă printre matinali se afla și căpitanul Crăciun. A avut noroc. Crăciun so-

sise deja, în speranța că va apuca să bea liniștit o cafea. Dar n-a fost să fie așa.

— Vino până la mine să stăm nițel de vorbă, îl convocă Boldur fără a-i ura cel puțin „Bună dimineața".

Într-un minut, Crăciun era în cadrul ușii, salutând respectuos.

— Stai așa ! îl opri Boldur. Deșteptul ăla a ajuns ?

„Deșteptul" era șeful de cabinet și ajunsese. Boldur îl chemă înăuntru

— Am rugat să mă cheme șeful cel mare la sediu. Nu pleci de lângă telefon. Vezi să fie gata o mașină. Nu sunt aici pentru nimeni altcineva. Dar pentru nimeni ! Ai înțeles ?

„Deșteptul" înțelesese totul și, pe deasupra, înțelesese și că Boldur nu e iarăși în apele lui. I se făcu milă de căpitanul Crăciun care stătea cuminte lângă pervazul ușii și, la ieșire, îi strecură

— E pe nasoale. Nu te văd bine.

De altfel, nici Crăciun nu se așteptase la nimic bun când îl chemase comandantul și-și tot făcea socoteala cam despre ce ar putea fi vorba. De aceea fu surprins când Boldur i se adresă pe un ton prietenesc, în care se topeau și oarecare nuanțe părintești

— Măi Crăciun, tu ce crezi, noi amândoi am putea sta de vorbă așa, ca doi oameni, nu ca șef și subordonat ?

— Sigur că putem. Când am fost la meci

— Așa e, rosti Boldur gânditor. E unica ocazie când ne-am întâlnit în afara programului.

— Să fiu sincer, e de mirare că a fost și aceea. În rest, suntem aici în fiecare zi și ne tot întâlnim

— Da, da-ntr-un fel e omul la serviciu și într-altul în afară

— Or fi nuanțe, situații speciale. Dar, să știți că, după părerea mea, oamenii tot aceiași sunt, și-ntr-un caz și-ntr-altul.

— Păi atunci, dacă tu ești același și în timpul, și în afara programului, n-are nici un rost s-o mai amânăm. Așa că să te întreb ceva acum. Dar să-mi răspunzi sincer.

— Știu cât de mult iubiți sinceritatea, deci

— Măi, tu ce crezi, eu sunt bolnav ? Stai, nu sări, nu te întreb ca pe un doctor. Te întreb ca pe unul care mă vede mai mult decât mă vede soția ai observat ceva deosebit la mine, crezi că nu mai am coerență în gândire, că-mi pierd șirul ideilor, că uit, că mă ramolesc intelectual ?

— Asta nu. Dar să știți că uneori sunteți prea nervos. Din cauza asta se poate ca unele exprimări ale dumneavoastră să nu fie tocmai logice. Apoi, nu știu cum, dar prea vreți ca totul să fie drept, și curat, și corect. Or, oamenii nu sunt așa

— Nimeni nu-i perfect. Știu asta. Și nu mi-am făcut niciodată cine știe ce iluzii. Dar de aici și până la a confunda prietenul cu dușmanul și, invers, dușmanul cu prietenul, e cale lungă. După atâția ani în munca asta, ți se dezvoltă un simț aparte. Tu ce crezi, spre mine n-au fost dirijați agenți sau chiar cadre ale contraspionajului advers ? Ba bine că nu ! Ei bine, întotdeauna când au apărut asemenea figuri clopoțelul meu interior mi-a spus, de la primele contacte, că ceva nu e în regulă. Și aceste semnale de avertisment mi s-au confirmat. Nu-mi vine să cred că acum nu mai am această capacitate.

— Să nu vă supărați, interveni căpitanul Crăciun, dar nu vi s-a întâmplat vreodată să luați pe cineva drept dușman și omul să fie total inocent ?

— Ba da. Dar mai bine așa decât invers, să-l iau drept prieten și când mă trezesc că nu e așa, să fie prea târziu.

— Sigur, mai bine mai multă prudență, decât prea puțină, înclină Crăciun spre concesii.

— Ascultă-mă puțin, zise Boldur grăbit, temându-se că discuția ar putea să devieze, dar atunci când nu doar intuiția, ci și indicii clare îți arată că unul e dușman, tu ce faci ?

— Aș vrea să vă amintesc ceva atunci când am venit în această unitate, dumneavoastră, printre altele, m-ați învățat că nici un caz nu seamănă cu altul. Atunci mi-ați spus : „Băiete, să nu uiți cugetarea marelui dramaturg irlandez G.B. Shaw și anume Regula de aur a unui spion este aceea că nu există o regulă de aur". Acestea

sunt cuvintele dumneavoastră. Și eu le respect. Pe baza lor vă răspund : depinde. Depinde de om, de situația operativă, de miza în joc

— Măi Crăciun, tu să nu-mi faci mie teoria chibritului.

— Îmi pare rău că răspunsul meu nu corespunde cu ceea ce așteptați dumneavoastră.

— Răspunsul tău e corect. Eu sunt de vină, că nu reușesc să spun clar ce vreau. Măi băiete, dacă tu îl suspectezi pe unul că e tâlhar, atunci l-ai angaja să fie călăuză pentru soția ta și pentru fata ta pe un drum singuratic, noaptea ?

— Aici răspund clar Nu.

— Dar dacă ar fi soția și fata altcuiva ?

— Dacă doar așa îl pot demasca pe tâlhar, dacă traseul pe care-l străbate, acel drum singuratic, cum îi ziceți dumneavoastră, eu pot să-l supraveghez tot timpul și dacă, fără a periclita vieți nevinovate, eu pot să intervin în caz că tâlharul încearcă să întreprindă ceva, ei bine, în asemenea condiții l-aș angaja.

Boldur rămase un răstimp pe gânduri

— Ai dreptate. Uneori trebuie să riști. Pentru mine un lucru e cel mai important tâlharul nu trebuie lăsat nesupravegheat. Dar uite, facem ce facem și tot la probleme de muncă ajungem. Zici că ție nu ți-am făcut impresia c-aș fi bolnav .

— Dar de ce insistați, v-a spus cineva asta ?

— Într-un fel, da. Nu unul, ci vreo doi-trei. Da-i bag în mă-sa ! Auzi, hai să lăsăm asta. Spune-mi, colaboratorul ăsta, inginerul Palade

— Conspirativ, „Pastor"

— Asta înseamnă preot din ăla, catolic ?

— Mi-a spus că Pastor e numele de fată al soției lui, un nume nemțesc. Așa și l-a ales el.

— Și tu trebuia neapărat să-i faci pe plac, că altfel tușea. În fine, zică-și cum vrea, numai treabă să facă.

— Eu sunt foarte mulțumit. Știți doar, că v-am raportat.

— Am citit tot. Întrebarea e este el sincer ? Putem avea încredere deplină în el ? Tu cum îl simți ?

— Toate verificările sunt bune. Eu îl consider sincer și dornic să facă treabă.

— De ce ?

— Am senzația că-i cam place. Asta ar fi una. În al doilea rând, cred că face parte din categoria celor aspirați de centrele de forță. Dorește să aibă putere și de aceea se alipește unui grup care are influență. Pentru el, noi suntem un asemenea centru de forță.

— Dacă i-am încredința o misiune grea, crezi că s-ar angaja așa cum vreau eu, cu trup și suflet ?

— Eu zic că da.

— Bine. M-am gândit să-l introduc într-o combinație mai amplă, ceva trăsnet   Dacă se aprobă, te anunț. Hai du-te acum, să nu mai zică ăștia că ești copilul preferat.

Crăciun făcu o legătură între dosarul lui Palade, pe care-l văzuse pe birou, și ordinul dat de Boldur șefului de cabinet privind întrevederea cu Diamant. Ieșind, mormăi doar pentru sine

— Ce rol poate să imagineze Boldur pentru acest mic colaborator ?

Diamant îl primi pe Boldur așa cum fusese aproape tot timpul în ultimele luni, adică bine dispus

— Ce faci, Vasile ? Cum te mai simți cu sănătatea ?

Boldur rămase în gardă, propunându-și să descopere cât mai degrabă semnificația acestei primiri prietenești. În plus, preocupările altora pentru sănătatea lui începuseră să-l cam calce pe nervi. Răspunse reticent

— Vă mulțumesc. Uneori simt că parcă s-au cam adunat și bolile prin care am trecut, și solicitarea nervoasă, și vârsta   Alteori, însă, am energie în mine ca la 25 de ani !

— Să nu ne amăgim, Vasile, să nu ne amăgim. Nu-mi povesteai tu că la școala militară vă punea să alergați în formație trei kilometri și când reveneați la pas de marș se dădea tonul la cântec și începeați să cântați de parcă atunci v-ați fi sculat din pat ?

— Ba da.

— Acum cât mai poţi alerga ? 200 sau 300 de metri ?

— Poate nici atât.

— Vezi, n-avem ce să-i facem, rosti concesiv Diamant. Vârsta nu iartă. Mai ales la încercările prin care am trecut noi

Câteva clipe Diamant se gândi că şi el ar trebui să se mişte mai mult. „Dar când merg la vânătoare, ţin pasul cu toţi tinerii", se încurajă singur. Apoi brusc se adresă lui Boldur

— Hai să lăsăm amintirile, că devenim melancolici. Ia zi-i, care-i supărarea ?

— Aş vrea să revin la sesizarea aceea privind planul „Colina". V-am raportat atunci, şi cred că aţi fost de acord cu mine, că cele mai serioase indicii sunt împotriva lui Tomek.

— Ai informaţii noi, care să confirme aceste indicii ?

— Acum să ştiţi că e o problemă şi cu informaţiile astea. Dacă mergem tot aşa o să ajungem să nu mai putem răspunde solicitărilor. Drăgan a trecut în conservare câţiva din cei mai buni agenţi pe care-i avea unitatea mea. Nu mai zic pentru câte relaţii operative sau agenţi a făcut referate de abandonare. Ştiţi foarte bine că eu sunt primul atunci când e vorba de exigenţă, de apărarea muncii. Dar aşa nu se poate, ăsta parcă-i apucat

— Am mai auzit şi de la alţii acelaşi lucru. Deşi pentru fiecare caz luat în parte măsura este justificată, sigur că noi trebuie să avem în vedere şi ansamblul. Sunt de acord că Drăgan a căpătat o adevărată manie. Poate că vinovat sunt şi eu, că nu trebuia să-i dau atâta putere. Sigur, e şi un lucru pozitiv, se mai întinereşte şi se mai înnoieşte baza de lucru, dar gata, ai dreptate.

Diamant stătu o clipă pe gânduri, de parcă ar fi cumpănit dacă să-i împărtăşească sau nu, lui Boldur, temerile proprii. Se hotărî greu şi începu destăinuirea vorbind poticnit, cu pauze mari.

— Uite, pentru că eşti şeful unităţii noastre de contrainformaţii, îţi spun ceva. Deocamdată îţi spun numai ţie. Cu Drăgan ăsta mai e ceva care nu-i în regulă. S-ar putea să nu aibă nici o legătură cu activitatea lui profesio-

nală. Dar, dracu' ştie, s-ar putea să şi aibă. Uite despre ce este vorba Mi-au prezentat cei de la Cadre un material. Sigur, nu e o tragedie — Drăgan al nostru s-a încurcat cu una mai tânără decât el cu vreo 17 ani — dar am încercat să vorbesc cu el omeneşte. Ca de la coleg la coleg, nu ca de la comandant la subordonat

„Cum am vorbit eu cu Crăciun de dimineață", gândi Boldur. Îi făcu plăcere să-l audă pe Diamant spunând așa ceva, pentru că o clipă îi fusese ruşine pentru acea discuție, ca pentru o slăbiciune dezvăluită.

— Eu am încercat să vorbesc omeneşte cu el și el îmi răspunde ca un mârlan Că „e viața lui", că „abia acum simte că trăieşte" și alte chestii d-astea. Ba, a încercat să fie tot el bățos. Că o să rezolve el singur situația — adică ce vrea să spună, că dă divorț de nevastă, nu ? — și că noi să nu mai facem presiuni de nici un fel. Pentru că — auzi tu ! — altminteri el face raport de trecere în rezervă. L-am dat afară din birou. Mâine o să discut iar cu el. Dacă o ține tot așa, îi aprob raportul. Gata ! Pe mine nu mă amenință nimeni !

Diamant bătu puternic cu palma în birou și se sculă de pe scaun, mergând câțiva pași în dreapta, către fereastră. Un timp rămase nemișcat, aproape de dreptunghiul luminos, privind îngândurat afară. Se linişti repede şi reveni la masa de lucru

— Sigur, măsurile operative luate nu pot fi revocate. Ele au fost corecte. Eu le-am aprobat pentru fiecare caz în parte. Astea rămân așa cum le-am hotărât . Problema cu Drăgan n-o discuți cu nimeni. Poate că-și dă seama într-al doisprezecelea ceas. În fine, uite că ne-am luat cu vorba și tu pentru altceva ai venit.

— Într-adevăr, pentru altceva. Dar să ştiţi că uneori simțim nevoia să mai discutăm și așa, de la om la om Dacă-mi permiteți, să știți că mie îmi pare rău pentru Drăgan. Personal nu mi-aș fi închiput așa ceva, dar iată că oricâte am fi văzut și am fi auzit, tot nu putem spune că am văzut și am auzit totul. Viața e în stare să ne ofere mereu alte surprize.

Acum să revin la problema pentru care am venit am pregătit unele măsuri mai complexe de verificare în le-

gătură cu Tomek şi aş vrea să vi le prezint şi să cer aprobare pentru a trece la executarea lor.

— Sunt gata să te ascult. Chiar eu ți-am cerut, de la prima semnalare, primită din Israel, dacă nu mă înșel

— Așa este.

— Ți-am cerut să te gândești la niște măsuri de verificare, pe care însă să nu le așterni pe hârtie, ci să mi le expui verbal.

— Așa este.

— Cât timp a trecut de atunci, Vasile ?

— Patru luni. Dacă îmi permiteţi, în acest timp s-a făcut totuşi ceva s-au luat măsurile preliminare pe linie de „K", s-au efectuat două sondaje TO, s-a efectuat filaj asupra lui şi asupra fiicei de câte o săptămână

— Ştiu, Vasile, ştiu fiecare lucru, că doar eu ţi-am aprobat. Dar îţi mai spun ceva ți-am încuviinţat tot ce ai cerut, dar chiar din momentul aprobării ştiam, aproape sigur, că rezultatul urma să fie negativ. Şi știi de ce ?

— Ştiu. Pentru că avem de-a face cu un profesionist, un om pentru care această activitate nu mai are taine. Pentru că în spatele lui stau maeştri, specialişti dintre cei mai buni

— Stai aşa ! Nu vorbi de parcă ai fi sigur că Nu avem nici o certitudine. Sigur, rezultatul verificărilor poate fi negativ din motivele pe care le susţii tu şi-atunci ar trebui să venim cu măsuri ca lumea, nu cu şabloane, cu copilării. Dar el poate fi în egală măsură negativ pentru că nu-i nimic real în toată afacerea asta.

— Să ştiţi că și cei mai mari spioni tot cu asemenea măsuri au fost prinşi. Şi ei au făcut câte o greşeală. Trebuie doar să fii acolo când se comite . Sigur, nici eu nu mi-am pus mari speranțe în aceste măsuri simple. Tocmai de aceea, nu ne-am mulţumit cu atât şi în aceste patru luni am pregătit și niște acțiuni mai complexe pe care vi le prezint, cu rugămintea să le aprobaţi.

— Hai să te auzim !

— Aş vrea să nu vă supăraţi, dar înainte de a vi le prezenta, trebuie să vă întreb deschis Dacă există dubii în legătură cu Tomek, de ce nu îl izolați până se lim-

pezesc lucrurile ? De ce îi măriţi puterea ? De ce îi daţi pe mână tot aparatul ?

— Vasile, Vasile Măi, tu acum te îndoieşti de mine. În fine, e dreptul tău. Dar ca să te liniştesc cât de cât, află că dacă nu îi dădeam eu de bună voie drepturile pe care i le-am dat, atunci acestea — şi poate altele — mi-ar fi fost smulse şi date lui. Iar eu aş fi fost înlăturat cu totul. Căci e cineva acolo sus care nu mă iubeşte şi care pregăteşte debarcarea mea. Uite agenda asta, Vasile. Vezi aici două puncte mici, roşii ? Sunt zilele când eu am fost primit la conducerea superioară. Întotdeauna însoţit. Eu, şeful spionajului român. Iar el ? Tomek e când la el, când la ea ; mai ales la ea. Aproape întotdeauna singur. Cât de des merge acuma, în ultimul timp, nici n-am de unde să ştiu. Nu-mi cere permisiunea. Câteodată mai mă anunţă şi pe mine, după ce s-a produs evenimentul, „vedeţi c-am fost" şi aşa şi pe dincolo. De regulă, nici nu-mi mai spune. Aceasta-i realitatea, Boldur dragă. Indiferent dacă ne place nouă sau nu. E o realitate tragică. Acum înţelegi poate mai bine din ce cauză nu putem face nimic în legătură cu Tomek, dacă nu avem dovezi clare.

— Aveţi dreptate. E dureros. În fine, să vă prezint măsurile la care m-am gândit. În primul rând, aş vrea să vă informez că, indiferent de structura pe care o vor avea delegaţiile pentru tratativele acelea referitoare la nave, noi putem să le controlăm perfect din punct de vedere informativ. Am recrutat cam tot ce se putea recruta din rândul specialiştilor propozabili

— E bine că ai procedat astfel. Ştii la ce nivel se iau deciziile în legătură cu proiectul ăsta şi că noi n-avem nici un cuvânt în selecţionarea delegaţilor pentru tratative.

— Vă mai propun două variante de verificare, în paralel cu măsurile celelalte, pe care aş vrea să le îndesim puţin.

— Spune ce ai de gând.

— O acţiune ar fi, în linii mari, următoarea la Praga se află la post diplomatul „Victor" El a fost în atenţia mea acum vreo 10 ani. L-am abandonat pentru

că, din pură întâmplare, l-am văzut odată în compania unui consilier sovietic; apoi dubiile mi s-au confirmat, tipul lucra cu rușii, așa că l-am lăsat în pace. Noi ne-am văzut de ale noastre și el de ale lui. Știindu-i preocupările și relațiile, acum patru luni când a apărut situația cu Tomek am instruit un colaborator de-al nostru, diplomat la Praga, să răspundă la curtea pe care „Victor" i-o făcea de aproape un an. I-am dat și niște informații mărunte. E clar că „Victor" al nostru le transmite acasă, dar le vinde și la ruși. De aceea vă cer voie să-i strecor și informația că Tomek e omul americanilor.

— Cum ?

— M-am gândit, de exemplu, ca omul nostru să-i spună lui „Victor" că el speră să obțină un post important în Ministerul Afacerilor Externe când termină misiunea la Praga, întrucât se bucură de încrederea totală a lui Tomek. Să-i spună că, așa cum l-a ajutat el pe Tomek transmițând niște mesaje ale lui către un diplomat american, aflat și el la post la Praga, o să primească, cu certitudine, sprijinul lui Tomek la București. Ambalajul îl putem șlefui. Important e ca sovieticii să afle chestia asta cu Tomek. Dacă au obraz, or să informeze, pe canalele lor la conducerea noastră. Și astfel noi o să primim nu aprobare, ci ordin să-l verificăm pe individ.

— Și care-i a doua variantă ?

— Am pregătit o grupă de băieți în stare să rețină și să ancheteze un om în exterior. Dacă facem recrutări sub steag străin, de ce să nu facem și anchete sub steag străin La proxima deplasare a lui Tomek în Germania, îl putem aresta acolo.

— Vasile, dar dacă omul e nevinovat ?

— Nu e !

— Dar dacă totuși e nevinovat ? Îți dai seama de implicații ? De blamul pe care-l arunci asupra întregii instituții ? Lasă-mă să mă gândesc. Te chem eu în două-trei zile.

— Aștept cu nerăbdare să mă chemați. Să trăiți !

Boldur ieși din cabinet purtând pe figură aceeași mască impenetrabilă dintotdeauna.

Diamant cumpăni un timp. Chemă apoi pe comandantul Policlinicii Serviciului.

— Doctore, ai promis că începi un control medical serios la toți oamenii noștri. Zici că ești deja gata să declanșezi acțiunea ? Foarte bine. Uite ce te rog. Începe cu unitatea lui Boldur. Așa, așa ! Cu comandantul în frunte și cu drapelul fluturând în vânt ! Ha ! Ha ! Doctore, am senzația că unii oameni de acolo, poate chiar și comandantul, sunt suprasolicitați și au nevoie de o perioadă de refacere. Fără nici o discriminare, treci la internare, repaos, calmante, întăritoare și tot ce știi tu că trebuie. Avem nevoie de oameni sănătoși, capabili să facă față tuturor greutăților. Nu de cadavre ambulante. Bine ! Ia măsuri și să mă ții la curent.

A doua zi după discuția cu Diamant, Boldur a fost internat în Policlinica unității. Au urmat apoi stagii prin diferite spitale, mereu noi analize, noi internări . . .

În cele din urmă, însumând trei luni de spitalizare, colonelul Boldur Vasile avea să fie pensionat medical și trecut în rezervă.

Conform legii.

12

AGONIA

Diamant putea fi suspectat de multe, dar nu și de sentimentalism. După câte văzuse în viață, sufletul parcă i se împietrise. Martor nevăzut la atâtea murdării și mizerii, la atâtea minciuni, prefăcătorii și perversități în care se scăldau unii, Diamant părea că nu mai poate fi surprins de nimic. Așa cum chirurgul desface un corp

omenesc și cotrobăie în el căutând răul pe care să-l înlăture, insensibil la sângele care curge, la spasmele organelor ce freamătă lipsite de protecție sub lama bisturiului, tot astfel și Diamant era atent, în desfășurarea unei acțiuni, mai puțin la solicitarea și uneori chiar și suferința psihică a indivizilor, concentrându-se asupra rezultatului final. Iar acest rezultat final era măsurat de el cu un etalon unic — binele țării. Convins că acționează în interesul țării aprobase uneori chiar și lucruri mai puțin ortodoxe, pentru care vajnicii apărători ai purității partinice l-ar fi înfundat. Dacă le-ar fi știut. Sau dacă ar fi putut dovedi ceea ce, accidental, le ajungea la ureche. Reducerea unor termene de detenție, emigrări, avize pentru călătorii în străinătate, stingerea unor anchete — acestea erau moneda cu care, nu o dată, răsplătea serviciile celor ce deveneau informatori în țară. Iar afară închisese ochii la folosirea temporară a unor persoane mai deocheate, aflate, ba pentru una, ba pentru alta, în atenția polițiilor din țările de baștină. Sau nu numai din acestea.

Și totuși durul, inflexibilul Diamant simțea o strângere de inimă acum, când urma să discute cu locotenent-colonelul Drăgan. De dimineață îl convocase pe șeful cadrelor și-i comunicase „datele sigure deținute în legătură cu abaterile de la morală săvârșite de locotenent-colonelul Drăgan". Știindu-l cât e de zelos atunci când e vorba de terfelit oamenii, Diamant l-a sfătuit sec

— Măi, să vă scoateți bocancii când scrieți materialul ăsta. Drăgan este un ofițer bun, devotat, care și-a mâncat tinerețea în unitatea asta. Pentru că a luat-o un pic razna trebuie ajutat, nu distrus. Nu propuneți voi nici o sancțiune, să vedem cum merg discuțiile În două ore să-mi aduci materialul.

Materialul era acum în fața lui. Sec. Acru. Cu un pic de ranchiună. Diamant nu modifică însă nimic. Toate materialele de acest fel erau redactate în aceeași manieră.

— Mama voastră de cârpe ! O clipă n-ați cerut dovezi, o clipă nu v-ați gândit să vă apărați colegul. Nu știți decât cum să-mi faceți pe plac !

Ceruse şefului de cabinet să-l caute pe Drăgan şi să-l invite la el. Dorea sincer ca acesta să întârzie, să amâne discuţia pe care nu voia, dar trebuia să o poarte. Când un sistem este însă eficient, el este eficient indiferent de sentimentele celor ce l-au creat.

Drăgan apăru surâzător în cadrul uşii

— Să trăiţi !

— Să trăieşti şi tu, Drăgane ! Hai băiete, să mai stăm puţin de vorbă.

Fără nici o explicaţie, Drăgan îşi dădu seama care urma să fie conţinutul acelei discuţii

— A sunat ceasul ?

— A sunat, Drăgane. Nici tu, nici eu nu mai avem mult de stat în clădirea asta. Aşa-i viaţa ! Dar hai să nu ne lăsăm copleşiţi şi să trecem încă o dată lucrurile în revistă.

— Staţi puţin ! Când va fi ?

— Astă seară sau mâine dimineaţă. Cum vrei tu. Dar, hai măi, dă-o dracu', nu e o execuţie

— Sigur că nu e. Dar deşi mi-am imaginat de mult acest moment, acum parcă se rupe ceva în mine

— Ştiu. Ştiu că e aşa. Şi să-i vezi pe toţi lingăii cum or să se repeadă să dea în tine ! Mi se face scârbă de pe acum.

— Lăsaţi, că-n tot răul e şi-un bine. Vedem o dată în plus pe cine putem conta şi pe cine nu.

— Dă-i dracului ! Măi Drăgane . Când ne-am apucat de treaba asta, ai spus că eşti gata de orice sacrificiu, numai să reuşim. Măi, omul zice multe. Câteodată ne mai ia apa şi dăm drumul la vorbe pe care, dacă am putea, le-am sorbi înapoi. Uite ce e, noi suntem oameni care am făcut multe planuri şi ştii că nici unul nu iese perfect de la început. Mereu am găsit câte ceva pentru a le mai îmbunătăţi cât de cât Eu zic că, dacă am vrea, am putea imagina şi la acest ultim plan al nostru un alt final. Fără înjosirea ta.

— Mergem până la capăt aşa cum am stabilit de la început. Este cea mai bună cale.

— Treaba ta. Uite, facem acum o analiză generală. Dacă pe parcurs ne dăm seama că ar exista o altă posibilitate de soluționare a situației tale, o discutăm și pe aceea.

— De acord. Și acum să vă raportez principalele puncte realizate și perspectiva din agentura externă am trecut în conservare 27 de persoane. La toți am reușit să le modific și datele din evidență, așa că practic pe ăștia i-am salvat sigur. După cum am stabilit, ei pot fi reactivați numai pe baza unui sistem individual de coduri sau parole, din care doar jumătate se află la unitatea respectivă, cealaltă jumătate fiind la Cifru. Întrucât am încurcat cele două jumătăți de parole, oamenii aceștia nu mai pot fi chemați la legătură decât de noi. Dosarele tuturor celor 27 și sistemul corect de reluare a legăturii cu ei au fost puse pe film și aduse la locul stabilit pentru păstrare. În țară nu am întreprins deocamdată cine știe ce. Un lucru bun este, după părerea mea, faptul că a fost secretizată evidența ofițerilor total acoperiți. Din aceștia, cei câțiva aflați strict în legătura dumneavoastră, alături de cei pe care eu și ceilalți ofițeri din nucleu i-am păstrat, reprezintă o mână de oameni de nădejde. E bine că acești oameni lucrează nu doar în Externe sau Comerț, unde toți ar fi tentați să-i caute, ci și în zone aparent secundare — și mă refer la universități, miliție, armată. Eu zic că nucleul actual îl putem lărgi, la nevoie, înglobând pe cei mai buni colaboratori. Cu regret o spun, dar, în caz de ceva, cadrele unității sunt sacrificate. Dar atunci când aceștia și probabil și sediile actuale vor cădea, noi vom continua să existăm, salvați de această formă difuză pe care o luăm. Noi nu vom fi nicăieri, dar vom fi pretutindeni.

Cu finanțele nu stăm strălucit deloc. Acesta e domeniul care, sunt convins, ne va crea dureri de cap. Va trebui să mai înființăm o societate mixtă. Vedem noi cu cine. Câțiva rezerviști de-ai noștri care au lucrat pe Comerț și care au încă relații afară s-au pus deja pe treabă. Oricum, atât cât va cheltui micul nostru nucleu vom putea face rost.

— Tu cât crezi că poți supraviețui în subteran ?

— Până trece furtuna și se aleg apele.

— Uite, a venit Boldur și mi-a prezentat două variante de lămurire a situației ăsteia tulburi, cu Tomek.

— Ce să mai lămurim ? Nu e totul clar ? Cum e posibil să mai aveți îndoieli ?

— Sincer să fiu, parcă tot n-aș vrea să cred. În fine, Boldur avea ideea ca o grupă specială să-l rețină și să-l ancheteze pe Tomek în exterior, până spune tot . . Așa ceva nu merge. Hai să zicem că nu cerem nici o aprobare, ne asumăm toată răspunderea și acțiunea reușește. Nu trebuie apoi să vii și să prezinți datele la conducere ? Inclusiv să spui cum le-ai obținut ? Ce-or să zică ăia, îți poți imagina : terorism, periclitarea relațiilor diplomatice și mai ales se vor gândi că am putea repeta figura cu vreunul din ei. Și-atunci vor desființa unitatea, iar pe noi ne bagă în pușcărie. Nu, e limpede că așa ceva nu merge.

Altă variantă e să transmită la sovietici, printr-un agent de-al lor, de-al rușilor, că Tomek e omul americanilor. El sconteazä că, obținând asemenea date, sovieticii vor informa conducerea noastră. Asta eu zic că ar ține și merită încercat. Deși implică multe riscuri. Boldur folosește pentru a transmite aceste date un diplomat de-al nostru aflat la post la Praga. Ei bine, dacă ăsta se sperie și vine acasă și ne trântește o informare la partid ? Îți dai seama de consecințe ?

— Ar putea să spună că dumneavoastră ați organizat totul, pentru că vă e teamă de ascensiunea lui Tomek.

— Sigur că da. Gândește-te doar ce-ar fi la gura lor „Provocare, lupte fracționiste“ și alte aiureli. Iar poziția lui Tomek s-ar întări și mai mult. Așa că uite ce zic eu să faci : Boldur e acum internat la Policlinică. Probabil o să fie pensionat medical și deci o să-l poți atrage în nucleu. Asta mai târziu. Acum, însă, peste două-trei zile, te duci la el și-i povestești supărarea ta. Ca să-l câștigi, îi spui că mi-ai prezentat și tu o sesizare în legătură cu Tomek. Poți să i-o și povestești. În fine, faci cum știi și-l determini să dirijeze din policlinică toată treaba aia de la Praga. În felul ăsta, dacă diplomatul ăla al lui desconspiră, totul apare ca o chestiune personală și unitatea nu e implicată.

Eu zic că dacă e lucrată curat, și iese cum vrem noi, treaba asta ar putea deschide ochii mai multor oameni din conducere.

— Nu știu de ce, dar îmi face impresia că țintiți undeva foarte sus. Parcă ați vrea ca obuzul Tomek să explodeze în curtea

— Da, măi Drăgane, poate c-aș vrea... Tu știi că nu doresc altceva decât binele țării. Dacă o furtună ar zgâlțâi și piaza aia rea, atunci să fie furtună! Cine l-a săltat pe trădător în funcții să răspundă! Nu știu dacă a crezut că-și face un informator în spionajul român sau a vrut să aibă un canal personal de legătură cu Vestul. Oricum, uite să acum a ajuns la cheremul lui. Așa-i trebuie!

— Până să ajungă furtuna unde vreți dumneavoastră, distrugem oamenii.

— Din sutele, din miile de destine distruse se alcătuiește furtuna aceasta, Drăgane. Din viața ta, a lui Boldur, a mea... Din viața a zeci și zeci de ofițeri aruncați la gunoi. Asta când instruirea unui om al nostru costă mai mult decât instruirea unui pilot. Din viața a sute de agenți năpăstuiți

— Chiar credeți că vor să vă înlăture și pe dumneavoastră?

— Nu cred, sunt sigur. Vor să mă debarce cât de curând. De aia trebuie să ne grăbim. Poate că dacă aveam mai mult răgaz, limpezeam lucrurile ca lumea. Dar hai să nu ne văicărim și să vedem ce facem în etapa următoare. În primul rând, pe cine propui să-ți ia locul?

— Pe maiorul Sandu.

— Ai de gând să-l atragi și pe el?

— Trebuie. Dar nu-i spun deocamdată chiar totul. Numai atât cât îi trebuie pentru a face ce are el de făcut.

— Mai concret. La ce te gândești?

— Pentru început, mă gândesc ca dumneavoastră să îi accentuați misiunea ce-i revine în primul rând, și anume să repare excesele mele, să completeze rețeaua cu noi agenți externi. Eu, pe de altă parte, am să-l pun

în temă cum stau lucrurile pe la unele rezidențe, mai ales în legătură cu mincinoșii noștri, astfel încât să-i vină și lui ușor să îndeplinească planul de recrutări.

— Vezi c-am făcut bine că i-am păstrat pe mincinoși ? Veniseși repede cu propunerea să-i trecem în rezervă.

— Să nu vă supărați, dar asemenea mârșăvie nu s-a mai pomenit. Și dacă nu era situația asta cu Tomek, pe mulți îi dădeam afară, iar pe vreo doi îi trimiteam în Tribunalul Militar. În primul rând pe Marin. Cum adică, el înființează pe hârtie o organizație antistatală a emigrației, așa doar ca să aibă pe urmă ce desființa ? Românii ăia, atâți câți erau, își vedeau liniștiți de ale lor. Ba dumnealui recrutează chipurile agenți pentru subminarea acestei organizații și bagă în buzunarul propriu banii plătiți — zice-se — pentru remunerarea acestora. Și parcă pentru a dovedi că toate astea nu au fost suficiente, pramatia asta a mai fost și evidențiată pentru desființarea organizației respective. A unei organizații care nu existase nici o clipă.

— Lasă, lasă, nu te enerva. Pe ăsta, Sandu să-l încurajeze să mai facă trei-patru recrutări după același tipic.

— Știți ce e interesant ? Că exemplul lui Marin face pui. Am aflat că încă vreo doi subordonați de-ai lui s-au prins la figură și au intrat în joc. Ăștia recrutează, chipurile, autohtoni.

— Sandu să închidă ochii și la ei, și la toți ca ei. Să-și facă un obicei, să fie toată ziua la Tomek cu câte un referat de includere în rețea.

— Doamne, ce-o să mai fie când vor ajunge toți ăștia în atenția contraspionajului local !

— N-o să fie nimic. Fără probe nu se poate acționa. Iar probe n-au de unde să adune, pentru că ele nu există. Trei-patru cazuri d-astea și li se clatină orice convingere. De la al cincilea în sus or să-și dea seama că i-am dezinformat și n-or să mai creadă nici ce ar fi, eventual, de crezut.

— Și cu mincinoșii noștri ce facem ? Le dăm grade și funcții pentru agenți fantomă ?

— Sandu să-i țină în evidență și să fie trecuți în rezervă. Fără nici un drept. Motive găsește el. Altele decât cele reale.

Să nu uit. Deci sunt de acord cu Sandu. Dacă tu nu vrei, totuși, să rămâi.

— Nu. Cred că e mai bine să plec. Mai am câțiva ani buni până la pensie. Mi-am găsit deja un post care să-mi permită să activez.

— Ce vrei să faci ?

— O să fiu șef de cadre. Eu zic că e bine. O să fie necesar să merg pe teren, deci pot ține legătura direct cu cei din provincie ; contacte trebuie să am toată ziua, deci le acopăr perfect cu cele de serviciu.

— Nu uita că imediat după trecerea în rezervă te vor lua în lucru cei de la intern. Să vadă dacă nu cumva ești nemulțumit, contestatar Știi tu. În altă ordine de idei, eu cu ce pot să te ajut ?

— În această etapă, cu nimic. Oricum, până să stabilim un sistem de legătură conspirat, o să mai vin la dumneavoastră de câteva ori, pentru „spovedanie" Dacă vor apărea cerințe deosebite, vă informez.

— Drăgane, te rog ceva.

— Vă ascult.

— Iartă-i pe cei care or să vrea să te umilească diseară. Nu le răspunde prea dur. Fă-ți și tu un pic de autocritică. Gândește-te că trăiești o zi mare. Tu ești mai presus decât bălăcăreala celor ce-or să vrea să te atace. Tu ieși din acea ședință nu anatemizat, ci înălțat. Diseară, tu devii adevăratul șef al spionajului român. Tu ești stăpânul nucleului ! Mascarada asta care va continua să existe nu e decât decor de mucava. Iar eu voi continua să o patronez încă vreo câteva luni, atât cât m-or mai păsui.

Diamant se ridică de la birou și-l îmbrățișă pe Drăgan

— Îți transmit toate puterile noii tale funcții. Îți dau în această clipă tot ce am avut eu mai scump pe lume. Fii demn de realizările noastre ! Și dacă o să fim sănătoși, după ce se aleg apele, să-mi restitui o unitate înnoită, tânără, viguroasă !

— Așa să fie!

Drăgan a ieșit din biroul lui Diamant profund răscolit. Fața îi ardea, simțea în urechi fiecare bătaie a inimii. Un nod i se așezase în gât și nu-l lăsa să vorbească. Trecu ca vântul prin anticameră.

Văzându-l, Șerbănescu, șeful de cabinet cugetă

— E groasă cu Drăgan, dacă l-a frecat șeful până l-a adus în așa hal!

În aceeași seară Drăgan a fost pus în discuția unei ședințe extraordinare, la care au participat toți ofițerii superiori ai unității. Abaterile lui de la morală au fost înfierate cu toată puterea și i s-a stabilit un termen de o lună pentru îndreptare.

Neînțelegând șansa ce i s-a acordat, locotenent-colonelul Drăgan a trebuit să fie scos din rândul cadrelor active și trecut în rezervă.

13

ȘCOALA

Centrul de instruire al Direcției de informații externe s-a întrupat practic din nimic. Până la începutul anilor '60 ofițerii acestei unități aveau șansa de a se pregăti fie în Uniunea Sovietică, fie deloc. Pentru că în marea țară de la Răsărit se șlefuiau elitele din toate domeniile și viitori doctori în științe, și ofițeri superiori din Ministerul Forțelor Armate, și activiști de partid, și tartori ai propagandei. A venit însă anul 1964 cu Declarația de Independență a României. Era evident că, în noile ra-

porturi româno-sovietice, cadrele de informații externe nu mai puteau fi pregătite în U.R.S.S. Cum însă o instituție capabilă să preia sarcinile unei asemenea instruiri nu se naște peste noapte, a trecut ceva timp până când — în clădirea unei unități de radiogoniometrie desființate — s-a fixat timid „Școala". Ea s-a dezvoltat din mers, structurându-și conținutul pregătirii mai mult prin tatonări și pe baza amintirilor aduse de cei ce învățaseră la ruși.

Colonelul Bujor era unul din cei care aveau asemenea amintiri. Și una din ele era : școala este creată pentru pregătire, dar ea trebuie folosită pentru verificarea cursanților. Bujor avea o răbdare îngerească, știa să asculte pe fiecare, așa cum face un părinte sau un frate mai mare atent. Cernea și evalua cu grijă pe noii veniți, iar aprecierile sale asupra oamenilor nu dădeau greș. Prin felul său de a fi, în fiecare promoție își crease câțiva prieteni mai tineri. Diamant știa aceasta. Ba, un timp s-a temut chiar ca nu care cumva omul să pregătească recrutări în favoarea rușilor. Verificările dovediseră însă că nici nu putea fi vorba de așa ceva.

Când l-a chemat pe Bujor, Diamant a intrat direct în subiect. În fond, se cunoșteau de mai bine de 20 de ani, așa că ocolișurile nu-și mai aveau rostul

— Spune-mi, Bujor, cum merge școala ?

— Cum să meargă ? În general, bine.

— Și în special ?

— La „în special" n-aș ști cum să vă răspund. Vedeți, e ceva care nu se potrivește, care nicăieri nu se îmbină ca lumea... Mi-e greu să spun precis iată, despre asta e vorba.

— Chiar dacă te exprimi tu cam încurcat, te înțeleg perfect. Știi cum se spune : serviciile de informații sunt barometrul cel mai sensibil. Nu-ți aduci aminte ? Când a venit Declarația din aprilie '64, la noi furtuna fusese prevestită cu cel puțin doi ani mai devreme consilierii sovietici își făcuseră catrafusele, ofițerii căsătoriți cu rusoaice aveau deja alte locuri de muncă, anchete discrete căutau pe cei care își lăsaseră o parte din suflet în

împrejurimile Moscovei. Așa e întotdeauna, în serviciile de informații marile schimbări sunt simțite cu anticipație .

— Îmi povestea un băiat că un ofițer de la C.I.A. îl critica deschis pe președintele Nixon înainte de declanșarea publică a scandalului Watergate .

— Hai să lăsăm amintirile. Oricum, e bine să știi că nu ești singurul care simte că lucrurile nu sunt tocmai în ordine. Și să mă crezi, măi Bujor, că parcă și pentru mine aerul acesta a devenit irespirabil. Poate am să trec în altă muncă.

Bujor aprecie delicatețea formulării : nici „am să cer să trec", dar nici „voi fi trecut" Gândi „Înseamnă că lucrurile sunt mai grave decât le resimt eu la Școala mea de la țară". Îi părea rău să se despartă de Diamant, deși niciodată acesta nu-l „ținuse în brațe", ci, dimpotrivă, fusese întotdeauna aspru cu el. Aspru, dar drept. Rosti sincer, la primul impuls

— Mi-e teamă că fără dumneavoastră căruța asta a noastră o să scape rău la vale. Dacă dumneavoastră plecați, noi ce ne facem ? Mă gândesc că dacă acolo unde veți merge o să aveți nevoie de oameni de încredere, devotați, să știți că vă stăm la dispoziție.

— Nevoie poate o să fie. Dar cum adică „vă stăm" ?

— Păi, în primul rând eu

— Și-n al doilea rând ?

— Alții ca mine ! Bujor cumpăni câteva clipe și apoi zise **Uitați, eu în fiecare promoție mi-am ales** câte unul sau doi oameni, pe care i-am apropiat și cu care am rămas în relații personale. Băieți de toată isprava.

— Poți să-mi spui numele lor ?

— Cum să nu ! Bujor îi enumeră repede pe toți cei care erau într-adevăr demni de calificativul acordat. Cu două excepții, Diamant îi încuviință pe fiecare, zicând

— Băiat bun ; și ăsta ; și ăsta. Apoi adăugă cu un zâmbet strâmb Constat, deci, că ți-ai creat un mic grup de sprijin personal.

— Nu tocmai. Acești oameni sunt devotați în primul rând țării ; nici mie, și nici altei persoane. Sunt oameni

pentru care dreptatea, legea și corectitudinea sunt mai presus de indivizi.

— Știu că așa stau lucrurile și n-am vrut să te supăr. Uite ce e cu cei cu care am fost și eu de acord rărești vizitele în familie. Discuți cu fiecare în parte. Cine de dragul ideilor pe care zice că le are e de acord să-și modifice cursul vieții și, atenție, să și-l modifice nu neapărat în bine, acela rămâne în grupul tău. Cine nu, acela redevine prietenul și relația care a fost. Dacă vor fi de acord cu această perspectivă și, în consecință, dacă se vor menține în acest grup. Ionescu și Vlase

— Ei se află deja la instituții de acoperire.

— Știu. De acolo de unde sunt să-și facă transferul la Externe. Dar nu pe canalul obișnuit ; fără implicarea noastră. Sigur, or să primească ei alt sprijin Or să fie două posturi libere, mănușă pentru ei, așa că să acționeze rapid ! Ceilalți rămân deocamdată acolo unde sunt fiecare. Să fie gata acum sau să fie gata să aștepte zece ani. Așa să le spui. Ca să discuți în tihnă cu fiecare și să faci ce ți-am spus, ai timp cinci-șase luni. O să te chem eu. Între timp poți, desigur, să continui să-ți mai apropii alți oameni. Și acum, du-te ! Să ne vedem cu bine !

Colonelul Bujor își încheie prelegerea. O privire furișă spre ceasul de la mână îi arătă că mai are câteva minute la dispoziție. Așa că hotărî să-și permită una din obișnuitele sale divagații

— Să nu vă puneți nici o clipă problema dacă activitatea pe care o veți desfășura este legală, dacă este morală sau dacă este necesară. Legală este, întrucât avem un text de lege care o prevede. Morală este, întrucât e drept și cinstit și corect să afli din vreme planurile pe care le urzesc dușmanii contra țării tale. Necesară este, mărturie pentru aceasta stând faptul că ea se desfășoară dintotdeauna și pretutindeni. Orice țară are un serviciu specializat în obținerea de informații externe. Acesta este un adevăr atât de elementar, încât

orice încercare de a-l demonstra este superfluă. Dar cum în matematică se alcătuiesc demonstrații elegante prin reducere la absurd, îmi permit să întreprind un demers similar și vă întreb : Ce credeți, există vreun stat care să nu aibă un serviciu de spionaj ?

Bujor roti o privire repede peste fețele grupei de cursanți. Îl auzi pe unul mormăind ca pentru sine : Există ! Acel stat care are două servicii de spionaj ! Bujor își propuse ca altădată să fie mai atent în formularea întrebărilor. Fără a se angaja în comentarii cu istețul care bombănise și fără a aștepta un răspuns la întrebarea pe care și-o dorise pur retorică, își continuă ideea :

— Acum doi ani, în baza unor acorduri încheiate la cele mai înalte niveluri, câțiva specialiști, printre care am avut onoarea să mă număr, au fost trimiși pentru a sprijini o serie de țări din Africa în organizarea activității lor de asigurare a siguranței naționale. Vă spun sincer că pentru două din aceste țări a trebuit să mă documentez serios înainte de plecare, întrucât nu prea auzisem de ele. Asta-i realitatea, nu-i nici o rușine să o recunosc. Faptul că aceste țări au o slabă dezvoltare economică și că își dobândiseră independența doar cu vreo 10—15 ani în urmă mă condusese la concluzia că în domeniul informațiilor externe va trebui să clădim pornind de la zero. Ce greșeală ! Am întâlnit în fruntea serviciilor de resort din cele două țări oameni de înaltă ținută, cu studii strălucit absolvite în Anglia, buni cunoscători ai principiilor de organizare a muncii noastre. Deci, mi-a fost dat să am ca parteneri de dialog nu niște neajutorați — cum mă așteptasem, în ignoranța mea — ci oameni elevați, culți, instruiți. Sigur, asta nu înseamnă că acolo nu am mai avut ce face. Am vrut însă să dovedesc că servicii de informații competente există inclusiv în țările mai slab dezvoltate. Aș vrea să închei cu un aspect poate anecdotic, dar care se constituie prin sine însuși într-o provocare și un avertisment cu unul din aceste personaje am purtat o interesantă discuție asupra Bucureștiului, de unde tocmai se întorsese și pe care-l cunoaște binișor. La această parte a discuției am fost

doi — el și eu. În continuare a vorbit singur, pentru că și-a prezentat considerațiile personale asupra uzinei de la Feldioara, domeniu în care m-a făcut mat. Apropo ! Cred că unii nici nu aveți idee cu ce se ocupă uzina asta ! Și un ultim amănunt : l-am căutat pe individ la intrările de străini în țară. Bineînțeles că nu apare !

Și acum, eu vă propun să ne oprim aici.

Bujor salută zâmbitor și ieși din clasă.

Căpitanul Toma porni grăbit pe culoar să-l ajungă din urmă pe colonel. Cam dormitase prima parte a prelegerii, atenția sa fiind captată abia spre final. Voia să continue discuțiile libere, în doi, cu mentorul său, discuții pe care le găsea infinit mai eficiente decât audierea unor lecții. Cea prezentată azi, spre exemplu, cu unele nuanțări o mai auzise și dezbătuse de vreo patru-cinci ori de când devenise ofițer.

Toma lucra în brigada de contrainformații. I se spunea Toma Necredinciosul, pentru că punea la îndoială orice, verifica și răsverifica totul. Această meteahnă a lui — care în condiții normale ar fi putut să se constituie într-o excelentă calitate — devenise supărătoare. Scormonind prin tot felul de detalii, efectuând verificări dintre cele mai diverse, Toma ajunsese să-și formeze părerea că e mare numărul celor care mint sau care, cu bună știință, omit în rapoartele înaintate Centralei ba una, ba alta, dar, ca un făcut, omit tocmai situațiile neclare din acțiunile operative sau din biografiile elementelor în lucru. Această poziție a sa deranja pe mulți, mai ales pe șeful colectivului din exterior pe care îl coordona, un soi de părinte blând, care prefera ca lucrurile să fie prezentate rotund, să nu existe motive de critică, iar eventualele rufe murdare să fie spălate în familie. Dar cel mai mult îl deranja acest lucru pe Toma însuși, care vedea că idealul său de ofițer — un om care să fie curat ca un cristal în relațiile cu Centrala și uns cu toate alifiile numai în relațiile cu adversarii și cu

elementele în lucru — nu există. Dimpotrivă, treptat-treptat i se definea o cu totul altă imagine, în care cele două trăsături contradictorii se întrepătrundeau oameni, altminteri corecți, înfrumusețau realitatea, atribuind elementelor cu care lucrau calități informative pe care acestea nu le avuseseră niciodată ; la alții apăreau deconturi de cheltuieli umflate ; iar alții recurgeau la tot felul de tertipuri și combinații pentru a evita măsurile de verificare ordonate din Centrală, măsuri care ar fi putut limpezi unele zone tulburi. Aceștia preferau să se scalde în mâlul incertitudinilor ca un soț care primește semnale că i se pun coarne, dar evită să afle realitatea de teamă ca nu cumva să trebuiască să se despartă de soția infidelă, știind că o femeie ca lumea nu se va uita niciodată la el. Cel mai mult îl necăjeau însă pe Toma cei care dedicau vreme și energie și fonduri pentru crearea unor surse de influență, dar nu în rândul străinilor, ci în ierarhia română de partid. Acești sprijinitori deveneau o umbrelă protectoare, la al cărei adăpost incompetenții slobozeau măsuri care mai de care mai aberante.

Toma își elaborase chiar și o teorie a sa, pe care o denumea pompos Teoria Fatalității Dirijate și care suna așa cine nu e pe deplin sincer în raporturile cu Centrala va sfârși prin a colabora sincer cu dușmanul.

Bujor discutase de multe ori cu Toma și știa ce gânduri nutrește acesta. Ba, pe unele le cultivase chiar el cu mult tact. Nu a fost deloc surprins când Toma l-a ajuns din urmă pe coridor și i-a spus zâmbind cu gura până la urechi

— Mă iertați, aș vrea să vă rog să-mi acordați și astăzi puțin timp.

— Și mai mult chiar, fu de acord Bujor. Eu mi-am terminat activitatea azi. Dar tu n-ai pregătire în continuare ?

— Am Sport. Am vorbit cu Brătescu și nu mă duc.

— Păi, atunci, hai să stăm undeva pe o bancă, la umbră.

— Bănci sunt, umbră așișderea, dar bănci la umbră nu există, glumi Toma. Așa că, dacă nu vă supărați, aș lua două pături, să le așezăm unde vrem noi.

— Hai du-te ! De mult n-am mai stat întins pe o pătură pe iarbă. Fugi !

După doar cinci minute găsiseră deja un loc după plac și se așezară în tihnă.

— Ia zi, Toma, care-i baiul ?

— Mă gândeam la ce ne-ați spus în finalul prelegerii . .

— Să nu-mi povestești că ce-am spus eu acolo te-a făcut să-mi ceri să stăm de vorbă.

— Categoric nu. Doar v-am spus că-l prevenisem pe Brătescu că s-ar putea să nu mă duc la ora lui.

— Tocmai asta este

— De fapt, simți Toma nevoia să clarifice pe deplin lucrurile, eu l-am prevenit exact în acești termeni : „s-ar putea“ Nu eram prea hotărât. Ați afirmat însă azi niște lucruri, care mi-au înlăturat ultimele rețineri.

— Adică ?

— Vasăzică ați întâlnit în țări care și-au dobândit de curând independența, în inima Africii, mlădițele viguroase ale unor servicii naționale de spionaj.

— Așa e, întări Bujor.

— Aceste mlădițe nu sunt izolate. Ele apar și colo, și colo, pretutindeni. Încet-încet ele pot deveni o concurență puternică.

— Dacă ținem seamă că fiecare din aceste servicii urmărește o problematică specifică, diferită de a noastră, că sursele de informare sunt practic inepuizabile, atunci eu aș formula o asemenea apreciere mai cu moderație. Dar, în principiu, sigur, ai dreptate.

— Imaginați-vă, totuși, tabloul pe de o parte aceste servicii tinere, ceea ce nu înseamnă neapărat și lipsite de experiență. Pe de altă parte serviciile mari, care dispun de computere pentru stocarea informațiilor, de sateliți și toate minunile tehnicii, de fonduri uriașe și care, pe deasupra, mai au și câte 50—60 de cadre la o rezidență. Ei bine, între aceste extreme, unde ne situăm noi ?

— La mijloc.

— Da, dar știți că a fi la mijloc are și un sens negativ. Cum vom putea noi supraviețui ? Cu oameni care mint ? Cu oameni care bagă în buzunarul propriu banii decontați drept cheltuieli operative ?

— Oprește-te ! Să știi că asemenea lucruri fac parte din viața însăși. Ele există pretutindeni.

— Știu. Știu asta foarte bine.

— Știi, dar nu vrei s-o și accepți. Mergi să revezi Jocul ielelor. Fii sigur că nu doar ideea de dreptate absolută te poate scoate din minți, ci și ideea de absolut în sine, oriunde.

— Am văzut piesa și aveți dreptate.

— Măi omule, încearcă tu să-ți potolești setea cu apă pură, cu apă distilată. Ai să vezi că nu reușești. Avem nevoie și de sărurile, de bacteriile aflate în apă

— Stați ! Tocmai aici e problema măsura, limita. Fără săruri apa nu stinge setea, așa e. Dar și dacă sunt prea multe săruri, prea multe bacterii, apoi apa aceea nu ne alină însetarea. Apa aceea ucide !

Toma își înnodase mâinile sub cap și, întins pe spate, urmărea cum doi nori se adună, îngemănându-și formele.

Bujor îi înțelegea zbuciumul. Se gândi o clipă că nu e bine ca ofițerii tineri să-și înceapă activitatea în unități de contrainformații. Acolo ar putea fi aduși abia după ce s-au mai rodat în alte sectoare. Își mai zise că oameni ca Toma pot claca dacă nu-și află la vreme reazemul de care să-și ancoreze certitudinile, credințele. Aprecie că în ce-l privește pe tânărul său prieten până la acel moment mai e, dar își revizui imediat aprecierea Mai e, dar nu mult. Întrebă prudent

— Și tu ce crezi, Toma ? Apa noastră cum e ?

— Sincer ?

— Sincer !

— Coclită. Vedeți dumneavoastră, și un pârâu își adună unda din mai multe izvoare. Unele mai bune, altele Eu zic că la noi vreo câteva izvoare d-astea sunt rele, stricate. Chiar unul din izvoarele principale, de sus, din munte e rău. Și-altele mai mici, de mai jos.

Așa că, ce să zic, depinde prin ce zone plouă, de unde vine apă mai multă.

— Și tu ce crezi că se poate face? Să scoatem paparudele și să ne rugăm să plouă doar în anumite locuri? Prin cele bune?

Toma nu răspunse de îndată. S-a întors, a rupt un fir de mohor, l-a curățat cu grijă și-apoi l-a băgat în gură. Era limpede că nu dorea să răspundă pripit. După un răstimp zise rar

— Există la țară oameni care se coboară în fântâni. Le curăță de nămol, le zidesc, întineresc izvoarele. Munca lor e o muncă grea, periculoasă; stau atârnați de frânghii, umplu găleți după găleți de mâl, respiră un aer greu, stătut, de temniță. Dar când pleacă ei, apa e din nou limpede și bună.

— Și dacă izvorul e bolnav?

— Acela trebuie zidit. Pe vecie!

Tăcură îndelung amândoi. Bujor vorbi primul

— Măi Toma, tu știi ce fac cei care apără o cauză pierdută?

— Nu știu ce fac toți. Știu ce-aș face eu m-aș împușca.

— Eu zic, interveni concesiv Bujor, că mai întâi trebuie văzut dacă această cauză este într-adevăr pierdută!

— Sunt exact de aceeași părere.

Au tăcut îndelung iarăși. Din nou Bujor a fost cel care a deschis vorba:

— Așa e viața, Toma, băiatule. Mulți beau apă coclită, putredă. Unii cred că așa e normal, pentru că n-au pomenit altceva. Alții știu de ce este așa, au aflat izvorul stricăciunii, dar nu-i mai ajută puterile sau nu au curajul să se coboare pe frânghii în fântână ca să o curețe.

— S-o găsi el unul s-o facă și p-asta! Să știe doar unde!

Toma râdea vesel, din toată inima. Vedea, în fine, un capăt pentru chinurile gândurilor sale.

14

LINIŞTEA

Pe aleile din curtea spitalului era o forfotă ca în preajma unui furnicar. Cum se tot grăbeau să intre sau să iasă pe ușile pavilioanelor, bolnavii păreau într-adevăr, în halatele lor uniforme, uriaşe furnici roşii înghesuindu-se la intrarea în adăpostul lor. Inconfundabilul vişiniu se impunea asupra tuturor celorlalte culori. Atât prin stridenţa sa, cât şi prin numărul celor care-l purtau. Halatele vișinii apăreau nu numai de-a lungul aleilor, ci și acolo unde te-ai fi aşteptat poate cel mai puţin după niște tufișuri, într-un balcon din capătul unui culoar, la care nu se mai putea ajunge însă decât pe scara de incendiu, sau după o remiză, unde zgomotul zarurilor arăta că partidele de table „5 lei linia, 10 lei marțul" erau în toi, iar zgomotul vocilor arăta că ziua de vizită fusese un prilej și pentru a se aduce oarece băutură.

În lupta contra vișiniului, toate celelalte culori aduse de hainele vizitatorilor nu reușeau să țină piept și din alt motiv nu numai că vizitatorii erau mai puțin numeroși, dar ei nici nu se mişcau atât. Lor nu prea le ardea de plimbare, ci căutau mai degrabă tihna unei destinderi. Era duminică după amiază. Se încheiase o săptămână de trudă și a doua zi începea alta. În plus, era miez de toamnă, când soarele nu mai e dogoritor, ci plăcut și liniștitor, când oamenii nu se mai ascund în orice petec de umbră, ci când, dimpotrivă, se lasă cu plăcere mângâiați de raze. De aceea, cei mai mulți dintre vizitatori ocupaseră băncile răspândite cu dărnicie de-a lungul aleilor, stând la taclale cu cel la care veniseră.

Căpitanul Crăciun ar fi avut chef să se așeze și el undeva, pe o bancă, pe un colț de bordură sau pur și simplu jos, pe iarbă.

Colonelul Boldur îl plimba însă fără încetare, încoace și în colo pe alei, aducând vorba despre o moștenire și neînțelegeri între rude ori de câte ori, în drumurile lor, se petreceau cu alți bolnavi sau — rareori — cu alți vizitatori. Plimbându-se, Boldur îi prezenta subordonatului său punct cu punct, etapă cu etapă, planul acțiunilor viitoare. Era evident că dintre multele activități ce trebuiau desfășurate, atenția lui Boldur se concentrase asupra uneia. Linia acesteia se contura cu limpezime, dovadă că fusese analizată pe toate fețele. Totul era clar și totuși Crăciun avea senzația că îi lipsește acea piesă esențială pentru a înțelege ansamblul.

În fond, nu era prima oară când dirija o acțiune de intoxicare a unui spion occidental. Știa să dozeze acele „temeri, căutări, ezitări și dări înapoi", pe care omul nostru trebuia, mai ales în faza de început, să le manifeste în fața avansurilor celui ce urmărea să-l recruteze. Știa cât să dea și ce să ceară mai apoi.

În legătură cu „Victor", însă, Boldur părea de o meticulozitate extremă și de o curiozitate bolnăvicioasă față de fiecare detaliu. Era clar că știa practic pe dinafară informările în care fusese descris dansul de cocoșel al lui „Victor", ca și scrisorile în care se stabileau reacțiile de răspuns la acesta.

Brusc, Boldur se opri din plimbare

— Măi, Crăciune, știi la ce m-am gândit ? Tu nu prea ai făcut concediu anul acesta și uite că mâine-poimâine se termină și culesul strugurilor, așa că, gata, ce mai . Te duci frumușel mâine dimineață la serviciu și faci un raport privind organizarea unui control prin sondaj, la câteva oficii, pe linia circulației și evidenței documentelor. Propui trei oficii din Europa — Praga, Sofia și Atena — și trei-patru din America Latină, d-alea mai depărtate, care au uitat de controale ; mă gândesc la Quito, Santiago, Montevideo. Aici vezi exact cum e ruta de curierat și propui să meargă ca al doilea curier băiatul care le are în răspundere.

— Eftimescu.

— Bine.

— La celelalte te duci tu, în ordinea în care le-am spus eu. În primul rând Praga. Sofia și Atena, le legi.

— Sunt de acord cu dumneavoastră. Dar să nu spuneți că v-a venit ideea asta așa, dintr-o dată. E clar că ați gândit totul mai demult. Ce e cu Praga ? Ce mai trebuie făcut în cazul „Victor" ?

— Bine, măi. Ești băiat deștept. Când va veni momentul, o să-ți spun mai multe.

— Nu totul ? Crăciun își privi șeful pe sub sprâncene.

— Totul ! Ți-aș spune totul acum. Dar nu-l știu nici eu. Vezi bine că încă tatonez. Dar atât cât am aflat e suficient să mă scoată din minți. Așa cum ți-am spus, însă, îți promit că înainte să pleci te pun la curent cu ce știu.

— Când să fie gata materialul ?

— Îl gândești în noaptea asta și mâine dimineață o să-ți vină ușor să-l scrii. Ai grijă să-i dai o tentă contrainformativă corespunzătoare și să lași deschisă perspectiva unor controale viitoare. Știi tu, tot tacâmul. Și vorbește cu deșteptul ăla de la cabinetul meu să facă pe dracu-n patru ca materialul să ajungă la Diamant în cel mult două zile. Zi-i că-i aduci ceva, când te întorci, zi-i că doar acum mai puteți să prindeți și voi o gură de aer, cât timp lipsesc eu, în fine, te descurci.

Luni la prânz materialul era gata. „Deșteptul" a înghițit nada cu plută cu tot :

— Bă, eu mă zbat să aduc toate semnăturile și avizele. Dar Eftimescu să-și păstreze bani ca să luăm de la Comturist o ladă de whisky. Nu discut altfel. Iar tu să-mi aduci o pereche de pantofi mișto. Am auzit că cehii au lucrătură fină . . .

Mai aruncă o privire asupra materialului și apoi izbucni :

— Hai că-i tare ! Cum a plecat șefu', cum v-ați pus pe plimbări. Păi, ce ziceți voi, nu vă trece Boldur prin toți pereții când vine înapoi ? Să mor eu, dacă nu sunteți copii. Vine el Bolduru-duru, o să vă ia dracu', vedeți voi ! Vă trece vouă tot cheful de plimbări !

Eticheta fiind astfel pusă, materialul intitulat pompos „Măsuri de verificare a modului în care se respectă normele legale în domeniul redactării, circulației și distrugerii documentelor“ a fost aprobat în numai două zile. Tomek a susținut chiar la Diamant că „e bine ca oamenii noștri să mai vadă lumea“. Diamant a cedat și a aprobat, insistând însă ca deplasarea să nu fie doar o acțiune turistică.

Joi după-amiază „Deșteptul“ îl sună pe căpitanul Crăciun și, plin de importanță, îi zise

— Ia-l și pe Eftimescu și veniți la mine. Acum !

Crăciun înțelese că „e pe bune“ și peste un minut intra val-vârtej, împreună cu Eftimescu, în biroul „Deșteptului“. Acesta îi primi rece

— Nu vă grăbiți să vă bucurați.

— Ce, nu s-a aprobat ? Cei doi erau dezamăgiți și nu ascundeau aceasta. „Deșteptul“ îi lăsă să fiarbă puțin și apoi zise scurt

— Ba s-a aprobat, dar numai eu știu cât m-am zbătut ! Cât m-am rugat pe la toți șefii de cabinet ! Sunteți datori vânduți.

„Deșteptul“ s-a ales cu câțiva ghionți buni pentru amânarea veștii celei bune, dar și cu asigurarea că promisiunea făcută va fi respectată.

Duminica următoare căpitanul Crăciun era iarăși în vizită la spital. Adusese o sacoșă de struguri Hamburg, știind cât de mult îi plac lui Boldur. Într-adevăr, acesta și-a spălat imediat câțiva ciorchini mari și i-a luat cu el în parc. Îi ținea într-o pungă, în mâna stângă, iar cu dreapta ciugulea câte o bobiță, pe care o arunca în gură repede, cu acea dexteritate pe care au dobândit-o unii țărani la mâncat semințe.

— Te-ai pregătit ? Când ai de gând să pleci ?

— Ieri am dat o telegramă la Praga pentru a anunța controlul pe linia Consiliului de Miniștri și alta pe linia noastră, pentru a stabili legătura cu „Omul“ ; am dus formele pentru eliberarea pașaportului și pentru valută

și am cerut rezervarea la TAROM. Dacă și fleacurile astea merg bine, atunci miercuri dimineață am decolat.

— Bine. Acum dacă tot ai vrut să ştii ce-i cu Praga, ar fi, cred, timpul să-ți detaliez misiunea pe care o ai. Inutil să-ți mai spun că sunt lucruri de o gravitate extraordinară. Dacă nu ți-ai dat singur seama, îți spun eu, acum, că unul din motivele pentru care te duci acolo e faptul că nu trebuie să rămână nimic scris. Ține minte un lucru de treaba asta eu nu am vorbit decât cu un singur om — cu Diamant. De aia a aprobat cu atâta ușurință controlul vostru fantomă. La o adică, dacă iese rău, el n-o să recunoască nimic, totul o să pice pe mine, pe dereglarea mea psihică. Mai reține însă un lucru : sunt şeful unității de contrainformații. Și dacă în acest moment boala mă țintuiește aici, tu va trebui să îndeplinești, în continuare, anumite sarcini care în condiții normale îmi revin mie. Şi numai mie ! Ele sunt crucea pe care trebuia să o port eu. Ca șef îți ordon, dar ca om te rog : ajută-mă, Crăciune ! Ajută-mă, băiete, acum când forțele nu mă mai țin ! Ajută-mă ! Vocea lui Boldur se stinse în implorare. Apoi înjură lung și boala, și doctorii, și trupul lui cel slăbit, după care redeveni calm

— A venit momentul pe care ți l-am promis săptămâna trecută. Da, măi băiete, da ... Vezi tu, tot nu-mi vine să-ți spun, deși e clar că altfel nu se poate. Și asta pentru că eu când mă despart de un secret mă simt de parcă mi-aş risipi toată averea. Ce zic eu ! Mai rău. Dar, e clar, trebuie să-ți explic nu numai ce vei face în cazul „Victor", ci şi de ce trebuie să facem lucrătura asta. Iată ce-ți cer

Boldur începu să vorbească mai încet, potolit, convingător. Vocea sa, care căpătase tonalitatea unei incantații hipnotice, povestea nu doar fapte trecute ; în fața lui Crăciun se derula și filmul unor întâmplări care urmau să se petreacă. Totul se înşiruia logic, gândit pe toate fețele.

La urmă Boldur întrebă

— Accepți ?

— Da, răspunse simplu Crăciun și începu să zâmbească.

Boldur îl privi o clipă strâmb, apoi râse și el. Pentru prima oară după mult timp

— Da, măi Crăciune, am înțeles. Așa se nasc unii norocoși ! Eftimescu vede toată America Latină, ca să acopere prăpădita ta de deplasare la Praga.

— Lăsați, că după aia mă duc și eu la Atena.

— Vax ! Nu se compară. Dar, dacă stai să te gândești, tot e ceva !

După ce a plecat Crăciun, Boldur s-a retras în cameră. Avea încredere în „copilul preferat" și era aproape sigur că va reuși. De aceea simți cum încordarea acumulată luni și luni de zile începe să se topească. A rugat să nu fie deranjat pentru masa de seară și s-a culcat. A doua zi, luni, s-a trezit doar la masa de prânz. A mâncat și s-a culcat iarăși, dormind tun până marți dimineață.

*

Văzându-l pe Boldur cum doarme, medicii se felicitau pentru eficiența medicației administrate.

15

LA PRAGA

Crăciun văzuse pentru prima oară Praga în 1969. Atunci a simțit, ca o revelație, că nici un ghid turistic, oricât de bine ar fi realizat el, nu poate înlocui cunoașterea nemijlocită a unei țări, a unui oraș sau chiar a unui muzeu. Nici o fotografie, nici o pagină de descriere nu poate genera acea trăire intensă pe care ți-o poate conferi contactul direct. Urcase atunci la Hrad și, rotindu-și privirea, a simțit cum dinspre oraș se înalță la el

mareea unui sentiment de liniște și împăcare, care îl copleșea. Un sentiment pe care îl retrăiește ori de câte ori când, cu ochii minții, revede imaginea acelui oraș tolănit la picioarele lui, în toropeala serii de vară.

Era tânăr locotenent în 1969. Pentru formarea sa profesională, fusese trimis în Cehoslovacia să realizeze cea mai simplă dintre misiuni obținerea de informații prin observare directă. Misiunea aceasta, pe care el și alți colegi ai săi erau chemați să o execute, nu era o simplă plimbare, ci izvora din tragismul realității. Trecuse numai un an de la intervenția brutală prin care cinci țări socialiste „frățești" hotărâseră să apere, cu tancurile, popoarele ceh și slovac împotriva lor înseși. Atunci România nu urmase, în josnică obediență, tăvălugul sovietic. Iar acesta părea să nu ierte prelegerea despre demnitate pe care România i-o ținuse în Aula cea Mare, Aula Lumii. În vara lui 1969 colosul sporea presiunile, iar cățeii lui mârâiau prin gardul frontierei, amețiți de perspectiva de a se înfrupta din lucru nemuncit.

Crăciun străbătuse în acea vară mii de kilometri pe drumurile Ungariei și ale Cehoslovaciei. Văzuse zeci de unități, depozite și tabere militare. Avea o strângere de suflet când vedea ce numeroase sunt, dar se bucura totodată când vedea că stau și nu se pun în mișcare. Căci marșul lor ar fi însemnat moarte.

. Au trecut de atunci ani. Clocotul elanurilor înnoitoare s-a mai stins. Efuziunile sentimentale s-au mai temperat . .

Crăciun s-a lăsat întâmpinat la aeroport și transportat la castelul de pe strada Nerudova care găzduiește Ambasada română. A fost cazat în una din camerele de oaspeți din incintă.

Ambasadorul, om hârșit în controale de toate soiurile, a stabilit, din prima zi, în ce ordine patru dintre diplomații sau funcționarii la post urmau să se ocupe, fiecare în câte o după-amiază pe perioada cât delegatul venit în control se va afla la Praga, de programul cultural al acestuia. Pe Crăciun l-a anunțat simplu „Ne-am gândit ca în puținele zile cât vă aflați la noi, câțiva dintre cei care sunt mai vechi la post, și anume cutare, cutare, cutare, cutare, să vă arate ceva din frumusețea

acestei capitale" Al doilea în enumerare era chiar omul pentru care Crăciun bătuse tot drumul.

Accept cu plăcere propunerea dumneavoastră, îi răspunse Crăciun fără fasoane. La rândul meu, vă asigur că materialul pe care îl voi întocmi la sfârșitul controlului vă va fi integral prezentat. Deci, totul la vedere. Dacă vor fi sesizate lipsuri, dumneavoastră le veți afla primul pentru a dispune măsuri. Acasă voi informa numai în legătură cu acele aspecte pe care nu le vom putea soluționa pe loc.

— Cred că e bine așa, aprecie ambasadorul. Vă doresc succes în controlul dumneavoastră și rămânem în legătură. Nu ezitați să veniți la mine la orice oră.

Vineri după-amiază i-a venit rândul „Omului" să-l ia în primire pe Crăciun. Prin lucrătorul de la Cifru, el fusese avizat că va veni un mesager de la București și primise parola de recunoaștere. Acest lucru fusese necesar întrucât până atunci „Omul" nu-l întâlnise personal decât pe Boldur. „Omul" nu-și imaginase că mesagerul va sosi atât de curând. Așa că, îl abordă pe Crăciun cu superioritatea și dezinvoltura celui care cunoaște totul despre străinătate ; în atitudinea lui se topea totodată și un dram din aroganța celui care știe că, la nevoie, el va fi cel ce plătește consumația

— Ce preferințe ați avea pentru astăzi ? Ce ați vizitat deja și ce ați vrea să mai vedeți din Praga noastră ?

— Întotdeauna când vin la Praga merg la Biserica Sf. Nicolae. V-aș propune să ne începem drumul de acolo. Apoi vedem noi.

— Dar asta-i la doi pași.

— Tocmai. Așa că v-aș propune să nici nu mai scoateți mașina. Eventual mergem după aceea să revăd statuile de pe podul Karol și să ne plimbăm pe malul Vltavei. E așa de frumos și de cald, că nici n-ai crede că am intrat zdravăn în toamnă. Ar fi păcat să ne închidem în vreun muzeu într-o după-amiază ca asta.

Prima oară când intrase în Biserica Sf. Nicolae, Crăciun făcuse câțiva pași cu ochii înălțați la picturile ce împodobeau tavanul. A avut o trăire cutremurătoare pe măsură ce-și schimba poziția, picturile păreau că se

mişcă şi ele. Nu numai că iluzia de relief era perfectă, dar modificarea poziţiei din care era privită o imagine îi dezvăluia acesteia alte valenţe, îi crea alte raporturi cu tablourile vecine. Dar în orice colţ al bisericii te-ai fi aflat, privirea lui Isus, din cupolă, părea a se topi în ochii ce se înălţau spre el, spunând te ştiu, te cunosc, îţi mulţumesc că ai venit ca să ne revedem.

Crăciun a rugat să fie lăsat singur în biserică. Nu era credincios. În această incintă însă, simţea o legătură cu credinţa, cu tot ce are religia frumos şi înălţător.

A stat doar câteva minute. La ieşire s-a oprit, a întors capul spre sfinţii ce-l urmăreau din părţile laterale şi, înălţându-şi ochii în ochii Mântuitorului, îi şopti

— Ajută-mă ! Să se facă dreptate !

Iar ochii din cupolă, care păreau să-i transmită încredere şi speranţă, l-au urmărit până a ieşit din biserică.

— Vă place atât de mult acest lăcaş ? Să ştiţi că avem în Praga

— Sunt convins că altele sunt mult mai impresionante, îl întrerupse Crăciun. Pentru mine, însă, aceasta nu are egal.

— Înţeleg că aţi fost de mai multe ori la Praga, nu-i aşa ?

— Am fost. Dar de fapt prima vizită contează cel mai mult. Restul nu sunt altceva decât reluări, repetiţii, reeditări.

Porniră agale către Vltava. Cursul molcom al apei şi soarele blând, călduţ, îl îndemnau pe Crăciun la visare. Se pomeni povestind monoton

— Prima oară am venit aici în 1969. Şi, lucru ciudat, primul drum în Praga l-am făcut la această biserică. De-atunci n-o pot uita. Plecasem de-acasă în atmosfera de simpatie faţă de Cehoslovacia. Mă temeam că voi fi obligat să mă confrunt cu cicatrice, cu răni nevindecate. Nu am găsit însă aproape nimic din toate astea. Doar ici-colo câte un zid afumat sau cu muşcături de schije. Oamenii îşi vedeau de ale lor. Trăiau bine, se distrau . . . Militarii sovietici nu prea ieşeau la vedere. Iar când ieşeau, erau acceptaţi, ca un element de peisaj. Venisem fremătând de avânt romantic pentru cei care-şi mani-

festaseră opoziția în fața forței străine copleșitoare. Dar . surpriză ! Nici urmă de luptători entuziaști. Nu am găsit decât oameni dornici să-și păstreze comoditatea traiului bun, oameni care chiar dacă nu uitaseră cele petrecute cu doar un an în urmă, nu doreau să și le mai amintească. Ce anacronic mi-a părut romantismul nostru în confruntarea cu pragmatismul lor !

Se așezară pe o bancă. Cu ochii închiși, Crăciun se lăsă toropit de soarele după-amiezii. Brusc îl întrebă pe însoțitorul său

— Dumneavoastră ați urmat facultatea de slavistică din Brno ?

Vădit surprins, „Omul" înghiți de câteva ori în sec, privind cu ochii mijiți de-a lungul apei

— Nu, eu am învățat la Cluj, veni apoi răspunsul său, conform parolei.

— Acum că știți cine sunt, continuă Crăciun de parcă subiectul discuției ar fi rămas neschimbat, aș vrea să revedem ultimele evoluții în cazul „Victor" M-ar interesa, dincolo de cele scrise în materialele dumneavoastră, cum vedeți, sub aspect pur uman, relațiile stabilite.

După ce rememoră evoluția raporturilor cu „Victor", „Omul" spuse

— Senzația mea este aceea că „Victor" mă consideră prietenul său. Sau chiar mai mult decât atât. Achită întotdeauna costul meselor când mergem la restaurant, îmi mulțumește exagerat de călduros pentru fiecare comentariu politic pe care i-l fac, mi-a cerut să mă gândesc la un cadou pe care mi l-aș dori de Anul Nou, pentru că vrea să cumpere ceva trăsnet

— Ce tematică îl preocupă în mod deosebit pe plan informativ ?

— O să fiți poate surprins, dar nu în primul rând situația din România. Preocuparea, obsesia lui o consti-

tuie „Iugoslavia după Tito". O altă temă este „Puterea bisericii catolice într-o posibilă confruntare cu regimul din Polonia". Chiar m-a rugat să-i transmit eventuale aprecieri ale colegilor diplomați ai țărilor socialiste pe aceste teme.

— V-a încredințat vreun coleg date secrete în legătură cu ce vă cere el ?

— Doamne ferește ! Nici vorbă.

— Atunci dați-i tot ce știți. „Victor" e foarte important. Tocmai de aceea, o să vă rog ca, în plus față de aceste date, să-i mai transmiteți ceva. Și Crăciun îl pregăti pentru discuțiile pe tema Tomek.

— Dar Tomek este general. Nu intru cumva într-un joc periculos ?

— Ce pericol ? „Victor" va relata șefilor săi discuția cu dumneavoastră. Credeți că vreunul din ei se va duce cu jalba-n proțap la concurența americană să verifice dacă-i adevărat sau nu ? Nici vorbă ! În lumea aceea nu există prietenii, ci doar interese. Alta este reacția pe care o scontăm. Pe baza raportului primit de la „Victor", Centrala lui va transmite instrucțiuni la București. Cui ? Individului care se ocupă în România de aceleași lucruri de care se ocupă „Victor" aici. Ce îi va spune ? Întrucât Tomek arată ca un măr copt, să încerce să-l scuture și el. Este exact ce vrem noi. Să-l împingem pe respectivul către Tomek. Nimic altceva.

— Vă spun sincer m-am temut de eventuale conflicte interne în țară.

— Nici vorbă. Colegul lui „Victor", ofițerul de la București este o persoană foarte circumspectă. Nu menține legături decât cu oameni către care merge el, pe care și-i alege el. Deci trebuie să facem astfel încât să meargă el să-l caute pe Tomek. Nu e vorba de nimic altceva ! Pe urmă o să aibă Tomek grijă de el !

— Bine. O să discut cu „Victor" așa cum îmi cereți.

— Încă ceva. Cunoașteți pe cineva la Ambasada americană de aici ?

— Sigur că da. Pe consilierul Lamb.

— Nu-i veți da, bineînțeles, lui „Victor" acest nume. O să încerce el peste o întâlnire sau două să-l afle. Atunci „scăpați" acest nume din întâmplare. Clar ?

— Clar.

— Din câte știu, aveți planificată o întâlnire cu „Victor" duminică seara, adică poimâine.

— Așa e.

— Luni redactați informarea asupra întâlnirii și o predați la Cifru, în plic închis, pentru mine. Scrieți-o cât mai pe larg. Urmărim și reacția psihologică, așa că, unde apreciați necesar, recurgeți la dialog. Eu vă mulțumesc de pe acum și vă asigur că vă veți bucura într-adevăr de sprijin pentru a ocupa o funcție pe măsura capacității și a devotamentului dumneavoastră.

În 1990, Crăciun a avut satisfacția să vadă că „Omul" se înscrisese pe orbita stelelor de primă mărime din Ministerul Afacerilor Externe român.

Uneori recompensele întârzie. Dar de venit, vin !

Sâmbătă Crăciun a fost la București, aducând informarea detaliată întocmită asupra întâlnirii cu „Victor".

Duminică, la două săptămâni de când primise ordin de la Boldur să plece la Praga, el îi citea și îi recitea pasajele privind transmiterea informației către „Victor" și reacția acestuia.

— Din acest moment, cugetă Boldur, e nevoie de circa o lună ca informația să ajungă la ruși, să fie prelucrată și să se ia o decizie asupra folosirii ei. Dacă e cum sperăm noi, va fi nevoie de încă o lună ca ea să ajungă la București. Deci, după Anul Nou. Până atunci n-avem ce să facem. Să așteptăm liniștiți.

16

UN ŞEF INDEZIRABIL

Mărunţel, subţire, cu ochii jucând în toate părţile şi un zâmbet ştrengăresc care-i lumina toată faţa, maiorul Sandu părea un mic animal, curios şi pus pe şotii. Colegii îl porecliseră „Mangusta" Şi asta nu doar pentru că părea mereu gata să scormonească, să scotocească, să descopere ceva, ci şi pentru că ştiau că lovitura lui e mai rapidă decât muşcătura cobrei.

Când auzi invitaţia „Intră !", maiorul Sandu deschise cu infinite precauţii uşa biroului lui Tomek şi, cu ochii jucăuşi strălucind ca două mărgele, întrebă

— Deranjez cumva ?

— Nu. Absolut deloc. Poftim ! Politicos şi curtenitor ca întotdeauna, generalul Tomek se ridică de la birou şi veni în întâmpinarea oaspetelui său. Îi strânse mâna şi îl invită să se aşeze în fotoliul din faţa mesei sale de lucru. Apoi, aşa cum făceau cu oaspeţii de marcă, se aşeză în celălalt fotoliu relaxat, picior peste picior, gata să asculte atent.

Îl simpatiza pe Sandu. Fusese câştigat de felul acestuia de a fi — supus, fără a deveni slugarnic, jovial, fără a depăşi limitele pe care i le impune gradul — trăsături la care se adaugă o minte alertă, capabilă să prindă „din zbor" sensul ordinelor şi al dispoziţiilor.

Tomek avea impresia că în hăţişul de forţe care tindeau spre vârful piramidei din Serviciul de Informaţii, Sandu i se alăturase chiar de la numirea sa în funcţie, căutând să-i câştige bunăvoinţa şi protecţia. Nu exista măsură, mai mult sau mai puţin importantă, pe care maiorul Sandu să nu i-o prezinte, indiferent de la cine emanase ea. Astfel, prin acest „om al său", Tomek reuşise să mai aşeze o piesă importantă în structura pe care o

țesea metodic în jurul lui Diamant, pentru a-l separa de restul lumii.

Îl privi pe Sandu drept în ochi, așa cum îi plăcea să procedeze ori de câte ori dorea să cucerească și să domine pe cineva

— Mă bucur tare mult că ai venit. Ieri n-ai trecut pe la mine și mă întrebam ce s-a întâmplat.

— Ieri am lucrat intens. Rezultatul e aici. Sandu bătu încet cu degetul mapa cu care se prezentase la generalul Tomek. Mărgelușele ochilor îi jucau iarăși încoace și încolo.

— Mă bucur că muncești cu atâta competență și aș zice că, iată, rezultatele nu întârzie. Ia spune-mi, acum, după două luni, cum ți se pare noua muncă pe care o faci ?

— Ce să vă spun ? Sandu păru a cumpăni o clipă. Să fiu sincer, la început am fost puțin speriat. Era ceva cu totul nou. De aceea poate am și apelat așa mult la sprijinul și la sfatul dumneavoastră. Și să nu mi-o luați în nume de rău, dar probabil că mult timp de acum încolo va mai fi nevoie să vă bat la cap. Sunteți singurul care ați avut răbdarea să mă îndrumați

— În primul rând că tu nu mă bați la cap ! Ce vorbă mai e și asta ! Păi să vezi cu ce prostii vin la mine oameni cu pretenții în unitatea asta De altfel, sunt convins că, lucrând cu toți, ai cam putut să-ți dai seama și singur.

— Așa e. Sunt unii niște figuri Vai de mine și de mine ! râse Sandu scurt, cu multiple înțelesuri.

— Lasă-i în plata Domnului ! Pentru că, așa cum sunt, cu ei trebuie să lucrăm. Uite, Sandule, apropo de șefi, aș vrea să-ți comunic ceva. Oficial nu o să se anunțe decât diseară sau mâine dimineață. Șeful cel mare va trebui să ne părăsească. Dânsul este trecut în altă muncă, pe o poziție mai înaltă. Nu aș putea spune cu certitudine dacă noua activitate va fi, și ea, mai importantă. Poate că nu. Noi suntem însă soldați ai partidului și trebuie să fim oricând gata să trecem dintr-un sector într-altul.

— Să sperăm că preluați dumneavoastră comanda ? Vai ce bine mi-ar părea !

— Nu, dragă Sandule. Conducerea superioară era la curent cu atitudinea generalului Diamant față de cadrele din subordine. Şi pentru a nu se crea impresia că el a fost înlăturat de o persoană din interior, la comandă o să vină deocamdată altcineva, din afara instituţiei, o persoană din conducerea ministerului. Din câte știu eu, s-a apreciat că acesta, deși vine dintr-un cu totul alt domeniu, ca urmare a faptului că peste 20 de ani a îndeplinit funcții de conducere, va putea să

— Mă iertați că nu pot fi total de acord cu dumneavoastră. „A conduce“ nu este un termen abstract. După cum nu este nici cuvântul „conducător“. Nu există conducător în sine. Un conducător de caravane rămâne un conducător de caravane și nu poate fi confundat cu un comandant de aeronavă, sau cu un președinte de C.A.P., sau cu un comandant de regiment. Nici una din aceste funcții nu se poate substitui alteia.

— Sandule, sigur că în principiu ai dreptate. Lui Tomek îi făcea plăcere să audă lauda fină, indirectă pe care i-o aducea Sandu și recunoștea valabilitatea argumentației acestuia. Spuse, de aceea, cu blândețe părintească

— Cred c-ai remarcat că am spus „deocamdată“.

— Să dea cel de sus ! Știți dumneavoastră la cine mă refer, râse maiorul Sandu. Să sperăm că acest „deocamdată“ va fi scurt. Pentru că, înțelegând pe deplin rațiunile conducerii, nu putem să nu ne gândim că aici e un domeniu sensibil, cu totul aparte. Îți trebuie ani de zile până ajungi să te descurci în tot hățișul de aici Îl cunoașteți personal pe cel care urmează să vină ?

— Tangențial. Am să te rog să nu comentezi cele ce discutăm noi, nici acum, în continuare, nici mai târziu, cu altcineva Noul șef este adjunctul care răspunde de probleme administrative — echipament, cazarmament, rații alimentare, drepturi bănești, în fine, chestii d-astea. E un domeniu greu, de care s-a ocupat cu bune rezultate toată viața. Altceva n-a făcut.

— Așa cum ați spus, No comment! Dar dacă eu mă simt jignit, nu ca persoană, ci ca membru al unei instituții, al unei caste, atunci

— Te-am rugat .

— Da. Sigur că da. Eu să-mi văd de ale mele. V-am pregătit încă un referat de includere. Cu asta m-am ocupat ieri. Am lucrat la analiza lui toată ziua.

— Măi, știi că mai am încă vreo patru în fișet, pe care nu am avut timp să le văd și să le prezint. Asta pentru că în ultimul timp nu prea am mai avut ocazia să vorbesc cu Diamant.

— Păi, mă gândeam că dacă le prezentați noului șef, o să fie și el mulțumit. Are cu ce să iasă în față.

— De la ce rezidență e omul?

— Roma.

— Încet-încet, rezidențele noastre își refac baza operativă după dezastrul făcut de apucatul acela de Drăgan.

— Vă spun sincer că am fost surprins să văd câte posibilități neexploatate există. La mai multe rezidențe sunt elemente aduse până în faza finală și ofițerii noștri stau și dansează menuet în jurul lor. Ce-or fi vrând, să-i tragă ăia de mânecă pe ei? Apoi se întreprind acțiuni cu mare valoare operativă, care nu se reflectă corespunzător în documente. Când le punem în ordine, vedem că este posibil să întocmim formele în vederea includerii în rețea. Dacă muncim — și se muncește! — atunci să fim în stare să ne prezentăm cum trebuie realizările!

— Bine, Sandule, bine. Văd că te străduiești mult pentru a repara ce a stricat Drăgan. Voi parcă erați în relații bune V-ați mai văzut în ultimul timp? Ce mai face Drăgan?

— Vedeți ciudățenia? Drăgan e tot el supărat. De parcă noi am fi de vină pentru aiurelile lui. Vă spun sincer că am încercat să stau de vorbă cu el și i-am dat telefon. M-a luat „Zi-i scurt, ce vrei?“ Eu zic timid „Nimic, voiam doar să știu ce mai faci“. Știți ce mi-a răspuns? „Hai sictir, nu mai au ăia materiale despre mine și te-au trimis pe tine?“ Vă dați seama că n-am mai avut ce să mai discutăm. El, care era un om bun și vesel, parcă acum s-a înrăit. De nu s-ar îmbolnăvi!

— Da, mulți se prăbușesc în împrejurări d-astea. Cei mai mulți se apucă de băut. Ce să-i faci ? Fiecare trage ponoase pentru faptele sale. Mie îmi pare rău de el ca individ, dar mun-a noastră ne impune niște cerințe suplimentare. În fine, asta este

În sinea lui, Tomek era mulțumit. Cunoștea, dintr-o interceptare TO conținutul discuției dintre Drăgan și maiorul Sandu. Simțise nevoia să verifice cât de sincer devotat îi era acesta și acum îi părea bine că Sandu trecuse cu bine mica verificare. Ca și cum s-ar fi trezit din amintirile referitoare la Drăgan, zise scurt

— Materialul acesta, zici că se referă la Roma ?

— Exact.

— E bine că încerci să ții un echilibru. Toate rezidențele trebuie să revină la normal. E bine Acum poți pleca. Materialul rămâne aici, să-l văd pe-ndelete. Poate reușesc să bag mai multe referate o dată la aprobat.

Ceremonia legată de plecarea lui Diamant și de instalarea noului șef a fost seacă, lipsită de viață.

Reprezentantul conducerii a vorbit despre „principiul rotației“, despre necesitatea întăririi muncii în sectorul civil unde pleca Diamant. Rostogolea cuvinte în care nu credea nici el. Auditoriul nici atât. Cum putea Diamant să fie mai bun într-un domeniu despre care nu cunoștea nimic, decât într-un domeniu în care se afirmase ca specialist și lucrase 25 de ani ? Era o întrebare simplă, dar cu care nimeni nu-și mai bătea capul. Totul părea o piesă proastă, jucată și mai prost. Niște actori își debitau replicile, fără nici o participare sufletească gândul lor parcă zbura la troleibuzul pe care trebuie să-l prindă, la frigiderul gol, la dormitorul neîncălzit. Privind când la vorbitor, când la cei ce se făceau că-l ascultă, Tomek cugeta

— Câtă perversitate și la unii și la alții. Cum se scaldă în minciună, într-o perfectă complicitate. Ăla vorbește pentru că rolul lui prevede că trebuie să vorbească, iar ceilalți stau și-l privesc, și-l privesc fără să-l

ia în seamă, pentru că rolul lor prevede că ei trebuie să-l asculte. Lui nu-i pasă dacă e înțeles sau nu, lor nu le pasă ce li se spune. Ce mizerie ! Ce fariseism !

Legăturile sufletești, atâtea câte erau, cu oamenii alături de care mi-am trăit tinerețea au dispărut. Cu ăștia nu mai am nimic în comun ! Nu mă mai reține absolut nimic. Ducă-se ! !

17

LA PREDEAL

Informația vândută la Praga a urmat inițial exact traseul gândit de Boldur. Numai că la un moment dat lucrurile s-au complicat. S-a primit indicația ca și această informație să fie folosită în acțiunile de permanentă hărțuire a României, în a căror organizare sovieticii țineau să dovedească — dacă mai era nevoie ! — că nu din întâmplare au dat ei omenirii cei mai mulți corifei ai jocului de șah. Concepția generală era cât se poate de limpede Datele să fie puse la dispoziția conducerii române, astfel încât să se poată spune că românii au fost apărați, în măsura posibilului desigur, împotriva atacurilor dezlănțuite de serviciile de spionaj imperialiste. Dar nu o relatare clară și concisă urma să plece spre București. Dimpotrivă, transmiterea acestor date trebuia să se facă mai mult prin aluzii, prin formulări imprecise, cu o infinitate de ocolișuri și de precauțiuni orientale.

Un colectiv de specialiști convenise asupra liniei pe care trebuia să o urmeze, în discuția sa, mesagerul ce urma să plece în România. Erau oameni dotați cu o inteligență sclipitoare, a căror unică menire și obligație profesională era aceea de a gândi. Formau un grup ciudat

— doi georgieni, un evreu și un armean — care toată ziua se ciorovăiau între ei. Atunci când terminau însă confruntările, scoteau la iveală acțiuni nu doar eficiente, ci și de o frumusețe intelectuală incontestabilă.

Mesagerul, un rus, îi asculta cu atenție. O clipă doar, gândul i-o luă un picuț razna „Parcă-s niște ursitoare lângă leagănul unui nou născut. Pfiu ! Ce ursitoare urâte ! Ce nasuri coroiate au !" Se trezi însă imediat, concentrându-se din nou asupra vocilor care turuiau fără răgaz

— Informația e bună, suculentă, plină de un parfum amețitor, amărui. Georgianul închise ochii, părând că se desfată în arome îmbietoare, care te cheamă, dar te și înspăimântă. Transmiterea ei trebuie astfel făcută, încât să stârnească o stare de nesiguranță, de neîncredere reciprocă între conducere și vârfurile aparatului de Securitate.

— Să-și dea seama că nu se poate baza pe generali ! îi continuă gândul celălalt georgian. Nici pe cei din Armată, nici pe cei de la Interne.

Armeanul interveni și el cu vocea-i subțire, pițigăiată

— Nici un fel de detalii concrete. Să nu fie sigur despre cine e vorba. Dacă e așa deștept, să-l descopere el ! Sau să ne ceară ajutorul. Ceea ce nu cred

Așezat pe o sofa, pe o latură a camerei, cel de al patrulea membru al conclavului, încuviința doar pe fiecare vorbitor, dând din cap și molfăind „Da, da ! Da, da !"

Cel ce urma să transpună în practică aceste gânduri în România asculta politicos pe fiecare. Pe fața-i inteligentă se așezase un surâs satisfăcut. Îi făcea plăcere că i se prezentau doar liniile generale și i se lăsa deplina libertate de a alege ambalajul corespunzător pentru aceste idei. Vedea în aceasta o recunoaștere a abilității sale intelectuale.

Nu-i iubea pe români ; ba chiar îi desconsidera ca nație. Se putea însă mândri că nu a trădat niciodată aceste simțăminte ale sale. Dimpotrivă, pentru români trecea nu numai drept un specialist în problemele lor, ci și drept un prieten

Ianuarie era luna aniversărilor. Începute de la Anul Nou, serbările, sărbătoririle, omagierile și festivitățile se țineau lanț. Era surprinzător cât de multe puteau fi imaginate. Asociația de luptă împotriva războiului era la concurență în acordarea titlurilor cu Asociația de luptă pentru apărarea păcii, iar delegația venită de peste mări și țări pentru atribuirea premiului „Leul cu coamă de aur“ a trebuit să aștepte câteva zile deoarece delegația sosită pentru a înmâna premiul „Vulturul cu pene de aur“ ajunsese cu câteva ore mai devreme și includerea prea apropiată a amândurora în program ar fi dus la pierderea efectului publicistic.

Mesagerul sovietic știa toate acestea. Citea simbolistica unor gesturi pe care le înțelegea perfect, dar de a căror eficiență se îndoia. „Un bloc nu se construiește cu canciogul și mistria“, avea el o vorbă.

Fusese o iarnă nu prea darnică în zăpadă. Un viscol scurt, de o zi și o noapte, reușise totuși, deși cu întârziere, să îmbrace munții în haina corespunzătoare anotimpului. Acum ieșise iarăși soarele și spectacolul era într-adevăr de basm. Pe drumul de pe Valea Prahovei, mesagerul i-a cerut de două ori șoferului să oprească mașina și ofițerul însoțitor l-a fotografiat pe fondul Bucegilor. A ajuns la vila ce-i fusese rezervată destul de devreme, pe la ora 11 și cum primirea fusese prevăzută pentru seara aceleiași zile, tot la Predeal, s-a bucurat că are cât de cât timp și pentru sine. Fermecat de peisaj, după masa de prânz a renunțat la siestă și a preferat să pornească într-o plimbare pe jos. A luat-o voinicește la deal, poposind la capătul drumului, în fața Hotelului Cioplea.

Soarele se înclina lin, să-și așeze obrazul spre dreaptă odihnă după truda zilei. Jur împrejur, munții străluceau semeți și puri în mantia lor albă Piatra Mare, Postăvarul, Coștila Ceva mai în spate, Colții Morarului, zdrențuiau linia orizontului ca o mușcătură de uriaș animal lacom.

Mesagerul simţi o plăcută înfiorare, de parcă ar fi fost un explorator ajuns cu mari greutăţi pe vârful unui munte necucerit încă. Cearta vulgară a unui grup de tineri în imediata lui apropiere nu reuşi să-i şteargă din suflet vraja acelei trăiri de o clipă. Îi privi cu dispreţ şi începu să coboare înapoi spre vilă, cu paşi mari, fredonând satisfăcut „Daleko, daleko"

Primirea oficială a început cu un dineu, în cursul căruia s-a mâncat puţin şi s-au schimbat multe amabilităţi. Singurul lucru mai semnificativ a părut a fi insistenţa cu care mesagerul relata eforturile pe care le face Leonid Ilici, neglijându-şi propria sănătate, pentru a veghea la pacea şi liniştea marii familii a ţărilor frăţeşti.

El mai întâi nu i-a răspuns. Apoi, când fraza s-a repetat, a lansat cu indiferenţă :

— Eh, ce să-i faci Şi cum ospătarul Verzişoru era chiar atunci alături, separându-l de mesager, şopti parcă pentru sine „câinele moare de drum lung .".

După masă s-au retras în salon, aşezându-se în fotolii comode, în faţa căminului în care troznea focul.

— Să ştiţi, începu mesagerul, părând că vrea să reînnoade firul conversaţiei de la masă, că noi toţi vă dorim sănătate şi putere de muncă pentru cauza construcţiei socialiste. Aveţi o ţară minunată, cu un peisaj de poveste. Eu însumi, care am văzut ceva din lumea aceasta, am fost profund impresionat de imaginea munţilor sub zăpada proaspătă şi am oprit de două ori pe drumul încoace pentru a face fotografii

— Ştiu, zise el.

Mesagerul sesiză încercarea de bravadă şi se decise să acţioneze brusc, mai devreme decât avusese iniţial de gând

— Vedeţi, o mare greşeală pe care o putem face, poate cea mai mare, este aceea de a aprecia greşit dincotro ne pot veni pericolele. Eu aş vrea să vă asigur că nu dinspre noi în general şi nu dinspre mine în mod special pot veni primejdii pentru dumneavoastră.

— Nu trebuie să interpretaţi aceasta decât ca pe o expresie a grijii noastre deosebite faţă de persoanele

care ne sunt dragi și importante și cărora n-am vrea să li se întâmple nici un rău.

— Dacă luăm lucrurile așa, eu vă mulțumesc pentru grija față de mine. În rest, tot ce-am spus rămâne valabil.

— Cât despre pericole, eu zic că, în ce ne privește, noi înșine ar trebui să știm mai bine de cine să ne ferim și de cine nu.

— Sigur că aveți dreptate, zise mesagerul simțind că poate prelua integral inițiativa. În propria țară fiecare ar trebui să știe cel mai bine cum să se protejeze, împotriva cui să fie în gardă. Bine spus . „ar trebui" . Numai că asta e o teorie și în practică lucrurile stau uneori altfel

— Vă referiți la ceva concret sau faceți simple considerații generale ?

— Credeți că am ezita o clipă doar să vă informăm, dacă am ști ceva precis ? preferă mesagerul să răspundă la întrebare printr-o altă întrebare.

— Eu știu ce să zic ? Poate că ați ezita. Pentru că nu ați ezitat nici când a fost vorba să racolați generali de-ai mei.

— Noi considerăm acele incidente încheiate. Dacă e să judecăm absolut la rece, oamenii aceia au avut, în ultimă instanță, un rol pozitiv în relațiile noastre. Informațiile pe care ni le-au transmis ei ne-au convins de buna credință a țării dumneavoastră.

— Nu simt nevoia să mă controleze cineva ! Cuvântul meu trebuie să fie suficient !

— Desigur, desigur. Mesagerul hotărî să-și arate puțin mușchii : Nimeni nu poate însă nega principiul leninist „Încrederea e bună, controlul și mai bun". Și atâta timp cât este vorba de acțiuni sau mijloace comune, eu zic că avem dreptul să exercităm un anumit control. Așa cum ne pricepem noi.

— La anumite forme de-astea mai speciale, de control, cum ziceți dumneavoastră, vă pricepeți, nimic de spus

— Aici sunt total de acord cu dumneavoastră.

— Bine, dar nu sesizați contradicția, că eu nu pot aplica politica mea cu oameni care să vă fie fideli dumneavoastră ?

— Personal nu văd chiar o contradicție. Pentru că avem interese fundamentale comune și urmăm deci în esență aceeași politică. Știți când devin lucrurile cu adevărat grave ? Când generalii dumneavoastră, sau unul dintre ei, se pun în slujba imperialismului. Așa ceva nu este doar grav este cu adevărat tragic.

— Eu vă repet ceea ce v-am întrebat vă referiți la ceva concret ?

— Ehei ! Concret ! Nu vedeți ce complicată e lumea în care trăim ? Ce, o asemenea situație e ca paharul ăsta, să-l iau în mână și să-l simt ? Ehei ! Sigur ... Dovezi, lucruri concrete, cum le ziceți dumneavoastră, pot să apară. Pentru asta însă sunt necesare controale, verificări, combinații. Iar dumneavoastră vă risipiți forțele urmărindu-mă pe mine Ce să mai zic

— Nu v-a urmărit nimeni. Pe șoseaua București—Predeal e un sistem de posturi fixe. Știți, în caz de accident, să se poată interveni operativ. Aceste posturi fixe v-au predat unul altuia. Trebuia să avem grijă de dumneavoastră.

Mesagerul consideră această justificare drept un punct câștigat. Îl înregistră ca atare și continuă

— Totuși, este clar că acțiunile contrainformative îndreptate împotriva noastră sunt mai incisive. În opoziție cu acestea, nu vi se pare ciudată grija cu care sunt tratați unii agenți occidentali ? Că se umblă cu ei cu mănuși ? Dumneavoastră considerați normal ca atunci când se descoperă relațiile, hai să le numim doar neprincipiale, pe care un român le are cu asemenea persoane, singura măsură care se ia împotriva respectivului este transferarea lui într-o altă muncă ? Ba, culmea, aflăm că pe ăștia îi cam adunați în câteva instituții. Ce faceți, creați centre de reeducare de tip nou ?

— Dumneavoastră, ca specialist, veți înțelege că în primul rând, astfel se realizează posibilități mai bune

de ţinere sub control. În al doilea rând, e vorba nu despre infractori, ci despre persoane mai degrabă susceptibile a greşi, de oameni având anumite orientări şi preferinţe. Prevenim astfel acţiunile lor ostile. În al treilea rând, se pare că sunteţi la curent cu tot ce se întâmplă în România. Apare de aceea surprinzător că dumneavoastră nu aveţi detalii exact acolo unde le solicit eu.

Mesagerul simţi nevoia să se arate generos.

— Ce-aş putea să spun ?! Fiecare ţară îşi creează un aparat de protecţie, de securitate. Fiecare conducător trebuie să fie informat în legătură cu cele ce se petrec în jurul său, în lume. Ei bine, dacă unul din oamenii aflaţi în conducerea acestui aparat, în loc să spioneze duşmanul şi să comunice conducerii sale, procedează exact invers

— Aceasta este o trădare mârşavă !

— Ce să facem ? Asemenea lucruri au existat şi vor exista. Eu văd aici o minunată confirmare a dialecticii. Când omul nostru informează inamicul, ne înfuriem şi-l numim trădător. Dar când unul din tabăra adversă ne destăinuie în solda cui este de fapt omul nostru, acela ne pare erou. Deşi amândoi fac în fond acelaşi lucru, le acordăm aprecieri exact opuse. În funcţie de poziţia pe care ne situăm. Repet, asemenea lucruri nu pot fi eradicate. Totul e doar să ştim să ne ferim, la vreme, de cele îndreptate contra noastră.

— Ar fi şi în interesul dumneavoastră dacă am putea şti ceva mai concret.

— Sigur că da. Ne doare şi pe noi când România suferă. Pe vremea când exista o colaborare între specialiştii noştri din diferite domenii, inclusiv între cei de la Interne, era mai uşor să se clarifice dubii sau semnalări incerte. Ehei ! Cum se schimbă lucrurile ! Care era situaţia acum 20 de ani şi care e ea acum ! De aceea, vă mărturisesc sincer nici nu vreau să mă gândesc cum o să fie peste încă 20 de ani. Dar atunci o să ne apropiem deja de sfârşitul mileniului. Unii zic că o să fie sfârşitul lumii. Dracu' ştie . . .

Mesagerul rămase nemișcat, cu ochii pierduți în gol, încercând să vadă peste timp. Deodată, se ridică în picioare, scuturându-se parcă de vrajă

— Dar iată că ne-am luat cu vorba și n-aș vrea să uit cel mai important lucru v-am transmis felicitări din partea tuturor tovarășilor, dar nu și din partea mea. Așa că, dați-mi voie să vă sărut și să vă urez din toată inima „La mulți ani !"

Șeful secției militare a comitetului central și șeful Securității au fost convocați, în aceeași seară, pentru a doua zi dimineață la 8, la Predeal. Chiar dacă spusele mesagerului aveau și rolul de a crea panică și confuzie, ele nu puteau fi desconsiderate total. Se impuneau verificări serioase.

Începea hăituirea.

18

„MANGUSTA" LA RAPORT

— Spune-mi, ești sigur că ai venit curat ?

— Fii fără grijă. Dacă mă luau în filaj, nici nu mă apropiam de tine. Să știi că nu mi-am făcut nici o clipă iluzia că aș putea scăpa de filajul nostru. In primul rând că n-ar fi igienic și-apoi ăștia sunt precum câinii ăia care dacă mușcă, nu-și mai pot descleșta fălcile.

— Or fi ei băieți gigea, dar uite c-am ajuns ca vai de capul nostru . . Iar filaj, iar tehnică, iar agenți dirijați spre tine Și asta ni se întâmplă în propria țară. Parcă nu ne-au fost suficiente porțiile barosane din deli-

cateţurile astea, pe care a trebuit să le înghiţim bine mersi pe toate meridianele.

— Lasă, nene Drăgane, că aşa ne menţinem în formă.

— În formă pentru ce, Sandule? Pentru a lucra din nou afară sau pentru a intra în conspirativitate în propria ţară?

— De-o fi una, de-o fi alta, vorba poetului, o să trebuiască să trecem prin ce ne e scris.

— Nu ştiu cum să-ţi spun, dar am uneori senzaţia că acest „ce e scris şi pentru noi" e tare nedrept. Parcă s-a folosit o peniţă înmuiată în fiere. De-aia mă şi întreb dacă o să am putere să fac faţă. Am trecut de jumătatea vieţii; mergem totuşi şi noi spre vârsta pensionării, nu?

— Eşti bătrân pe cât arăţi şi tânăr pe cât te simţi. Aşa că să ştii că eu mă simt excelent!

— Tobe şi tromboane marca „Laudă-mă, gură!" Hai s-o lăsăm baltă şi să venim la ale noastre. Fii liniştit, dacă m-am înhămat la căruţa asta, o să trag până o scot la liman sau până voi muri în ham.

Maiorul Sandu se aşeză mai comod în scaunul maşinii. Era şi el obosit, dar numai fizic. Şi asta pentru că mersese mult pe jos. Îşi vizitase nişte neamuri şi fusese la două policlinici cu plată, care aveau program şi după-amiaza. Pe traseu se controlase atent, fără a descoperi eventuale echipe de filaj. Era convins că şi Drăgan absolvise un exerciţiu similar.

Stăteau de vorbă în maşina acestuia, parcată pe o străduţă în apropierea Foişorului de foc. Sandu privi în jur. Iluminare slabă, cu economie, un stâlp cu bec, doi stâlpi fără. Circulaţie, aproape deloc. Iar cine se întâmpla să fie, totuşi, în trecere prin zonă era în primul rând atent la gropile răspândite cu dărnicie, şi pe trotuar, şi pe carosabil.

— Până o să ne punem la punct un sistem de case de întâlniri, o să mergem pe improvizaţia asta cu maşina, se scuză Drăgan.

— E bună şi asta, fu de părere maiorul Sandu. Să am eu atâtea mii de lei câte întâlniri am realizat în maşină.

— Atunci ai fi bogat, şi ţi-ai da demisia!

— De ce să-mi dau demisia? Ca să mă fac lucrător de cadre, ca tine?

— Nu, că asta-i muncă dificilă. Tot ce-ai putea tu, ar fi să vinzi măsline și citrice. La astea te pricepi!

Râseră amândoi cu plăcere.

— Ia spune, Sandule, ce mai e nou?

— Cu ce să încep? În primul rând cu plecarea șefului. A fost o atmosferă penibilă. Nimic nu s-a legat. Măi, eu sunt obișnuit cu schimbările de decor, că la întoarcerea de la post întotdeauna găsești câteva figuri noi. Dar acum e altceva. Au dispărut câțiva din cei vechi și în locul lor au apărut o grămadă de tipi noi, niște figuri de mă uitam în jur și mă minunam „De unde i-or fi adunat, fratele meu?" Unii gomoși, ce nu s-a pomenit; băieți fini, școliți la postuniversitare. Pe ăștia nu prea îi văd alergând și zbătându-se pentru prestigiul instituției, așa cum am făcut-o noi. La polul opus, alții, butucănoși, dar știi, d-ăia model 1950. Nu știu cum, dar noi eram parcă mai apropiați, plămădiți toți aproape din același aluat.

— Băieți de comitet, ce mai

— Am impresia că în lunile astea din urmă se dărâmă totul. Nu mai există nici un liant care să țină oamenii alături unii de alții. Prea multe firi contradictorii, prea multe interese contradictorii. De-aia cred că despărțirea a fost așa rece.

— A spus el Diamant că nu mai rezistă nici el mult. Uite c-a avut dreptate. Altceva?

— Altceva ar fi că trag tare cu „mincinoșii" Dacă o țin tot așa, o să completez în timp record toate golurile făcute de tine.

— Dă-i înainte! Numai să ai grijă să nu sari peste cal.

— Stai să-ți spun una bună. Săptămâna trecută am făcut referat de includere pentru un individ de la Roma, pe care poate ți-l amintești, „Vincenzo".

— Cum să nu! Jigodia! A încercat să ne bage în gura lupului. Lucra puternic cu contraspionajul.

— Lasă că dacă ajunge cumva referatul nostru de includere la ei, or să se ia cu mâinile de cap.

— Și pe „Vincenzo“ or să-l belească. Ăia nu știu multe. Una-două se trezește omul pe post de întăritură într-o grindă de beton. Lasă-l că și-ăsta și-a făcut-o cu mâna lui !

— Adică lucru manual, râse Sandu.

— Măi individule, tu mi-ai luat postul și acum vrei să-mi furi și bancurile ? Ia vino-ți în fire ! Zi ce-a mai fost !

— Omul nostru m-a luat cu plan subțire, să afle dacă am mai stat de vorbă de când ai plecat.

— Vezi ce înseamnă flerul de meseriaș ? Nu are absolut nici un indiciu și totuși adulmecă mereu. Spre mine, spre tine, în toate părțile. Spune-mi exact cum a decurs convorbirea.

Sandu i-o reproduse aproape cuvânt cu cuvânt.

— Știi ce cred eu ? spuse Drăgan când maiorul Sandu a terminat relatarea. Nu are temeri în legătură cu ce facem noi. Numai că unul din noi a picat pe tehnică atunci când „am stat de vorbă“ și omul a vrut să fie sigur că-i ești credincios, că-i spui tot ce faci.

— Păi i-am spus !

— Foarte bine. Asta a vrut, asta are. Drăgan cumpăni dacă informațiile aduse modifică prin ceva situația și, implicit, planul de acțiune. Nefiind cazul, zise scurt

— Sandule, vezi că la nivelul fiecărei brigăzi s-au făcut, mai demult, niște planuri cu activitatea propagandistică. Niște aiureli ! Dar întrucât toate cuprind numele a zeci de ziariști, care săracii, nici ei n-au nici o treabă cu noi, eu zic să încerci să pui ideea pe tapet. Găsește o justificare ca să fie actualitate și du-i-le. Răspund foarte bine foamei de detalii, de nume concrete. Eu aș zice că acum, dacă nu mai ai nimic, să pleci. Eu mai am ceva treabă.

— Hai că mă duc. Rămâi cu bine !

— Nu uita ! Următoarea întâlnire la „Leu“, peste 30 de zile. Cu rezervă a doua zi. Baftă !

— Să fie ! Maiorul Sandu ieși din mașină. Se pornise un vânt rece, subțire, în rafale, care prevestea vreme urâtă. Și-a încheiat pardesiul până la ultimul nasture,

și-a îndesat bascul pe cap și a pornit repede spre stația de troleibuz, țopăind peste gropile din trotuar. Cum înfrunta vijelia mult aplecat în față, părea și mai pirpiriu — un copilandru speriat să nu vină o pală mai tare de vânt și să-l dea jos.

Drăgan rămase nemișcat în mașină, privind în gol de-a lungul străzii pustii. După vreun sfert de oră porni motorul și rulă încet, pipăind caldarâmul cu farurile

— Mama ei de stradă ! Cu gropile astea precis îmi nenorocesc suspensia. Noroc că nu mai vin niciodată pe aici.

19

TOMA NECREDINCIOSUL

— De ce dracu i-or fi zicând Restaurant ? Căpitanul Toma privea încrutat în paharul ce-i era așezat dinainte, pe o față de masă de o culoare incertă, de parcă de acolo, dinăuntru, cineva ar fi trebuit să-i șoptească răspunsul salvator.

Fum de țigară, voci dogite, miros de băutură amestecată, lumini chioare   Lume pe măsură   Bărbați încrâncenați de alcool, vorbind, vorbind mereu, fără să fie în stare să spună ceva. Priviri atârnând în gol minute în șir. Toma plutea și el într-un vid mental și se agățase de acest gând ca de un copac înfipt zdravăn în calea unei viituri mâloase

— De ce i-or fi zicând Restaurant și nu pur și simplu „Cârciumă“ ?

Peste exact nouă zile avea cununia. Gata ! Termina cu viața de burlac. Adio, restaurant, sau cârciumă, sau cum dracu' ți-or zice ! Și-aduse aminte de Marilena, fata de care își lega de acum încolo existența, și sufletul i se umplu de o bucurie caldă Da, pentru ea merită să renunți la tot și la toate.

Îl chemaseră de dimineață la Cadre. Oameni copleșiți de importanța misiunii lor de a făuri, de a modifica și de a nenoroci destine l-au întâmpinat zâmbind, acel zâmbet profesional, menit să păcălească, să anuleze orice temeri, să te facă să cobori garda

— V-am rugat să veniți în legătură cu situația aceea mai veche, cu intenția dumneavoastră de a vă căsători Am vrea să rezolvați cât mai degrabă situația aceasta...

— Adică mi-ați aprobat raportul ? Pot să mă însor cu ea ?

— Noi v-am prezentat deschis toate datele pe care le avem despre dânsa. V-am comunicat că nu vă putem aproba căsătoria. Și să știți că ne menținem această decizie.

— Bine, și-atunci ce înseamnă „să rezolvați situația" ? Să mă despart de ea ? De ce n-o spuneți direct ?

— Noi nu vă putem spune să faceți cutare sau cutare lucru. Noi v-am informat și așteptăm să decideți singur.

„Bineînțeles. Voi nu mă împușcați. Voi doar veniți, îmi puneți pistolul în mână și-mi spuneți să iau rapid o decizie" — gândi Toma. „Lașilor !" Împrumutându-le zâmbetul, rosti însă cu voce tare

— Într-adevăr, situația trebuie rezolvată. Săptămâna viitoare mă căsătoresc !

— Cu fata aceea ?

— Da. Cu ea !

A salutat și a ieșit. Cei din birou l-au privit stupefiați. Zâmbetul acela pe care Toma nu-l numea profesional, ci al unei anumite profesii, vechi de când lumea, le dispăruse de pe fețe.

Marilena, fata care constituia obiectul acestei dispute, era studentă în anul doi ; o mână de om ; o frumusețe simplă, un caracter direct, fără ascunzișuri, blândă și iu-

bitoare. Marilena avea însă un mare defect dosarul ei nu era tocmai curat.

Părinții îi muriseră pe rând, la scurt timp unul după altul, așa că fetița blondă și bucălată, rămasă orfană la numai trei ani a fost înfiată de o soră a celei ce apucase atât de puțin timp să se audă strigată Mamă ! Erau oameni nevoiași, așa cum fuseseră și părinții Marilenei. Fata a crescut în mahalaua din jurul uzinei Laromet, devenită Laminorul. Nu i-a lipsit mâncarea. Și nici o haină decentă, așa cum aveau toate fetele de vârsta sau, mai exact din cartierul în care trăia ea. Marilena dorea însă mai mult decât acestea. Simțea că viața nu i se poate limita la un film văzut o dată pe săptămână la cinematograful uzinei sau la un dans, sâmbăta, la casa de cultură „Înfrățirea între popoare". Se întreba mereu : Și mai târziu ce o să fac ? O să mă mărit cu un muncitor de la Laminorul sau de la Grivița, o să mergem duminica la ștrand, la Mogoșoaia și, o dată pe an, dacă obținem bilet prin sindicat, două săptămâni la mare ? Atât ? Doar atât ? Marilena era ca un vrej subțire care se înalță mereu spre lumină, căutându-și un sprijin de care să se agațe.

Mai întâi crezuse că acest sprijin poate fi învățătura. Să răzbată învățând, iată soluția ! Citea mult, era bună la toate materiile, fără a străluci în mod deosebit la vreuna. Dar când a văzut că absolvente eminente, cu note numai de 10 în toată facultatea primeau repartizare în așezări uitate de lume, aflate la 15—20 de kilometri de gară sau de șosea, această convingere a început să i se clatine. „Ce să fac ?" — se întreba. „Să devin profesoară în vreun sat rătăcit, să mă mărit cu popa, sau cu milițianul, sau cu doctorul, dacă o fi, să fac copii, să mă ardă soarele și să mă duc la WC în fundul curții ? Asta să-mi rezerve oare viața ?" Și din nou se îngropa în lecturi, sorbind romanele ca pe un drog. Așa a ajuns să cunoască alte lumi, alți oameni, alte preocupări, alte culturi.

Vrejul care se înălța fremătător, temător a încercat mereu să găsească un sprijin. Poate de aceea, poate din sete de altceva, a început Marilena să corespondeze cu

tineri din toată lumea. Primele contacte au fost mai grele. Apoi a ajuns să primească atâtea scrisori de nu le mai putea face față la toate.

Conform regulilor, controlul secret al corespondenței unei persoane se instituie, prin compartimentul de specialitate, la cererea unei unități operative. Ceea ce nu înseamnă că acest compartiment nu poate avea el însuși inițiative. De exemplu, să instituie controlul asupra unei persoane cu corespondență intensă, să verifice trimiteri poștale mai ciudate, să organizeze sondaje pe tot felul de criterii.

Așa a ajuns Marilena în atenția Securității, așa a ajuns ea obiectiv urmărit. Zeci de corespondenți din străinătate au fost fișați în dreptul numelui ei. Sute de scrisori au fost citite, fotografiate, analizate, interpretate

Iar când unul dintre corespondenți s-a dovedit a fi subofițer de poliție, întreaga documentație a fost transferată compartimentului extern de resort. Așa a cunoscut-o Toma pe Marilena. Mai întâi din scrisori. Din scrisorile pe care ea le trimisese altora. Din paginile scrise de o tânără dornică să cunoască și altceva decât școala ei, decât cartierul ei, decât lecturile ei. Nimic vinovat. Iar ultimul corespondent, tânărul subofițer de poliție, care-și pusese în plic și poza în uniformă, ca să se prezinte cât mai bine, nu era decât un suflet curat, care fusese atât de dezgustat de moravurile compatrioatelor sale, moravuri pe care avusese din plin ocazia să le cunoască, încât hotărâse să-și caute viitoarea soție într-o altă țară, acolo unde drogurile și prostituția, minciuna și înșelătoria să nu fi apucat să mânjească și să .terfelească sufletele, așa cum o făcuseră în țara lui. Din păcate pentru el, această ultimă scrisoare a sa avea să rămână, fără nici o explicație, pentru totdeauna fără răspuns.

.Asta era așadar vina Marilenei. Orice verificare în evidență o indica drept persoană „cunoscută“, aflată în atenția unității „F“, având o intensă corespondență cu vestul.

S-au plăcut de cum au făcut cunoștință. Pentru Marilena, Toma se dovedea a fi lumina către care ea aspirase dintotdeauna. Lumina pe care ea o căutase departe, dar care fusese mereu atât de aproape. Pentru el, Marilena reprezenta ființa nedreptățită și neajutorată, care avea nevoie de sprijinul lui pentru a răzbate în lumea rea și nedreaptă ; era acea îngemănare între suavitate și energie mistuitoare, la care visase și pe care și-o dorise atât.

Momentul solemn al oficierii căsătoriei s-a desfășurat aproape în anonimat. Nimic comun cu grupurile mari, exuberante, ce însoțiseră cununiile efectuate mai devreme. O veselie reținută ; o participare perfect echilibrată părinții lui Toma, părinții vitregi ai Marilenei ; doi colegi ai lui Toma, două prietene ale Marilenei. Doar Bujor apărea fără o contrapondere. De aceea era considerat ca aparținând amândurora. Era nașul. La masa organizată în casa lui Toma, viitoarea casă a mirilor, nașul și proaspătul ginere s-au retras în bucătărie, la o țigară, prilej pentru a sta iarăși îndelung de vorbă.

La ordinea zilei era, pentru ei, lecția de pregătire profesională pe care tocmai o dezbătuseră. Aceasta avusese ca temă analiza, realizată în mare măsură pe baza filmelor documentare nemțești, asupra intervenției efectuate de unitatea antiteroristă germană GSG-9 la mii de kilometri de bază, tocmai la Mogadiscio, în Somalia, pentru a anihila o acțiune a organizației Fracțiunea Armata Roșie — RAF

— Ce zici, Tomiță, vezi că nemții nu se joacă ?

— Văd. Au fost și au rămas niște duri. Dar vreți să vă spun ceva ? Dincolo de acțiunea din Somalia, care, orice s-ar zice, a fost excelent realizată, pe mine altceva mă frământă. Eu nu cred că toți ăia din conducerea RAF aflați în închisoare au hotărât așa, brusc și dintr-o dată să se sinucidă. Altfel spus eu nu cred că s-au sinucis.

— Când s-au angajat în asemenea acțiuni, la ce crezi tu că puteau toți ăștia să se aștepte ? Ce crezi că

puteau să spere? Să tot lovească, dar ei să nu o încaseze niciodată?

— În mod normal, cred că fiecare dintre ei ştia, de la bun început, că se logodeşte cu moartea. Dar, ştiţi cum e, oricine vrea, după o astfel de logodnă, să amâne cât mai mult nunta. Nimeni nu vrea să moară.

— Să nu fi încălcat legea, şi atunci nu li se întâmpla nimic.

— Pierduseră încrederea în lege

— Atunci de ce să se aştepte să fie protejaţi de legea pe care ei au nesocotit-o în aşa hal?

— Vorbiţi cu patimă

— Vax Albina, Tomiţă. Teroriştii nu prea mor de bătrâneţe.

— Important este nu cât trăieşti, ci cum trăieşti. Atât cât ţi-e dat.

— Vorbeşti de parcă i-ai admira.

— Poate. Ştiţi că în calitatea mea de ofiţer de contrainformaţii am studiat practic toate datele existente despre organizaţiile intitulate îndeobşte „teroriste“ Şi Armata Republicană Irlandeză, şi Brigăzile Roşii italiene, şi Fracţiunea Armata Roşie din Germania. Eu am lăsat la o parte motivaţia politică, religioasă sau socială a fiecăreia şi am păstrat ceea ce pentru mine este esenţa forme şi mijloace de acţiune. Şi aici, nemţii sunt iarăşi cei mai buni. Ani de-a rândul cei din RAF au ţinut în priză un aparat poliţienesc imens. De-aia zic că pentru toată lumea varianta sinuciderii în grup e cea mai comodă. Dar după ei, după morţii ăştia, rămân nişte concepţii destul de bine închegate despre gherila urbană, despre luptătorul izolat care acţionează în condiţiile junglei de beton a marilor oraşe

— Mi-e teamă când te aud cum vorbeşti. Ştii că după admiraţie primul pas poate fi imitarea modelului admirat.

— Poate. Iar cine este gata să facă acest prim pas trebuie să accepte că moartea brutală — fie ea sinucidere sau crimă — este în mod necesar finalul luptei pe

care un revoltat individual îndrăzneşte s-o declanşeze împotriva unui sistem. Oricare ar fi acesta.

— Să accepte deci un rol de kamikadze.

— Fără anonimatul acestuia.

Bujor i-a prezentat lui Diamant o informare detaliată în legătură cu căpitanul Toma şi concepţiile sale. Peste trei luni Drăgan l-a contactat pe Toma şi l-a atras în nucleu.

20

ÎN PARC

Treptat, primăvara îşi intra în drepturi. Dar nu fără ezitări. Progresele făcute cu trudă, zi după zi, se pierdeau aproape pe de-a-ntregul în cursul unei singure nopţi, când se pornea pe neaşteptate câte un vânt rece, venind din nord sau nord-est. Se părea atunci că, temătoare, primăvara face câţiva paşi înapoi. Dar nu tot terenul câştigat cu greu era pierdut brusc, în faţa urgiilor stârnite din stepele răsăritului. Întotdeauna mai rămânea un câştig. Şi astfel, aceste dări înapoi, aceste retrageri se arătau în cele din urmă a nu fi altceva decât spaţiul necesar pentru un nou avânt, pista de elan pentru un nou salt.

Diamant avea înclinaţia să asocieze totul cu noţiunea de „ţară“ Observând acest joc, această gâlceavă a anotimpurilor, el se gândea că tot astfel şi ţara: mai dă înapoi, mai cedează ici-colo, când suflă vântul cel rece de la Răsărit. Dar mersul ei este ferm înainte, spre mai bine.

Se plimba prin Parcul Herăstrău și în această duminică așa cum făcuse toată iarna. Doar că acum, fiind mai cald, pașii îi erau mai puțin grăbiți. Privea bobocii cum se umflă, cum se rotunjesc în vârful ramurilor. Dar mai mult decât această explozie de viață, pe el îl fascina mersul tăcut, furișat pe sub coajă, al sevei, mers care face posibilă această trezire și pe care el avea senzația că îl deslușește. Generalul pășea agale, privind în jur cu acea înțelepciune pe care o conferă vârsta și împlinirile. Fața îi era senină. Buzele i se mișcau încet, șoptind gândurile care i se zbăteau sub frunte „Fiecare frunză și fiecare floare se expun admirației generale, strălucind și fremătând în lumină. Toată lumea le vede. Toată lumea se bucură de ele. Ce complicate transformări ascunde însă procesul devenirii lor ! Pe acestea nu le mai vede și nu le mai aude nimeni. Așa este și va fi întotdeauna fără seva extrasă uneori din murdării fetide, fără urcușul ei furișat și molcom nu ar exista exuberanța, strălucirea, rodul. Iar dacă țara seamănă tot mai mult cu un arbore frumos și rodnic, pot spune fără să greșesc că în creșterea sa falnică, în fiecare din frunzele și florile sale se ascunde și o parte din munca noastră ascunsă, nevăzută. Încet, încet, cu trudă și sudoare se așază, una câte una, cărămizi de civilizație, ridicându-se o Românie modernă — construcții magistrale, uzine de avioane, electronică, medicamente. În fiecare din ele sunt incluse și fărâme din munca unității pe care am condus-o “.

Oricine îl vedea cum trece prin parc zâmbitor, degajat, gata să admire primele flori timide sau să ajute un copil care alunecase de pe bicicletă ar fi spus cu certitudine Iată un bunicuț împăcat cu viața, lipsit de griji, scutit de orice zbucium.

Așa l-a zărit și generalul Mărculescu : râzând din toată inima, înveselit de bucuria unui copil pentru care aleile parcului deveniseră infinit mai mici de când avea bicicletă.

— Să trăiți ! Mă bucur să vă văd sănătos și atât de mulțumit ! Salutul lui Mărculescu includea atât condescendența fostului subordonat, cât și politețea omului de lume.

— Salut, Mărculescule dragă, salut ! Ce faci ? Cum de-ai ieşit tu duminica la plimbare în parc ?

Diamant ştia deja că răspunsul lui Mărculescu va conţine neapărat două elemente : mai întâi că el este foarte ocupat şi apoi, că şeful Cutărescu, cu care trebuia de fapt să-şi petreacă duminica, are o problemă foarte importantă de rezolvat, nefiind, deci, disponibil. Mare îi fu bucuria când îl auzi pe Mărculescu cum turuie

— Vă spun sincer, şi eu am fost surprins, dacă se poate aşa ceva, dar m-am lăsat condus de primul impuls. La ritmul în care muncim noi, nici nu ne dăm seama cum trec anotimpurile, nu spun zilele sau orele, aşa cum se plâng unii. Aşa că, văzând ce vreme e afară, mi-am zis „Domnule, am scăpat de iarnă, am două ceasuri libere, merg pur şi simplu în parc !" Iniţial trebuia să merg cu Cutărescu la tenis. Dânsul este însă plecat în exterior, aşa că a trebuit să-mi reaşez tot programul. Dar, ce mai spuneţi dumneavoastră, cum e la noul loc de muncă ?

— Măi, cum să fie ? ! Bine, într-un cuvânt. Oamenii de treabă, devotaţi. Sigur, nu e ordinea şi rigoarea de la noi, dar colectivul e bun. M-au primit cu căldură. Să fiu sincer, nici nu mă aşteptam să mă primească aşa de bine.

Diamant începu să păşească alături de Mărculescu, povestindu-i despre atmosfera în care s-a scufundat acum, despre avantajele unui loc de muncă mai tihnit, în prag de bătrâneţe. Apoi, la un moment dat, începu să vorbească mai rar, cu mâhnire în glas

— Am slujit cu credinţă această ţară, Mărculescule. Nu am făcut decât ceea ce am fost convins că reprezintă un avantaj, un câştig pentru poporul român. Tare aş vrea să-l pot privi în faţă pe acela care ar fi în stare să afirme că în nu ştiu care situaţie eu am fost incorect. Sau că, Doamne fereşte, am trădat

— Haideţi, nu vorbiţi aşa ! îl întrerupse Mărculescu. Ce vorbe mai sunt şi astea ? ! Schimbarea dumneavoastră din funcţie

— Lasă-mă și tu în pace ! Nu-mi face prelucrări. Crezi că nu sunt în stare să dau transferului meu semnificația pe care o merită ? Ce, eu nu văd că zeci de cadre de conducere sunt rotite ? Sau ce, crezi că am gândit, fie numai și pentru o clipă doar, că m-am cununat cu funcția de șef al Serviciului de informații ? Nu, băiete dragă. Nu despre asta e vorba.

— Dar, atunci, ce a putut să vă amărască așa ?

— Neîncrederea, Mărculescule. Faptul că s-au declanșat niște verificări, zice-se discrete, asupra mea și, probabil, și asupra altora din conducerea Ministerului de Interne. „V-a venit rândul și vouă, generalilor de la Interne, să intrați un picuț în bâză", nu s-a putut abține unul pe care eu l-am făcut om și care acum vine și încearcă să mă tragă de limbă. Nemernicul ! Crede că dacă a primit el sarcina să stabilească dacă vreunul din generalii de la Interne este trădător, atunci își poate permite să pună la îndoială cât de devotat sunt eu țării. Eu !

— Dar de unde până unde toată chestia asta ?

— Habar n-am. Le-o fi fiind teamă de vreun complot, ori au probabil o semnalare incertă despre vreo trădare, nu pot nici eu să-mi dau seama. Oricum, e urât. Ba, de vreo câteva ori mi-a făcut impresia că am depistat filaj după mine.

— Nu se poate !

— Ba se poate, al dracului ! Așa am ajuns Urmărit ca cel din urmă borfaș

— Sigur, verificările

— Mărculescule, nu-mi spune tu mie ce și cum e cu verificările. Există în totul o limită a decenței. Dacă și-au propus să caute un păcătos în rândul generalilor de la Interne, ei bine, cu mine și-au găsit dumnealor de cuviință să înceapă ?

— Poate vi s-a părut doar.

— Asta e ceea ce îmi doresc. Să mi se fi părut, să fi interpretat discuția aceea altfel decât stau lucrurile de fapt În fine Toate trec. Eu mă simt curat, am fost și am rămas devotat jurământului de credință pe care l-am depus ca militar. Eu n-am trădat, prin nimic, țara ... Dar, gata, fii atent !

De cei doi se apropia râzând zgomotos, cu ambele brațe larg deschise, pregătite pentru o îmbrățișare plină de căldură, Ion Fieraru, fost ambasador de marcă al României într-o țară din Orientul Apropiat. Evident că tema discuțiilor, purtate de acum în trei, a trebuit să fie cu totul alta.

În aceeași seară Drăgan s-a prezentat la întâlnirea lunară cu Diamant. Îl informă despre ultimele evenimente, accentuând asupra unei știri bune

— Să nu mai spună nimeni că întâmplarea nu-și are rolul ei !

— Mai ales dacă o pregătești ca lumea, îl temperă Diamant, zâmbitor.

— Acum e pură întâmplare. Dar ne favorizează. Drăgan era fericit unul din ofițerii nucleului fusese trecut „în pregătire", etapa premergătoare trimiterii la post.

— Important pentru mine nu e dacă pleacă la post peste nouă luni sau peste un an, continuă Drăgan. Important este că sistemul se dovedește viabil, că poate funcționa. Nici un sprijin, nici o pilă, și omul pleacă la post.

— Măi Drăgane, în asta eu nu prea văd jocul întâmplării, ci mai degrabă o confirmare a corectitudinii alegerii pe care ai făcut-o în legătură cu acest om. În al doilea rând, abia de-acum încolo începe greul. Gândește-te doar la sistemul de legătură. Cu aceasta, deci cu unul singur, și va fi greu. Dar când vor fi mai mulți ?

— Atunci o să fie și mai greu, râse Drăgan plin de fericire. Și Diamant a trebuit să fie de acord cu el.

— Drăgane, mă bucur pentru tine, pentru noi. Dar să nu uităm de ce am ajuns în situația aceasta. Să nu uităm de datoria de a-l elimina pe trădător, dacă există, chiar dacă unii sunt orbiți de strălucirea lui. Să știi că schema lui Boldur pare să fi avut succes. Am fost chemat săptămâna trecută la Secția de Cadre. Chipurile, să se

intereseze de modul cum m-am acomodat. Era limpede însă că altceva îl interesa pe tipul respectiv și nu ce aer respir eu acolo unde m-au trimis. Ba, după felul cum s-au comportat, mie mi-a fost la fel de limpede că nici el nu primise indicații foarte clare, ce să caute și unde. Dar căuta ceva

— Înseamnă că rușii au făcut fasoane. Ca să nu se poată spune că au o informație subțire și neverificată, s-au prefăcut că nu vor să spună tot ce știu.

— E o interpretare. Cred însă că putem face și alte presupuneri. Dar aspectul acesta nu e, după părerea mea, esențial. Important e că s-a creat problema. Rușii n-au vrut sau n-au putut să dea tot ce le-am furnizat noi. Deci cei din conducere nu au fost puși în situația de a declanșa verificări asupra unei persoane, așa cum a scontat Boldur. Trebuie să treacă prin sită un număr mare de persoane.

— Păcat că n-a mers chestia asta de la Praga pe linia pe care a gândit-o Boldur.

— Măi, sigur c-așa e. Dar, nu-i nimic, ne adaptăm din mers. De-aia, azi la prânz când m-am întâlnit cu Mărculescu i-am băgat câteva strâmbe, cum zici tu.

După ce îi povesti în amănunt discuția purtată, Diamant zise

— Hai să ne gândim împreună. După părerea ta, ce o să facă acum Mărculescu ?

— Dacă a aflat că sunteți în verificări, că sunteți urmărit, mai mult ca sigur că în primul rând va încerca să se pună la adăpost. Nu se știe ce rezultă din verificările astea, așa că, la o adică, el trebuie să apară pur și nevinovat ca un prunc. Să poată spune că s-a întâlnit cu dumneavoastră în parc cu totul întâmplător.

— Precis că acum transpiră deja și se gândește ce să facă pentru a se situa, ca întotdeauna, de partea câștigătoare.

— Pentru el cea mai bună ieșire dintr-o asemenea situație ar fi să facă publică întâmplarea. Ba, mai mult, să dea și detalii asupra discuției purtate.

— Corect, aprecie Diamant. Și cu cine crezi că ar putea să discute ?

— Eventual, cu prietenul ăla al lui din comitetul central. Zic eventual, pentru că nu prea cred eu că Mărculescu o să vrea să apară în fața sprijinitorului lui ca element urmărit sau, cel puțin, ca unul care are legături cu o persoană urmărită, adică cu dumneavoastră.

— Nici eu nu cred că o să se ducă fuga-fuguța la ăsta.

— Atunci, mai mult ca sigur se va destăinui lui Tomek.

— Și după aceea să meargă amândoi să-i spună noului șef ?

—Nu cred. Pe acesta îl vor suspecta că-i verifică și el, pe ascuns. Deci nu trebuie să-l facă pe șef să știe că ei știu, dacă mă pot exprima așa, glumi Drăgan. Tăcu un timp, scărpinându-se îndârjit la ceafă. Fir-ar să fie, zău că-mi pare rău că n-a mers chestia asta cum a gândit-o Boldur.

— Auzi, Drăgane, important e că lucrurile au pornit. Noi putem să aducem corecții din mers. Și eu cred că tot cu ajutorul lui Boldur o putem face.

— Cum ?

— Hai să reluăm raționamentul Deci Mărculescu, ca să se justifice că întâlnirea cu mine nu a avut un caracter conspirativ, se destăinuie lui Tomek. Aici sunt de acord cu tine. Dar îți mai spun ceva. O să vorbească cu Tomek nu doar din acest motiv. Ei s-au sprijinit întotdeauna unul pe celălalt, s-au pus reciproc în gardă, s-au sfătuit cum să procedeze ca să cadă mereu în picioare. Am știut tot timpul Dar să lăsăm asta. Important nu este „de ce“, important este că acest lucru se va produce. Tu ce crezi că-i va spune Mărculescu ?

— Păi, că v-a întâlnit și că sunteți în verificări. Că verificările astea cuprind un cerc mai larg de generali din Ministerul de Interne, existând temeri de complot sau de trădare. Că vi se pare o mare măgărie să fiți inclus într-o asemenea căutare.

— Bun. Și ce va face Tomek ?

— Ce dacu' să facă ? Cred că intră în trepidații. Șapte virgulă doi pe scara Richter, râse Drăgan.

— Posibil, dar numai în primul moment. Nu uita însă că Tomek nu e omul care poate fi speriat ușor. Ce ar trebui el să facă, așa, ca meseriaș ?

— Să verifice dacă e vreun pericol pentru propria persoană și să ia măsuri de apărare. Dacă e cazul.

— Așa zic și eu. Deci verificările pe care le va face trebuie să-i confirme temerile. Spune-mi, Boldur cum stă cu filorii ? Avea niște prieteni pe acolo.

— Are în continuare. Chiar se amuză, acceptând din când în când să joace rol de „obiectiv“ la exercițiile lor de instruire. Distracții de pensionar

— Uite, spune-i lui Boldur să procedeze cum crede el mai bine fie într-un exercițiu din ăsta când face pe „obiectivul“, fie folosind vreo doi colaboratori de-ai lui când îi ia într-un exercițiu de instruire, indiferent cum, dar să plimbe puțin filajul pe sub nasul lui Tomek. Ai grijă, îi spui să nu exagereze. Filaj, nu urmărire ca-n Chicago. Apoi, nici nu interesează ce face Tomek, unde se duce, ce contacte are. Nimic din toate astea. E suficient ca echipa să facă două-trei „greșeli“, ca să se deconspire și Tomek să o descopere. Atât. Lămurește-l pe Boldur că totul trebuie dozat exact. Orice abatere într-un sens sau altul poate duce la ratarea acțiunii. Cât timp crezi că o să ia etapa asta ?

— Păi, eu zic că Mărculescu discută cu el mâine sau poimâine cel târziu. Nu e bine să apară imediat confirmarea temerilor. Îl lăsăm să fiarbă o săptămână.

— Foarte bine, deci are și Boldur timp să se pregătească și peste vreo zece zile începeți cu filajul. Reține nu e nevoie decât să vadă filajul o dată, hai să zicem de două ori. Să-i arate unul pisica. Atât. În continuare, în halul de tensiune în care o să fie, Tomek o să vadă filaj peste tot.

— Zi de zi, ceas de ceas, spontan și în proporții de masă, fu de acord Drăgan, continuând Eu zic că dacă îl ținem vreo două săptămâni, îi ajunge. Cu siguranță are timp să-l descopere și apare așa, ca filaj efectuat prin sondaj.

— Asta înseamnă că peste aproximativ trei săptămâni ridicați filajul și poți să intri tu în acțiune. Îi știi numărul de telefon acasă ?

— I-l știu.

— Tu să-i simulezi niște „erori" în interceptarea telefonului, „țăcăneli" d-alea în sonerie.

— Mai mult. Îl sun și-i bag banda cu ora exactă. El știe că banda asta merge în capul tuturor înregistrărilor TO.

— Să nu se prindă

— Bine, nu i-o mai pun.

— Ba da. Dar nu când e el acasă. Și scurt de tot. Pui așa, întâi semnalele și apoi vocea crainicei, dar numai puțin, „La semnalul următor " și întrerupi. Așa. Să-i povestească altcineva asta ; seara, când vine acasă.

— Cred că după una ca asta nu o să doarmă toată noaptea.

— Nici eu nu dorm multe nopți. Nici tu. Așa După ce facem și asta, Sandu să găsească o cale să-i presare undeva pe covorul din birou puțină tencuială. După ce se mătură dimineața. Așa, de parcă i s-ar fi instalat ceva tehnică în birou și nu s-au șters urmele cu suficientă atenție. Cât timp ne iau deci toate acțiunile astea pregătitoare ?

— Păi, în total, cam o lună. Dar dacă astea sunt pregătitoare, ce mai urmează ?

— Altele. Le discutăm la întâlnirea de luna viitoare. Le vom decide însă în funcție de ce iese din astea.

— Unde vreți să ajungeți ?

— Eu vreau deocamdată doar să-i slăbesc rezistența psihică. Atât cât să facă o greșeală. Sau ca să fie gata pentru o discuție lămuritoare cu mine Urmărește prin Boldur și prin Sandu toate reacțiile lui. Eu, dacă pot, am să-i mai transmit și un alt semnal. Ca să-i mărim trepidațiile. Îl aducem la șapte virgulă cinci pe scara Richter, cum zici tu. În fine, o să mai vedem. Discutăm luna viitoare. La revedere.

— Să trăiți !

*

Deși primăvara își intra încet-încet în drepturi, nopțile erau încă reci. În seara aceea se pornise un vânt subțire, tăios. Lui Drăgan i se părea însă că e cald și bine. Începu să fredoneze doar pentru sine „Avanti, popolo!“, potrivindu-și pașii pe ritmul alert al cântecului.

21

SPRE VEST PRIN NORD-VEST

Toată ziua de luni Mărculescu a stat pe ghimpi. Nimeni nu a reușit să-i intre în voie. Era nervos că s-a dus să se plimbe în parc, că l-a întâlnit pe Diamant, că acesta i-a spus ce i-a spus. Furia acumulată în 24 de ore a rupt zăgazul abia în cursul după amiezii, când, conform planificării, avea loc o ședință de analiză asupra activității desfășurate de un șef de colectiv din exterior, care venise în țară pentru concediu. Individul era la cel de al treilea stagiu la post. Din acest motiv și în plus probabil pentru că lucrase la oficii mici, depărtate, lipsite de importanță și uitate de Dumnezeu, el părea rupt total de realitățile țării. La expirarea concediului, cu biletele de avion deja cumpărate, se prezentase la analiza finală a activității sale total indiferent, ca la o piesă de program oarecare. Aceasta i se părea o corvoadă care trebuie îndeplinită sau, mai exact spus, ceva de felul unui spectacol de operă la care trebuie să mergi ca la o acțiune de bon ton, fără a avea ceva comun cu muzica. Rezultatele profesionale erau, evident, slabe, ele aflându-se în raport nemijlocit cu interesul și preocupările

față de muncă ale tipului arogant și infatuat, pentru care participarea la recepții, vernisaje, spectacole de gală și cocteiluri părea să fi devenit sensul existenței.

Mărculescu l-a ascultat atent pe șeful de serviciu care, bietul, era nevoit să vorbească mai mult de perspective decât de realizări, l-a ascultat și pe cel în cauză care, prin angajamente pompoase, încerca să se situeze pe aceeași linie, declarându-se, din vârful limbii, de acord cu criticile aduse și pregătit să nu precupețească nici un efort pentru . și pentru ..., încheind penibil, ca un alergător rămas fără aer. Mărculescu îl privi cu greață și simți că-l inundă toată furia de peste zi

— Ai terminat ? întrebă el reținut.

— Da. Desigur.

— Ți-ai făcut pregătirile pentru plecare ?

Răspunsul a venit prompt, rostit cu siguranță, fără ezitările și bâlbâielile care agrementaseră raportul de activitate

— Desigur, Totul e gata. Biletele sunt rezervate, bagajele făcute. Mai trebuie doar să semnați ordinul.

— Ai venit aici parcă pentru a lua o lingură de untură de pește. Te strâmbi puțin, te scuturi și trece, pleci iar la joacă. Ei bine, nu ! Nu se poate ! Așa nu mai merge ! Dacă dumitale nu ți-a fost rușine de modul cum te-ai prezentat, trebuie să-ți mărturisesc că unora dintre cei ce am fost nevoiți să te ascultăm ne-a fost într-adevăr rușine. Când spunem că cine nu vrea să muncească la noi trebuie să-și caute locul în altă parte, să știți că nu rostim fraze goale, așa, doar ca să ne aflăm și noi în treabă.

Adresându-se șefului de serviciu, Mărculescu rosti tăios

— Predai mâine dimineață pașapoartele dumnealui la Consulară și-i anulezi biletele de avion.

— Dar nu este posibil ! Vă rog să-mi permiteți ... încearcă cel în cauză să se oțărască, folosind un ton total inadecvat situației.

— Nu-ți permit nimic ! Am crezut că ești doar leneș. Și noi nu avem nevoie de leneși la post. Dar văd că ești

și obraznic. De obraznici nu avem nevoie nici atât. Nici acolo, nici în unitate. Așa că de mâine ești pus la dispoziția Direcției Cadre. Să-ți găsească ei un loc de muncă. Așa nu se mai poate ! zise Mărculescu și, auzindu-se cum repetă aceleași vorbe, gândi „Fir-ar al dracu' ! Ce tic penibil am căpătat !"

Pentru a arăta că hotărârea luată este irevocabilă și discuțiile nu-și mai au rostul, se ridică în picioare și spuse

— Să vă fie la toți învățătură de minte ! Puteți pleca.

Peste o oră, când nervii i se mai liniștiseră, stătea de vorbă cu Tomek, căruia îi relata pe larg cum decursese ședința de analiză și ce măsuri fusese nevoit să adopte. Tomek l-a aprobat fără rezerve.

Epuizând subiectul, chipurile principal, Mărculescu îl abordă pe cel de al doilea, care trebuia să treacă drept mai puțin important

— Ieri am ieșit să mă aerisesc puțin prin Herăstrău. Pe cine crezi c-am întâlnit ? Pe Diamant !

— Nu mai spune ! Ce mai face ? Uite, și noi, luați de muncă, nu i-am dat măcar un telefon !

— Și bine am făcut !

— Ce vorbă mai e și asta ?

— Eu zic că e mai bine așa. Pentru că Diamant mi-a spus cu gura lui că e în verificări. A fost convocat la Secția Cadre

— Bine, dar transferul lui

— Nu mai înțeleg nici eu dacă e o promovare sau e o lucrătură subtilă. Cineva de la Secția Cadre i-ar fi spus, cu răutate, că „a venit și rândul generalilor de la Interne să intre în bâză". Diamant a înțeles, din întrebările ce i s-au pus, că există suspiciuni în legătură cu un complot sau cu o trădare, deși nu e nimic sigur. Se bâjbâie . . . Diamant era fiert.

— Păi atunci, transferul lui .

— Nu-i așa că apare în altă lumină acum ?

Tomek simțea că a câștigat puțin timp. Totuși, în sufletul lui începu să tremure : „verificări . . . complot . trădare . ". Ticul nervos nu-i mai dădea pace.

Văzând că Mărculescu se ridicase în picioare și privea pe fereastră, Tomek băgă repede mâna în buzunar, scoase o pastilă calmantă și o înghiți grăbit, fără apă.

— Dacă intră la noi vreo comisie d-astea de control din afară, simți Mărculescu necesar să-și explice nemulțumirea, nu știi niciodată de ce poate să se lege. Întrucât în probleme concrete de muncă n-au cum să se bage, că nu se pricep, ăștia or să se apuce de fleacuri — de deconturi, de cheltuieli făcute pentru dotare, de ajutoarele aduse de afară la cutremur

Mărculescu turuia, dând drumul la presiunea ce se strânsese în el. Tomek însă nu-l mai recepționa. Se ridică deschise ușa dublă, capitonată și rugă șeful de cabinet

— Fii, te rog, drăguț și adu niște sucuri.

Avea senzația că pastila îi rămăsese în capul pieptului, iar gura i se încleia, din lipsă de salivă. Gândul i se învârtea în cerc : „Verificări . . generalii de la Interne . complot sau trădare verificări ."

Mărculescu continua să peroreze. Își crease impresia că este necesar să argumenteze pe puncte cele susținute, așa că o luase practic de la început. Fără a-l fi putut urmări constant, Tomek i-a înțeles grija și motivele ei și sugeră

— Asta se poate rezolva. Cred că pentru mărirea gradului de conspirare a activității, putem da ordin să se distrugă toate actele financiare — borderouri, documente justificative — cu excepția celor din anul curent. Oricum, partea asta din evidență e un balast, o povară.

— Exact ceva de felul ăsta am gândit și eu. Să le ia dracu' de hârțoage inutile. Cheltuielile făcute cu fiecare caz rămân oricum menționate în dosar. Cine vrea poate să le afle de acolo. E clar că nu mai e nevoie de evidențe centralizate. Mărculescu justifica necesitatea măsurii, căutând argumente cu care să se convingă în primul rând pe sine.

Tomek încerca, fără cine știe ce succes, să gândească liniștit, coerent. „Verificări . . . Acestea trebuie să fie generate de ceva . Să aibă rușii vreo sursă acolo ? . .

Sau a mai apărut vreun șef lăudăros ca ăla care și-a desconspirat instalația de microfoane din ambasada noastră la Köln? . Verificări periodice? Astea nu se fac cu dușmănie... Ceva trebuie să fie De ce să intre și generalii de la Interne în bâză?"

Mărculescu îi întrerupe șirul gândurilor

— Ce dracu' face ăsta? S-a dus să cumpere suc acum?

De parcă i-ar fi auzit nemulțumirea, exact în acea clipă șeful de cabinet deschise cu dexteritate ușile, așezând tava cu sticlele de suc pe măsuță. Umplu cele două pahare și se retrase fără a rosti o vorbă. Cei doi și-au sorbit băutura răcoritoare de parcă îi pârjolise tot soarele Saharei.

Tomek simțea totuși că se sufocă. Biroul i se părea înghesuit, cu prea multe mobile. Știa că în asemenea momente nu trebuie să se lase copleșit. Oricât voia să se opună, gândurile i se roteau obsesiv în cerc și nu reușea să-l urmărească pe Mărculescu. De aceea spuse brusc:

— Știi ce? Hai să mergem pe jos acasă și mai discutăm pe drum.

— Ne vedem la ieșire, își exprimă imediat acordul Mărculescu. Mă duc să-mi iau balonzaidul.

În trecere, aruncă șefului de cabinet

— Vezi că noi plecăm pe jos. Șoferii să se ducă acasă.

Începând din acea seară, generalul Tomek și-a făcut obiceiul să meargă mai mult pe jos, renunțând din când în când la mașină. Șoferul era mulțumit. Nu-și aducea aminte să mai fi avut o perioadă așa relaxată, să plece cam la fiecare a doua zi mai devreme acasă.

Dar nu numai depistarea eventualului filaj îl preocupa acum pe Tomek. Ori de câte ori a avut răgazul necesar și-a revizuit fiecare acțiune, fiecare gest. Nu a găsit nimic ca să-și poată reproșa. A devenit și mai atent, în toate discuțiile purtate, căutând posibilele intenții ascunse ale interlocutorilor. Nici un semn. Treptat, începu să-și impună convingerea că verificările mult temute îi pot fi la fel de indiferente ca și un accident aviatic în Texas sau izbucnirea unui vulcan în Hawai desigur, e

neplăcut că asemenea lucruri se pot produce, dar ele îi rămân străine, îndepărtate și fără nici o legătură cu propria persoană. De fapt pe el nu rezultatul la care ar fi putut ajunge asemenea verificări îl neliniştea. Se frământa întrebându-se „Cum de s-a ajuns la așa ceva ?" și, mai ales „Este oare vizat cineva anume ?" Ştia, de asemenea, că în cazuri speciale, înainte de a se trece la arestare, se intensifică supravegherea celui urmărit prin toate mijloacele. Aceasta era principala problemă dacă apar și la el, măsurile respective vor putea fi ignorate, așa cum nu bagi în seamă un guturai banal sau ele vor fi dure, strânse, vestind sfârșitul tragic ?

Și, deodată, primi lovitura. Deși era pregătit pentru așa ceva, a recepționat-o dur, în plin. Era sâmbătă, la 12 zile după discuția cu Mărculescu. Hotărâse ca seara să meargă la teatru, așa cum făcea de cel puțin două-trei ori pe lună. Îşi putea permite nu numai să fie la curent cu întreg repertoriul bucureştean, dar chiar să revadă același spectacol cu două distribuții diferite, pentru a savura nuanțele.

Rezervase bilete la Nottara. Teatrul fiind aproape de locuință, au plecat pe jos. De cum a ieşit din casă, l-a cuprins o stare de nelinişte „ceva" nu era în regulă. Pe motiv că au timp suficient pentru a face şi o scurtă plimbare înainte de începerea spectacolului, Tomek a impus un mic ocol, mergând prin Piața Cosmonauților, pe Dionisie Lupu şi apoi spre bulevard prin strada Jules Michelet. Știa că mergând pe străzi cu sens unic, împotriva cursului auto și într-o zonă în care punctele de aglomerație alternează cu porțiuni având o circulație redusă, pune în fața unui eventual filaj probleme deosebite, echipa trebuind să acționeze mai strâns. Se apropiau de bulevard când a iuțit puțin pasul și apoi brusc s-a întors spre soție pentru a o grăbi și pe ea. Atunci i-a surprins pe primii doi filori, care speriați, au încercat să-și ascundă fața pe unul l-a apucat deodată tusea și, neavând batistă, a ridicat reverul balonsaidului, iar celălalt a trebuit brusc să-şi strângă şiretul de la pantofi.

Spectacolul la care a mers în acea seară l-a suportat ca pe un chin, ca pe o durere de dinți care te apucă în

avion sau la o cabană izolată. Tot timpul avea impresia că simte o privire ce-i fixează ceafa. Drumul spre casă i s-a părut de-a dreptul istovitor. Dar i-a fost teamă să se mai controleze, pentru a nu i se confirma temerile.

Spaimele și bănuielile aveau să-i întunece toată ziua de duminică. Mai întâi, de dimineață, a sesizat trei mașini suspecte în zona locuinței. Ba, în plus, remarcă și faptul că, la câțiva zeci de metri, „Telefoanele" instalaseră un cort.

„Dacă-s atât de mulți, înseamnă că se concentrează asupra mea", gândi Tomek și abia acum simți gustul amar al posturii de animal hăituit.

Zilele ce au urmat i-au confirmat presupunerile cele mai sumbre. Nu-și mai dădea seama cât este realitate și cât e rezultatul încordării nervoase. Într-una din seri, mergea spre casă pe jos, „pentru a se deconecta" Deodată a simțit că nu mai poate suporta pașii pe care îi tot auzea înapoia sa și s-a întors în loc, prin surprindere hotărât să-l ia de guler pe nemernic. Dar cum a făcut stânga-împrejur, a văzut că singurul om care se afla înapoia sa intră calm într-un bloc. Îi venea să urle, să lovească cu pumnii în pereți. S-a stăpânit însă. A ajuns acasă doar puțin mai preocupat și mai obosit ca de obicei. După cină a auzit „bucuria"

— Să faci ceva cu telefonul ăsta, că parcă a înnebunit.

— Ce s-a întâmplat ? se interesă Tomek alertat.

— De câteva ori peste zi l-am auzit țăcănind scurt. Am crezut că nu face apel ca lumea și tu vrei să-mi comunici ceva.

— Și ce-ai făcut ?

— Am stat lângă el și când am auzit că țăcăne, am ridicat receptorul.

— Și ?

— În loc să-mi vină tonul, am auzit-o pe aia de la Ora exactă spunând „La semnalul următor " și brusc s-a întrerupt.

— Probabil că face atingere undeva, spuse Tomek liniștitor. Știi cât de veche e centrala ...

— Numai cu robotul de la Ora exactă nu făcuse atingere până acum, încolo cu tot ce ne-am putut imagina: cu A.S.E.-ul, cu Ambasada Japoniei. Bine că nu a făcut atingere cu Salvarea sau cu Pompierii

— O să rog mâine să se verifice.

— Neapărat să faci ceva. Dacă nu, îl dăm încolo de telefon și-l scot din priză!

— Știi bine că nu se poate așa ceva. Trebuie să pot fi chemat oricând la serviciu

— Am glumit. Îl las acolo unde e și nu-l mai sâcâi nici eu.

În noaptea aceea Tomek într-adevăr n-a dormit. A doua zi dimineață a făcut însă o mișcare pe care Diamant nu o prevăzuse s-a internat în spital.

Mai bine de trei săptămâni Tomek s-a aflat în tratament împotriva asteniei de primăvară și pentru combaterea stressului de suprasolicitare.

Ce s-a întâmplat în acest răstimp, ce a făcut Tomek în afară de tratament medical, cu cine a luat legătura și cum, nu se va ști.

La puțin timp după ieșirea din spital, adresându-se la niveluri foarte înalte, partenerii străini au cerut insistent prezența lui Tomek pentru a rediscuta unele reformulări ale documentelor privind colaborarea în construcția de nave. Fără aceste modificări contractul cu România risca să se prăbușească, firma fiind supusă unor puternice atacuri ale concurenței.

În fața acestui apel disperat, Tomek a fost trimis urgent pentru a salva afacerea atât de avantajoasă pentru România.

Într-o senină zi de iunie, Tomek a aterizat la Frankfurt. Apoi s-a mistuit în neant.

22

MICUL INCENDIU

Trecătorii care, în drumul lor către ori de la gară, se abăteau pe strada Îndreptării pentru a evita aglomerația de pe Corso, nu reușeau, chiar dacă ar fi vrut, să găsească pe această stradă vreun lucru mai deosebit, care să le atragă atenția și care să poată reprezenta apoi un punct de reper în amintire aceleași case tip, mohorâte, care priveau strada prin ochii unor ferestre mari, dreptunghiulare ; același caldarâm străpuns, ici-colo, de fire de buruieni, care clătinau din cap a nedumerire când vreo mașină trecea mai grăbită, stârnind vârtejuri ; aceiași stâlpi din beton, care, ca niște brazi uniformi, cenușii și monotoni, rămâneau nepăsători la totul, în alinierea lor militărească.

De fapt, nici oameni nu treceau prea mulți pe acea stradă. Doar câțiva ceferiști împovărați de grijile de acasă și de responsabilitatea funcției. Lor li se adăugau, icnind sub apăsarea bagajelor, acei câțiva foști ori viitori pasageri care știau că prin această străduță se poate ajunge la gară. Puțini erau așadar cei care aveau răgazul sau dispoziția să ridice privirea pentru a căuta să deslușească vreun lucru nou, ori mai demn de luare aminte, pe această neînsemnată stradă a Îndreptării.

Casa de la numărul 17 era ca toate celelalte de pe stradă : modestă și umilă. Lemnăria scorojită a ușilor și a ferestrelor cerea, prin gura multor fisuri și coșcoveli, un nou strat de vopsea. La poartă, pe o bucată de plastic prinsă în patru șuruburi zdravene, stătea scris cu litere mari „Borș proaspăt".

Veneau să cumpere borș, de la stăpâna acestei case, oameni de pe câteva străzi în jur. Dar câți puteau fi ? Cinci-șase pe zi și de vreo trei ori mai mulți sâmbăta și duminica, atunci când gospodinele aveau timp mai

din belșug și puneau oala la gătit pentru o întreagă săptămână. Cumpărătorii i se adresau cu Tanti Micu sau Kiss-Neni sau Tante Klein, după cum le venea mai ușor să vorbească — românește, ungurește sau nemțește. Ea era cu toți la fel de binevoitoare, discutând, în limba fiecăruia, despre greutățile vieții, despre câte o boală care încearcă ba ici, ba colo sau, mai ales, despre cei ce s-au dus pentru totdeauna și trebuiau petrecuți pe ultimul drum ori pomeniți după datini. Cumpărătorii — atâți câți erau — binecuvântau munca doamnei Micu, pentru că, de n-ar fi fost ea, ar fi trebuit să meargă cale de vreo două stații de troleibuz pentru a-și procura o sticlă de borș. Mai mare zbuciumul decât folosul ! Pentru doamna Micu câștigul din această muncă era — mult, puțin — binevenit, pentru că o ajuta să cârpească găurile din buget. Altminteri, cum să faci față la toate cheltuielile dintr-o biată pensie de urmaș ? Bunul ei soț murise la numai doi ani după ce devenise pensionar. Băiatul, unicul copil, plecase de mai bine de 15 ani în Germania. Acolo reușise cu greu să se integreze, lucrând ba ici, ba colo, cu pauze mari între două locuri de muncă. Abia în ultimul timp dobândise un serviciu mai sigur. Dar între timp se căsătorise, veniseră unul după altul doi copii, așa că tot ce putea face el pentru a-și ajuta mama era să trimită două-trei pachete pe an, mai mult cu haine purtate, adunate de la familia nevestei.

Drăgan o cunoștea pe doamna Micu de vreo câțiva ani buni. Îi adusese mai întâi o scrisoare de la băiat, spunându-i că tocmai se întorsese dintr-o deplasare în Germania. La ea a adăugat și câteva mii de lei, bani veniți exact atunci când bătrâna se întreba cu ce să-și achite lemnele. Drăgan a explicat că băiatul ei, Herr Johann Klein îl sprijinise cu mărci în Germania și, cu suma oferită, el nu făcea altceva decât să-și achite datoria.

— De altfel, se interesase Drăgan, cred că trebuie să fie o aluzie în acest sens în scrisoare. El așa mi-a spus.

Iar când bătrâna a confirmat, el adăugase

— Știți, schimbul ăsta nu prea e legal. Așa că vă rog să nu spuneți vecinilor sau cunoscuților că Ionică vă trimite bani prin mine. Eu merg des acolo, că avem

șantiere de construcții, așa că ori de câte ori îl întâlnesc pot să vă aduc câte ceva de la el. Ar fi păcat și pentru mine și pentru dumneavoastră ca pentru o vorbă scăpată și aflată de cine nu trebuie să stricăm căruța asta.

Sigur că bătrâna n-a spus nimic la nimeni. Banii pe care îi primea de la Johann Klein, fostul Ionică Micu, însemnau pentru ea mai mult decât câștigurile realizate din vânzarea borșului. Cu mult temei, Drăgan o sfătuise însă să nu renunțe la această muncă : oamenii sunt uneori răi și e bine să existe o explicație, dacă vreunul se găsește el mai deștept și vrea să țină socoteala veniturilor altora. Și doamna Micu și-a dat seama că „dolofanul", cum îl alinta ea, avea dreptate. Încet-încet îi devenise simpatic acest om. Vizitele lui îi aduceau nu întotdeauna vești, dar mereu înseninare și bucurii. Mai ales că Drăgan avea grijă să aducă, de fiecare dată, și câteva kilograme de bunătățuri — carne, salam, brânză — din care nu ezita să „ciugulească cu responsabilitate" — cum spunea el — pentru a le inaugura la o masă festivă în doi.

Iar anul trecut, spre iarnă, când Drăgan a vizitat-o iarăși, aducându-i bani pentru sărbători, propunerea lui a picat ca o mană cerească

— Știi ce, madam Micu ? Mie-mi place ca la sfârșit de săptămână să mă odihnesc la munte. Dar, de câteva ori cu hotelurile astea m-am cam păcălit : gălăgie, petrecăreți de tot felul, ce mai ! foc nu odihnă. Dumneata ai casa asta destul de mare. Aș vrea să închiriez eu camera din fund pe tot anul. De venit nu o să vin decât sâmbăta și duminica și nici atunci întotdeauna. Mata ești aproape de gară, aer curat, slavă Domnului, că doar muntele e la doi pași   E mai bine așa, să am ceva și liniștit, și sigur. Vara, dacă vin cu vreun prieten, jucăm un șah în grădină, sub pomi, cu o baterie la picior   Ce zici, facem târgul ?

— Dar cum aș putea eu să vă refuz ? Veniți cu cine vreți, nu numai vara, ci și iarna !

— Ehei ! Bine-ar fi ! Numai că pentru ca să vin cu vreo jună ar trebui să fiu cu vreo 10 ani mai tânăr ! Ce să-i faci, acum în timpul liber am alte preocupări. Dumitale îți spun secretul. M-am apucat să scriu un

roman. De aia, vezi și dumneata, trebuie să discut mai cu unul, mai cu altul, ca să mă documentez, ca să-mi confrunt cele scrise cu opiniile altora. Dacă-l public...

— D-apoi dom' Drăgan, din partea mea poți să și pictezi! Dacă vii cu cineva, eu nu vă deranjez nicicum.

— Păi, atunci, eu mă gândesc să vă plătesc chiria de două ori pe an. Tot înainte, ca pionierii.

Drăgan scoase un teanc de sute din buzunar

— Zece mii pe primele șase luni ale anului viitor, e bine?

— Istenem! Am câștigat la loto!

Ziua de august fierbinte se sfârșise. De îndată ce soarele se ascundea dincolo de culmea muntelui, se făcea răcoare. Purtând o cămașă cu mâneci scurte, larg desfăcută la gât, cu o bluză ușoară de balonzaid împăturită pe mână, Diamant mergea cu pas liniștit către casa cu numărul 17 de pe strada Îndreptării. Pe cap își pusese un soi de fes de lână, care-i ascundea fruntea înaltă și-i schimbe înfățișarea. Mai fusese de două ori la doamna Micu, o dată în martie și o dată în mai, așa că se considera deja de-al casei.

Drăgan l-a întâmpinat în curte răzând din toată inima și îmbrățișându-l ca pe un frate, nu ca pe un confrate literar, așa cum îl prezentase.

— Vai, maestre, ce bine-mi pare că ați venit! Pfui! Unde îmi e capul! Am rămas în papuci, c-am stropit puțin grădina în spate. Nici nu știu când s-a făcut seară. Poftiți, stați jos! Faceți-vă comod. Vai, în ce hal sunt! merg să mă spăl imediat. Ce credeți, s-a anunțat că vine și Vasile, vine și Sandu Drăgan turuia și sporovăia așa, pentru orice eventualitate, deși ședința în formula aceasta fusese hotărâtă de Diamant însuși.

— Vai, ce bine că vin și dânșii! continuă Drăgan. Am scris luna asta o schiță. De fapt, nu-i ceva total original, e mai degrabă o adaptare, o actualizare a unei lucrări clasice. Dacă vreți, vă spun pe scurt subiectul.

Diamant se așezase îngândurat pe un scaun și se ștergea pe frunte și pe gât cu batista. Văzându-l că nu

răspunde, Drăgan consideră tăcerea drept un consimțământ și începu

— Un cetățean avea o casă frumoasă, bogată, cu o grădină de flori de toată mândrețea, specii rare, aduse de nu știu unde, ce mai, o minunăție. Avea și un câine mare, vrednic, care-l păzea. Toată strada se temea de el. Intr-o dimineață, omul vede că, nu știu de ce, din joacă probabil, câinele îi stricase un strat de flori. Nevastă-sa face o criză de isterie că dulăul i-a distrus averea, că-i e frică de el, că ea n-are nevoie de dușman în curte Atunci omul, care era vânător, înnebunit de gura ei, pune mâna pe pușcă și omoară câinele. La 10 zile după povestea asta intră hoții, le fură tot și-i omoară pe amândoi.

Vreau s-o intitulez „Răzbunarea lui Tric" Ce ziceți, nu e un subiect mișcător ? Despre devotamentul animalului și prostia umană

Drăgan apăruse din nou în cadrul ușii, de acum spălat și îmbrăcat. Văzând că Diamant tot nu vorbește, continuă

— Deci asta este, eu mă duc să-i iau pe Vasile și pe Sandu. Vin amândoi cu mașina, dar o lasă la vreun kilometru de aici, într-o parcare cu plată. Boldur e obsedat să nu-i fure cineva roata de rezervă Ei, așa . Deci in mai puțin de un ceas suntem înapoi. Uitați, serviți ceva .

— Bine, lasă . . Du-te unde ai treabă, îi zise Diamant morocănos. Nu le spui băieților că-i aștept aici. Mai bine le spun eu .

Drăgan intră în curte aducându-i pe Boldur și pe Sandu. Perora pe tema efectelor miraculoase pe care le are asupra negilor sucul din frunze de lemnul câinelui, plantă care crește pe pantele din împrejurimi. Înainte de a deschide ușa camerei, îi preveni pe cei doi

— Măi, eu v-am spus că l-am invitat și pe mentorul meu literar. Sper să vă purtați frumos și să nu mă faceți de râs. Cred însă că vă cunoașteți . .

Intrând în cameră, Sandu, mai adaptabil, nu reacționă în nici un fel. Spuse doar zâmbind „Bună seara și să trăiți", după care strânse mâna pe care i-o întinsese Diamant. Boldur nu a schițat nici un semn de bucurie. Mușchii fălcilor îi jucau sub pielea pergamentoasă a obrazului. Zise sec „Bună seara" dând mâna fără entuziasm.

— Nu sunt eu gazdă, dar deoarece eu v-am întâmpinat, vorba poetului, cât suntem încă pe pace, eu vă zic bine-ați venit. Asta, pentru că-l văd pe Vasile tare supărat.

— Doar n-ați vrea să mă bucur de cele ce se întâmplă. Auzi ! Un general de securitate să dezerteze la inamic !

Diamant îl privi câteva clipe cu atenție. Apoi păru brusc preocupat de modelul țesut pe bordura feței de masă. Se așeză încet, cu greutate parcă, și spuse :

— Hai să stăm jos și să discutăm, pentru că e bine să lămurim lucrurile de la început. Ia să vedem, puteam noi să prevenim nenorocirea asta ?

— Poate că da.

— Cum, Vasile ? Arestându-l pe om și bătându-l până spune ? În ce țară suntem noi, Vasile ? În ce an ? Cine să facă arestarea ? Tu ? N-ai dreptul ! Cei în drept ? Lor trebuie să le furnizezei dovezi, ca să poți să le ceri o arestare. Ce dovezi aveam noi, Vasile ? O semnalare de ici, c-ar fi fost văzut în compania unor americani, o altă semnalare de dincolo, că un document la care avea acces e cunoscut de adversari și minciuna aia măruntă a lui, că-l doare piciorul doar de două zile. Pe această bază poți tu să ceri arestarea ? Și încă pentru cine, pentru un demnitar !

— Măcar să fi pus în gardă.

— Să fi pus în gardă, pe cine ? Știm cu toții ce priză avea el sus de tot ; cum era primit. Și-apoi, ne ducem, spunem . și ce ? Asta înseamnă că ne-am descărcat de orice răspundere ? Ce, ăia pot să verifice asemenea semnalări mai bine decât puteam noi ? Să vină alții să facă treaba noastră ? Nu semăna asta a pâră de copii mici ?

Măi Vasile, tu ești pentru sinceritate până în pânzele albe. Răspunde-mi tu sincer la câteva întrebări.

— Spuneți.

— Chestia cu mașina americană, putea ea fi o dezinformare transmisă printr-un amărât de agent pe care noi îl credem al nostru, dar el e dublu ? Putea sau nu ?

— Putea. Toată lumea face așa ceva.

— În al doilea rând Vasile, de câte ori ai venit tu la mine cu exemple materiale, nu cu vorbe, cu exemple materiale, dovedind că oamenii noștri încalcă regulile de manipulare a documentelor secrete ? Că citesc unii hârtiile altora ? Că le discută în doi sau în trei, deși fiecare își are răspunderile lui ? Ia spune !

— Cam patru-cinci pe an. Parcă nu știți că am avut și un document „strict secret de importanță deosebită" pierdut cu totul.

— Păi atunci, teoretic cel puțin, era posibil ca de planul „Colina" să mai știe și alții ? Și ca unul din ăștia „alții" să-l vândă în Vest ?

— Teoretic, da.

— Bun. În legătură cu șchiopătatul. Nu se poate ca să te roadă un pantof, sau să ai o criză de reumatism, sau o întindere musculară și să nu-ți dai tot timpul seama ? Sau hai să zicem și altceva ce, nu era posibil ca Tomek chiar să fi vrut să facă pe junele și să nu recunoască faptul că-l chinuie reumatismul ? Era sau nu posibil ?

— Era, acceptă Boldur mohorât. Dar toate la un loc

— Toate la un loc și fiecare în parte, cum vrei să le iei, au fost indicii, nu probe. Dar hai să privim lucrurile și altfel. Spune-mi, Boldur, dacă indiciile astea nu ar fi fost altceva decât informații false, răspândite de un serviciu advers, dar obiectul lor ar fi fost nu Tomek, ci tu. Ce-ai fi gândit tu despre mine, dacă aprobam arestarea și anchetarea ta dură pe baza unor simple zvonuri sau indicii ? Ori, în ce te privește trebuie să funcționeze alte criterii ?

— Există o intuiție, un simț aparte

— Nu pe bază de intuiție pot fi arestați oameni. Și sunt convins că ești de acord cu asta.

Se lăsă un moment de tăcere. Toți recunoșteau valabilitatea argumentației și așteptau detensionarea atmosferei. Diamant vorbi iarăși. Molcom. Așezat.

— Ceea ce s-a întâmplat e o tragedie. Ar fi fost însă o tragedie și mai mare dacă nemernicul ăsta ar fi lucrat mai departe alături de noi. Un alt aspect pozitiv este acela că în ultimele luni, de când am avut suspiciuni în legătură cu Tomek, i-am dat acces la o sumedenie de agenți fantomă, oameni care n-au nimic comun cu activitatea noastră Așa e, Sandule ?

— Așa e. Sau am prezentat agenți ai contraspionajului advers drept oameni ai noștri.

— Alt lucru bun e acela că oameni ca tine, Vasile, ca Drăgan, ca alții, pe care o să-i cunoști când va fi nevoie, au fost scoși la timp din unitate, trecând la forma aceasta mai grea, mai chinuită, dar mai frumoasă a muncii noastre. Acum înțelegi, Vasile, și mania lui Drăgan de a trece în conservare cei mai buni agenți ?

— Înțeleg. Cred însă că ar fi fost normal să mă puneți în temă mai demult.

— Poate da, poate nu. Furia te orbea, Vasile. Simțeai dușmanul, dar nu puteai dovedi nimic. Și riscai să strici totul.

— În contextul actual, dacă se află ce-am făcut noi, înfundăm pușcăria, zise liniștit Sandu, încercând să schimbe subiectul discuției.

— Păi, atunci să nu se afle, că e mai bine afară ! râse Drăgan.

— Apropo de contextul actual, ce noutăți sunt și cum apreciați voi situația ?

Sandu, fiind cel mai în temă, luă cuvântul primul

— S-au declanșat verificări asupra întregului personal. Verificări făcute orbește. Cadrele de conducere au fost, hai să zicem, nu arestate, ci reținute pentru câteva zile. Li s-a dat drumul, dar toți sunt speriați. Așa că atunci când or să fie dați afară și trecuți în rezervă, vor fi mulțumiți că au scăpat doar cu atât.

— Sistemul e cunoscut, interveni Diamant. Se lovește mai întâi în șefii de unități, apoi în cei de compartimente, apoi în ceilalți. De sus în jos, pe cale ierarhică. Experiență sovietică.

— A început retragerea ofițerilor de la post. Inclusiv ilegalilor, completă Drăgan tabloul.

— O serie de ofițeri acoperiți, chiar bine acoperiți in diferite instituții, oameni pe care nu-i bănuia nimeni ce hram poartă, acum sunt retrași și trecuți în rezervă, ori dați pe la miliție sau în servicii auxiliare, zise Boldur. Asta e o crimă! Oamenii ăștia trebuiau lăsați acolo unde aflau.

— Urmează ca actualii ofițeri ai unității să fie, în cea mai mare parte, fie trecuți în rezervă, fie repartizați la alte unități. Așa că, în ce mă privește, știu la ce să mă aștept, zise maiorul Sandu.

— Eu cred că o să acționez prin cineva care mi-e dator, ca să rămâi. Ne ești util acolo, zise Diamant.

— Îmi permiteți să relatez o situație, interveni Drăgan, care nici nu știu dacă e mai mult de râs sau de plâns. Oricum, mie mi se pare ilustrativă pentru ceea ce se întâmplă acum, pentru degringolada în care au intrat cu toții. În perioada imediat următoare dispariției lui Tomek s-au prezentat acolo sus tot felul de rapoarte. Pe unul din acestea el a pus rezoluția „Să fie aduși toți șefii de agenți". E clar că termenul „șefii de agenți" nu există în limba română. Și cum cei din conducerea ministerului n-aveau curajul să întrebe despre ce e vorba, au încercat să-i descifreze sensul, de parcă ghiceau în cafea sau în cositor topit. Știind că el nu prea le are la gramatică, au găsit soluția e vorba de șefii de agenții economice.

— Și i-au bărbierit pe toți cei care erau sub această acoperire la post, interveni maiorul Sandu.

— Exact. Numai că de aici a ieșit un întreg scandal. S-a amestecat și ea și mai întâi i-a speriat pe ăia că pactizează cu trădătorii, după care le-a „lămurit" rezoluția. Așa s-a ajuns ca măsurile represive — anchete, treceri în rezervă, mutări etc. — să fie luate în primul

rând împotriva celor ce au ţinut legătura cu agenţi externi. Recrutaţi de ei sau preluaţi de la alţii, nu contează.

— Dar asta e o măsură criminală, tună Diamant. De parcă ar trebui să ne cerem scuze faţă de occidentali că omul lor şi-a pierdut cumpătul şi a fugit. Ca să zic aşa, ei au înregistrat o pierdere prin fuga lui Tomek, dar ca dumnealor să nu sufere prea mult, venim noi şi le mai îndulcim amarul trecând pe linie moartă toţi ofiţerii care au recrutat agenţi la ei. Foarte ciudată reacţie, nu vi se pare ?

— Păi atunci puturoşii care n-au făcut în viaţa lor nimic şi au trăit pe spinarea altora, ăia or să supravieţuiască, nu ? mârâi Boldur.

— După toate aparenţele, ei vor fi elementul de continuitate pentru viitoarea unitate care se va crea, îşi dădu cu părerea maiorul Sandu. Alături de ei vor rămâne câţiva ofiţeri buni, care au avut inspiraţia să aibă o rudă sau un prieten apropiat acolo, sus, în Olimp

— Sau în Neptun, nu se putu abţine Drăgan.

— care să garanteze pentru ei. În fine, a treia categorie vor fi noii veniţi, cei aduşi îndeosebi în posturi de conducere.

— Aceştia cine sunt ? se interesă Diamant.

— Nu aveţi cum să-i cunoaşteţi, răspunse Sandu. Cel puţin deocamdată e vorba despre nişte nulităţi.

— Adunând deci toate aceste elemente, ce concluzie putem trage ? întrebă Diamant.

— Că această componentă a apărării ţării este slăbită în mod conştient, răspunse primul Boldur.

— Eu nu voi înţelege niciodată psihoza asta creată în jurul oamenilor noştri. E o pânză ciudată în care se ţes termeni ca „trădători" şi „sabotori ai bunelor relaţii".

— Ce trădător poate fi nefericitul ăla care-şi părăseşte tot ce are şi-şi ia copilul la subsuoară şi nevasta de mână şi vine într-un suflet în ţară când îl chemi ?

— Părerea mea coincide cu a voastră, zise rar Diamant. Aşa cum a sesizat Boldur, se foloseşte acest inci-

dent pentru a se slăbi această componentă a sistemului nostru de apărare. O asemenea orientare va avea în mod necesar consecințe tragice. Ea ne confirmă, o dată în plus, că ceea ce am făcut și vom face e corect. Cu siguranță, peste câtva timp lucrurile se vor îndrepta. Să așteptăm cu încredere viitorul.

— Noi ne vedem de ale noastre, lăsați-i încolo de pricinoși, zise Drăgan în glumă. Apoi se adresă lui Diamant

— Aș putea să le povestesc și lor subiectul schiței pe care am scris-o ?

— „Răzbunarea lui Tric ?"

— Sigur că asta. Că doar alta n-am mai scris !

— Povestește-l ! Sau, mai bine, citește toată schița. Dar să știi, eu îți spun de pe acum, nimeni n-o să-ți publice vreodată așa ceva. În primul rând că nu-i ceva original. Apoi, e prea transparent totul. Și cu sfârșitul acela sângeros .. Categoric nu merge.

— Deie Domnul să nu meargă. Dar mie de-un sfârșit sângeros mi-e teamă ..

— Măi băieți, zise Diamant. Înainte de a deschide „șezătoarea literară", că doar pentru asta am venit aici, nu ? înainte deci de a-l asculta pe Drăgan citind o producție de-a lui, aș vrea să revin la cele ce spuneam mai adineauri. Eu zic că, în ansamblu, s-a făcut un lucru totuși bun. A fost înlăturat un virus, un parazit, nu știu cum să-l mai numesc. Îndepărtat, el nu mai poate face atât rău. Meritul principal revine lui Boldur . El a conceput acțiunea. El a declanșat totul. . Deși nu ne-am adunat aici pentru a ne felicita, meritele trebuie totuși recunoscute.

Și acum, haideți să jalonăm direcțiile principale de muncă în situația operativă în care ne aflăm.

Eu cred că cel mai important lucru ar fi să stabilim cine sunt cei care folosesc acest moment greu pentru a alimenta suspiciunile, ura, neîncrederea, în scopul de a slăbi potențialul unității de informații externe și, în ultimă analiză, capacitatea de apărare a țării. Nenorociri d-astea s-au mai petrecut și-n alte țări, chiar la sovietici,

care nu s-ar putea spune că n-au experiență, și nimeni nu s-a gândit să desființeze din cauza asta întreaga unitate.

— Păi cu Penkovski .. vru să intervină Drăgan.

— Aia ca aia, dar când au dat englezii afară 105 ofițeri din Ambasada sovietică de la Londra, îl întrerupse Boldur.

— Dar de ce numai rușii ? Ce, englezii au oprit munca de informații când Philby al lor a fugit în U.R.S.S. ? își dădu cu părerea Sandu.

— Aveți cu toții dreptate, zise Diamant. Și mai sunt zeci de exemple poate. De aceea am spus că ceea ce se întâmplă la noi acum merită studiat cu atenție. Mă tem că e o mârșăvie ale cărei rezultate vor apărea mai târziu, peste câțiva ani.

O altă direcție principală a activității .

Încet-încet lucrurile au fost precizate, clarificate, detaliate. Pe la miezul nopții, când cei prezenți au încheiat discuțiile, Drăgan a întrebat

— Cine vrea cafea, ca să poată să asculte povestea pe care am scris-o ?

— Eu aș vrea numai cafeaua, zise Boldur, înveselit în străfundurile sufletului lui că, în sfârșit, îl înțelege pe Diamant.

— Vasile, eu credeam că am întrebat suficient de clar, ca să poți pricepe și tu.

— Bine, bine. Dar să știi că dacă îți cumperi auditoriul .

Drăgan a citit emoționat prima sa producție literară. S-a dezvăluit astfel o sensibilitate sufletească aparte, un real talent scriitoricesc în contrapunerea celor două planuri ale realității prezentate în istorisire pe de o parte câinele umanizat și, pe de altă parte, omul animalizat.

La terminarea lecturii, Diamant, care iubea atât de mult animalele, durul și necruțătorul Diamant își zdrobi o lacrimă în colțul ochilor.

Boldur tăcea, privind în pământ. La un moment dat își opri mestecatul în gol și spuse

— Oare Securitatea va avea soarta bietului Tric ?

— S-ar putea, răspunse după un timp maiorul Sandu.

— Dar să știți că atunci și ei vor împărtăși soarta stăpânilor lui Tric, rosti Diamant încet și rar, de parcă ar fi pronunțat o prevestire sumbră.

23

MARELE INCENDIU

— . și aș dori să trec să vă vizitez, dacă se poate, se auzi în telefon vocea molcomă, incofundabilă a lui Crăciun. Zău, parcă nici nu-mi vine să cred că a trecut un deceniu ! Și pentru dumneavoastră, și pentru mine, și pentru noi toți s-au întâmplat atâtea de când nu v-am văzut

— Cum să nu, băiete. Sigur. Vino acum. Te aștept.

Boldur închise telefonul și rămase gânditor, cu aparatul în mână

„Un deceniu .. Doamne, când a trecut ? Și totuși, ce înseamnă un deceniu ? E mult ? E puțin ? Greu de spus. Pentru fiecare individ luat în parte timpul are altă valoare într-un deceniu copiii care abia învățau rosturile primelor clase la școală se transformă în adolescenți care trec pragul maturității, ba unii, mai grăbiți, au deja ei înșiși copii ; pentru cei angajați în competiția afirmării acest răstimp poate însemna șansa aflării drumului în viață, a înscrierii clare pe acest drum ; categoric însă, cei ca mine, care pășesc spre amurg, vor simți cei zece ani mai acut și vor căuta tot mai des, tot mai stăruitor, căldura de la gura sobei sau din sufletul nepoților

Pe mine dacă m-ar întreba cineva: Ce înseamnă un deceniu? aş răspunde tot cu o întrebare Ce înseamnă un deceniu pentru cine?"

Când soneria vesti sosirea lui Crăciun, Boldur încă stătea lângă telefon, nevenindu-i parcă să accepte că au trecut mai bine de zece ani de când viaţa l-a despărţit de subordonatul eficient, de colegul bun, de „copilul preferat". Îl îmbrăţişă scurt, bărbăteşte şi îşi continuă gândurile cu voce tare

— Vezi tu, Crăciune, m-ai şocat un picuţ când ai spus că nu ne-am văzut de un deceniu. De aceea, mă gândeam că, pentru fiecare om, zece ani sunt într-adevăr mult. Iar pentru unul ca mine, ei pot însemna chiar foarte mult. Dar ce înseamnă un deceniu pentru o pădure? Am revăzut, după zece ani, locuri bine ştiute unii arbori au devenit mai vânjoşi, alţii îşi strigă durerea prin guri de scorburi sau gâfâie în sufocarea paraziţilor. Ici colo au apărut locuri goale... Nu mai ştiu dacă am citit undeva sau e gândul meu, dar când am văzut buturugile ce se înalţă din pământ, mi le-am închipuit ca pe nişte monumente funerare presărate într-un cimitir fără alei, amintind de existenţe cândva falnice, căzute sub topor.

— Bag de seamă că v-aţi schimbat oareşicum, dacă vorbiţi aşa frumos. Dar cred că ştiu unde vreţi să ajungeţi.

— Odată cu vârsta devenim, dacă nu neapărat mai înţelepţi, apoi cu siguranţă mai experimentaţi, mai calmi. Şi mă bucur că intuieşti finalul spuselor mele. Da, Crăciune, în răstimpul unui deceniu ţara rămâne ţară. Împotriva tuturor furtunilor care trec peste ea. Acum suntem în 1990, nu? Ei bine, iată că am făcut 12 ani buni de când privesc luptele, conflictele, confruntările existenţei din afară, de pe tuşă. Cu această experienţă a observatorului de profesie afirm clar: furtuna asta va trece şi ea; gunoaiele răscolite din mâluri vor cădea iar la fund.

Boldur îşi trecu mâna prin părul tuns scurt, perie, care era mai mult alb, dar rămăsese des şi viguros. De fapt întreaga făptură a fostului colonel părea să fi desco-

perit o rezervă, ascunsă undeva în codul său genetic, pentru a se redeștepta și revigora. Cele câteva kilograme câștigate o dată cu vârsta veniseră cum nu se poate mai bine pentru a completa lipsurile dintotdeauna; obrajii căpătaseră culoare, iar sub pulover mușchii se distingeau cu claritate.

Crăciun își privi fostul șef cu un amestec de venerație și tandrețe. Timpul ascunde în sine acea alifie tămăduitoare pentru toate supărările, pentru toate jignirile, suferințele și necazurile. De aceea ne amintim mai ales cele bune și plăcute din trecut. Așa și Crăciun. Își amintea acum doar succesele, realizările și împlinirile din anii cât lucrase cu Boldur. Simți că un val de bunătate, de duioșie îi cuprinde ființa și, începând să povestească, își așeză mâna peste mâna lui Boldur

— Vedeți, când m-au dat afară, în 1979, s-au purtat cu mine urât. Asa cum poate n-ar trebui să te porți nici cu un dușman. Mi-au vorbit cu ură, cu patimă. Ei, cei buni și drepți, pozând în trimiși ai comandantului suprem să curețe instituția de uscături, de cei răi și incorecți. Fanfaronii! Acum însă îmi vine să râd. Culmea e că atunci am fost o clipă supărat nu doar pe situația în sine, nenorocită cum era, ci eram furios și pe mine, și pe dumneavoastră. M-am gândit chiar că dacă nu lansam gulguta aia la Praga, îmi păstram postul și evitam batjocura. Prostii, bineînțeles. Apropo de Praga ați văzut ce mare a ajuns acum omul dumneavoastră în Ministerul Afacerilor Externe ?

— Ah, da, am citit și eu în ziare. Păi nu i-am urat noi să ocupe un post pe măsura devotamentului său ?

— Sigur că da. Dar să revin. Am avut acest gând doar o clipă, dar recunosc că l-am avut. Într-un fel de aia nici n-am acceptat să merg să lucrez la miliție. M-am întors la meseria mea, de economist, m-am întors în Maramureșul natal

— De aceea nu ne-am mai văzut

— și m-am pus pe muncă și încet-încet am devenit director de uzină.

— Și ce faci acum la București ?

— Poate o să râdeţi de mine, dar unul din mai marii momentului, din politicienii ăştia răsăriţi peste noapte, e un fost informator al meu. Om bun, pe care şi eu l-am ajutat destul. Ei bine, tipul mi-a propus să devin adjunct de ministru. De aia m-a invitat la Bucureşti. Nu ştiu ce să fac

— Faci ce crezi, băiete. Dar eu aş zice să nu te grăbeşti. Tu nu sesizezi crearea şi generalizarea unei psihoze? Ţi-ai fi putut imagina vreodată că vei auzi urletul antropofag „Moarte securiştilor"? Ori celălalt urlet, televizat de astă dată, „Securişti-terorişti"? Şi ăsta a fost lansat când? Exact atunci când o ţară întreagă aştepta, cu sufletul la gură, să fie prinşi cei ce se făceau vinovaţi de asasinate! Ori, „Securiştii-n mină, să ne dea lumină"? Şi câte şi mai câte

— Auziţi, eu am fost mai departe întrucâtva de centrul răsturnărilor, piesa jucându-se mai ales în Bucureşti. Cum de sunt toate astea posibile?

— Mai întâi eu n-aş putea spune că tu ai fost mai departe sau mai aproape de centrul răsturnărilor. S-o fi jucat ea piesa mai ales la Bucureşti, dar punerea în scenă se poate să fi avut loc în altă parte. Asta în primul rând. În al doilea, e limpede că e greu să dăm acum nişte răspunsuri clare la numeroasele întrebări apărute în legătură cu cele ce se petrec. E greu să reconstitui un mozaic atunci când nu ai toate piesele componente. Iar piesele acestea — informaţiile — nu au cum să ajungă până la mine.

— Dar se scriu atâtea, se prezintă la televiziune

— Ce să scrie? Ce vedem? Întâmplări mărunte. Evenimente. Bine a spus cine a spus „Cortina evenimentelor". Pentru că din relatările, de multe ori contradictorii, asupra unor fapte de viaţă se ţese o pânză deasă, o cortină, înapoia căreia, în culise, s-au făcut şi se fac jocurile.

— Dar, sincer vă spun: am făcut acolo sus, în Maramu' lucruri de toată isprava. Lucruri cu care mă pot mândri. Cred că ţara poate trage foloase de pe urma experienţei mele. Nu se proclamă acum competenţa drept unic criteriu în promovarea valorilor?

— Şi tu chiar crezi ? În momentul în care vei da crezare minciunilor sforăitoare pe care le debitează ăştia, eşti pierdut. Atâta timp cât există şi se întreţine minciuna — şi această stare de spirit anti Securitate e o piesă de bază a minciunii — n-ai nici o şansă. Ridică tu puţin capul şi imediat se găseşte unul să te întrebe ce ai făcut nu în ultimii cinci sau zece ani, ci în ultimii 15 sau 20. Până nu se vor trezi oamenii din beţia în care sunt scufundaţi, tu eşti un paria. Asta eşti, un paria !

— Şi când se vor trezi ?

— După părerea mea, lucrul acesta se va produce treptat. Şocul va veni atunci când oamenilor le va fi mai greu ca înainte. Să vezi ce de libertăţi or să aibă ei şi n-or să aibă ce să facă cu ele. O să fie liber fiecare să meargă, hai să zicem, în Franţa. Dar dacă biletul o să-l coste salariul pe o jumătate de an, atunci o să stea bine mersi acasă. O să se termine cu nebuneala de până acum şi or să se găsească locuri la mare, pentru că n-o să aibă cine să se ducă. O să se găsească ulei şi zahăr şi carne, pentru că o să strângă fiecare cureaua şi astfel o să se reducă consumul. O să vadă fiecare ce bine o să fie !

— Apropo de minciună, cine credeţi dumneavoastră că întreţine campania asta împotriva Securităţii ? Doar orice om cât de cât citit ştie că toate statele, dar absolut toate statele, au organe de spionaj, de contraspionaj, de poliţie

— „Cui prodest“ ? Cui foloseşte ? Cine sunt beneficiarii distrugerii aparatului nostru de stat ? Răspund tot eu Asasinii — cei care au ucis anul trecut şi nu vor să fie descoperiţi ; hoţii — cei care au furat în debandada creată şi care speră să fure şi mai mult în debandada care va fi ; cei cocoţaţi în fotoliile puterii, de unde ar trebui să fie daţi jos, dacă s-ar şti cine sunt şi cum au ajuns acolo ; iar de afară — sunt cei care vor să transforme România într-o colonie a lor.

— În fine   Asta este   Diseară plec înapoi, acasă.

— Măi băiete, tu nu te lua după mine.

— Nu mă iau după nimeni. Dar aveţi dreptate. Iată însă că iarăşi am vorbit atâtea şi nu mi-aţi spus ce mai faceţi dumneavoastră.

— Într-un fel ţi-am spus. De 12 ani sunt pensionar. Stau pe margine şi mă uit la alţii cum se agită Mă bucur că sunt sănătos. Încolo, mai nimic. Sunt preşedintele asociaţiei de locatari. Uite, noi suntem un bloc relativ mic, dar avem atâtea probleme

Crăciun îşi luă rămas bun şi plecă.

Două ore mai târziu Boldur se urca în maşină şi pornea la drum. Peste exact o săptămână avea fixată întâlnirea cu un agent tocmai la Linz, în Austria. Nu-i era de drum, cât îi era de cozile de la frontieră, care deveneau lună de lună parcă tot mai mari.

Crăciun mergea pe stradă sub povara discuţiei cu Boldur. Cum păşea rar, cu gândul aiurea şi cu privirea în pământ, atent doar pe unde calcă, părea dintr-o dată gârbovit. Îi părea rău de felul cum ieşiseră lucrurile. Parcă i-ar fi făcut plăcere să aibă ocazia să dovedească ce poate el cu adevărat. Parcă nici sunetul plăcut al rangului nu-l lăsa indiferent. „Să trăiţi, dom' ministru !" — iată vorbe care pentru nimeni nu-s de lepădat. Şi totuşi, Boldur are dreptate. Fir-ar să fie, are dreptate

— Auoleu, domnu', dacă mai bâţâiţi diplomatu' pe două deşte, o să vă treziţi fără

Crăciun se întoarse repede spre cel care-i vorbise lângă umăr. Vocea-i era cunoscută. Dar nu şi limbajul

— Toma, Toma Nebunu' ! se trezi rostind cu bucurie. Simţi cum se îndreaptă de spate, lepădându-se de o povară. Dădea ceasul vieţii înapoi cu zece ani. Era iarăşi alături de Toma, de bunul lui coleg din Brigada de contrainformaţii. Uitase de Boldur şi de frământările care-l munciseră atât. Era cu Toma ! S-au îmbrăţişat cu căldură în mijlocul străzii.

— Ce-i cu tine, Crăciune, în capitala fostei noastre patrii socialiste ? Care-i cauza motivului de ne faci cinstea şi onoarea ? Toma râdea din toată inima, dar privindu-l pe Crăciun căuta parcă să descopere cât de

profund poate un om fi marcat de trecerea a zece ani. Gândi mulţumit că dacă şi el se menţine la fel ca și Crăciun, atunci e bine. Încet-încet, începură să-și istorisească întâmplările din anii de când viața i-a despărțit. Crăciun i-a povestit motivul care îl adusese la Bucureşti, ca şi discuţia purtată cu Boldur.

— Bătrânul are dreptate, spuse Toma fără ezitare. Tu nu poţi intra în gaşca asta. În primul rând pentru tine. Te-ar mânca, dar ştii, aşa, ca pe-o delicatesă, rupând din tine bucăţică cu bucăţică şi mestecând-o lent, temeinic. Şi, în al doilea rând, pentru cine să te sacrifici tu, luptând împotriva rechinilor? Uită-te la ăştia care se vântură în jurul tău, la noi, cei care suntem fostele mase largi populare. Ce facem noi? Stăm. Privim la televizor procese trucate, de care s-ar ruşina și un Tribunal al Poporului, procese de care peste câţiva ani ne va fi jenă. Dar nu ne pasă. Citim în presă cele mai crase minciuni şi trecem mai departe strângând din umeri. Auzim în jurul nostru cele mai deşănţate poveşti, şi nu-l luăm de guler pe mincinos. Ascultăm cu gura căscată şi, eventual, clătinăm din cap „Ia uite, domnule, ce chestie!“ Stăm, stăm ca la teatru şi nu ne dăm seama că asta nu-i o piesă; că nu e viaţa altuia; că e viaţa noastră.

— Hai, băi Tomiţă, păstrează-ţi optimismul. Minciuna nu rezistă la infinit. Știi cum a zis americanul ăla deştept „Poţi să minţi un om tot timpul; poţi să minţi toţi oamenii o dată; dar nu poţi minţi toţi oamenii tot timpul!“

— Asta sper şi eu; să aibă ăsta dreptate!

— Auzi, Tomiţă, tu când ai plecat de acolo?

— Eu am mai supravieţuit până în 1985. Cum, nu-ţi spun. Apoi s-a produs ruptura. Brusc şi dintr-o dată. Dar hai să intrăm undeva, că pe uscat nu pot să-ţi povestesc. Şi, să mor dacă n-o să-ţi placă.

Au găsit un local chiar pe bulevard şi de cum s-au aşezat, Toma începu

— Şapte ani mi-au mâncat sufletul cu tot felul de mizerii. A venit într-o zi şi picătura care a umplut paharul. Aveam un agent mărunt, pe care-l botezasem

„Matelotul Nicolae", pentru că lucra pe un cargou. Într-o zi tipul mă cheamă urgent la întâlnire

— Șefu', M.N.-ul la telefon. Vin mâine la București pentru câteva ceasuri. Pe la două sunt la Bufet, la Doina.

— Bine M.N.-ule, zic eu, ne vedem acolo.

La ora convenită, când eu m-am prezentat punctual, știi tu, ca să fiu exemplu personal, „Matelotul Nicolae", M.N.-ul cum îi plăcea lui să se alinte, era deja instalat la o masă, la umbră, pe terasa restaurantului Doina. Zicea că vrea să mănânce repede, ca să aibă vreme să se întoarcă până în seară la Constanța

— Șefu', nu prea am timp. Am venit pe fugă să aduc la nenorociții ăștia niște fleacuri, să le mărite ei. După aia mă întorc, să fiu gata la apel mâine dimineață.

Toma făcu o scurtă pauză, privind fix la paharul pe care-l rotea cu îndemânare între vârful degetelor și podul palmei. Vorbi încet, parcă mai mult pentru sine

— Acu' ce să-ți spun Eu știam că Matelotul face un pic de comerț ilicit și că are câțiva amici care-i plasează marfa în București sau pleacă cu ea spre Ardeal. Matelotul avea un principiu : indiferent cum, totul e ca lucrurile să se petreacă la o distanță cât mai mare de Constanța. Eu știam și-i toleram asta. La rândul lui, Matelotul știa că n-o să-i mai înghit ciupelile decât dacă are o activitate informativă bună. Așa că se străduia și el cât putea. De data asta M.N.-ul a intrat direct în subiect :

— Șefu', matale știi că mai toți marinarii au câte un aranjament. Nu se poate, bre, nu se poate să te chivernisești câtuși de puțin altfel. Hai să fim drepți Cine ar înghiți viața asta nenorocită dacă n-ar fi decât leafa ? Nici dracu', îți spun eu ! D-aia zic domnule, te mai ajuți un pic, da' uite, mie mi s-a făcut frică, ăștia barosanii n-au nici o limită, au ajuns de fură cu vaporul !

— Hai M.N.-ule, zic eu, las-o mai moale.

— Să mor dacă vă mint. Uite, acu' au tras pe dreapta aproape un vapor de ciment !

Încet-încet, M.N.-ul mi-a povestit cum cargoul care transporta ciment pentru lucrările ARCOM din Libia a declarat aproape toată încărcătura pierdută că au în-

tâlnit o furtună, că au fost valuri mari, că nava a luat apă și că s-a udat aproape tot cimentul. Autoritățile portuare au confirmat furtuna, reprezentantul român a confirmat pagubele, s-au încheiat acte în regulă și cimentul „depreciat“ a fost preluat de o firmă care, chipurile, urma să separe ce mai era bun și să-l păstreze drept plată pentru cheltuielile de descărcare și degajare. Șefii făcuseră o avere .

M-am întors la serviciu și în aceeași seară am așezat relatarea Matelotului Nicolae într-o formă ordonată dând toate detaliile navă, traseu, încărcătură, data plecării și a sosirii, numele celor implicați. A doua zi dimineață, cu raportul în dinți, m-am prezentat la șef. Individul l-a citit chipurile cu atenție, dar asta doar ca să mă țină cât mai mult timp în picioare, apoi a decretat grețos

— Asta-i treabă de milițian, nu de ofițer de Securitate. Cu asta-ți pierzi tu vremea? Astea-s obiectivele încredințate nouă de comandantul suprem? Fă-ți treaba ta și miliția economică să-și facă treaba ei!

— Bine, dar miliția economică nu are această informație. Poate că n-au surse corecte pe navă

— Dacă n-au, să-și facă!

— Dar măcar să le spunem, am insistat timid.

— De ce să le spunem? Dacă bomba asta nu se verifică, atunci pe noi ne fac de râs. Or să zică: „Nu știu, n-am văzut, am primit informația de la Securitate“ Iar dacă cumva chestia se confirmă, cine ia toate laudele? Tu? Nu! Culeg ei totul.

Și-uite așa, informația cu care eu credeam că o să rup Gura Ocniței s-a clasat. Am fost atât de scârbit de obtuzitatea dobitocului de șef ce-mi căzuse pe cap, că m-am îmbătat și am lipsit două zile nemotivat. Pentru asta până la sfârșitul săptămânii eram deja trecut în rezervă. În fond, pentru cei de la Cadre era o realizare Încă unul din „cei vechi“ fusese îndepărtat. Se scuturau de noi ca de purici

Crăciun își privi fostul coleg cu duioșie

— Deci să nu-mi pară rău c-am plecat cu câțiva ani mai devreme de acolo.

— Să nu-ți pară, că n-ai de ce! Organismul mult temutei Securități era bolnav Erau focare de infecție și colo, și colo

— Nu vorbi așa, Tomiță, că vorbești cu păcat.

— Ce spui, Franț? Uite, să nu-mi spui mie că chestia asta din decembrie a fost spontană, neorganizată, că nu te cred. Și să știi că nu te crede nimeni. Deși toți se prefac că înghit gălușca. Așa că aș putea să te întreb unde a fost, domnule, Securitatea când se pregăteau minunile astea? Și totuși, nu te întreb. Eu altceva aș vrea să știu.

— Ia zi, ce-ți mai trece prin cap. Să știi că sunt chiar curios

— Băi Crăciune, tu să nu faci pe deșteptul, că nu ești. Te-o fi preferat el Boldur, dar asta nu înseamnă că erai cel mai bun. Uite, dacă ți-a mai rămas vreun pic de gândire operativă, tu ai băgat de seamă o chestie?

— Am băgat de seamă o grămadă de lucruri. La ce te referi?

— Mă refer la faptul că toți ăștia care sunt împinși în față acum au petrecut perioade mari de timp în străinătate. Au fost la studii, au fost diplomați, ce mai . scule mari, domnule. Ei bine, când ăștia erau în atenția adversarilor, ce făcea, domnule, Securitatea? Se mulțumea cu o amărâtă de notă informativă de la ei, iar pe partea ailaltă adversarii noștri îi studiau, îi recrutau, îi instruiau

— Nu absolutiza. Nu toți

Sigur că nu toți . Mai sunt unii ținuți așa, de paravan. Cum trebuia să fii și tu. Copiii ăștia care vin să facă munca asta după noi măcar atât să învețe cum se lucrează in perspectivă amplă, cu răbdare, ani de-a rândul. Băi Crăciune, eu nu-mi pun problema dacă în anii cât au stat pe-afară ăștia au fost sau nu recrutați. Eu mă întreb doar când au fost recrutați și, eventual, de care serviciu anume. Deși, de fapt, nici nu mă interesează.

— Foarte bine! Las-o dracu de muncă operativă că destul ne-a mâncat tinerețea.

— Am lăsat-o de mult. Dar să știi că gândirea nu face rău nimănui. Așa că nu te paște nici o primejdie dacă gândești un pic.

— De-asta nu poți fi absolut sigur. Uită-te la tine cum ți s-a umflat capul. Te pomenești că de la gândit profund ți se trage ..

Au discutat, hârjonindu-se, până târziu în noapte Pentru Crăciun discuția cu Toma a fost ca un balsam. A părăsit Capitala convins că lucrurile se vor îndrepta. Gunoaiele răscolite de vârtejuri vor trebui să cadă iar la fund. Deocamdată trebuie lăsate să-și facă de cap. Numai astfel se pot autodemasca. Apoi se vor trezi forțele sănătoase ale țării și înnoirea dorită se va produce. Acesta-i era gândul când s-a urcat în trenul București—Baia Mare. Poate de aceea și zâmbea.

Toma povestise mult lui Crăciun. Dar nu totul.

Plecând din Securitate, Toma se angajase șef de serviciu la Administrația Domeniului Public. Lucra cu toată gama de profesii și de caractere de la ingineri horticoli și economiști, la muncitori necalificați și zilieri ; de la oameni integri, la bețivi și borfași. Toma era cu toți la fel de prietenos. Cu fiecare știa să discute pe limba lui. Putea să se îmbrace elegant, să o ia pe Marilena de mână, ca să meargă azi la un concert împreună cu familia inginerului șef, iar a doua zi putea la fel de bine, îmbrăcat în blugi și un tricou decolorat, să se cinstească alături de trei țigani la un Bufet expres nimerit chiar în preajma punctului lor de lucru.

Cu răbdare, cu meticulozitate, Toma își alcătuise un grup propriu de intervenție. După concepția lui. A selecționat, a studiat și a recrutat pe fiecare din cei cinci membri ai grupului cu delicatețea și rafinamentul unui șlefuitor care, ieșind la pensie, își permite să cizeleze o piatră doar pentru sine, doar de amorul artei.

Se amuza când a constatat că din cei cinci doi erau țigani — unul o namilă capabilă să ridice 100 de kilograme și celălalt, un țipar, slab și prizărit, dar numai fibră, iute la mânuitul cărților de joc, al șperaclului și

al șișului. Se amuza și se justifica față de sine, râzând Ei ne sunt urmașii, romii !

Fiecare din cei cinci membri ai grupului primise de la Toma însărcinări din ce în ce mai grele, fiecare fusese instruit „să fie gata". Pentru ce, nici Toma nu știa. Toate verificările se încheiaseră cu rezultate pozitive. Toma avea o mare satisfacție văzând credința nelimitată pe care acești oameni o aveau în el. Când i-a relatat lui Drăgan ce face, acesta s-a dat elegant la o parte

— Treaba ta, Tomiță, treaba ta. Noi nu ne ținem de chestii d-astea.

— Haideți, zău, nu vă mai speriați așa, insistase Toma. Pe cuvânt dacă nu-mi aduceți aminte de un tablou pe care l-am văzut când eram tânăr și vajnic pionier mama lui Vladimir Ulianov plânge mușcând batista la aflarea veștii că fiul ei, Alexandru, fusese ucis pentru că încercase un atac terorist contra nu știu cărui țar. Lângă ea, cu privirea ațintită în depărtări, stă neclintit viitorul Lenin. „Noi mergem pe altă cale" zice el. Mi se pare că așa se intitulează și tabloul.

— Dincolo de orice ironie, să știi că într-adevăr noi nu putem avea un drum comun.

— Dar eu nu v-am spus asta nici ca să mergem împreună, nici ca să mă întoarceți pe mine din drum. V-am spus așa, doar ca să știți. În fond și la urma urmei, n-am făcut nici un rău, n-am atentat la viața nimănui, n-am stricat nimic, n-am creat dezordine. Încă o dată v-am spus doar ca să știți

Drăgan nu mai insistase.

Când a venit acel tulbure decembrie, cei din grup l-au considerat pe Toma un zeu, care de trei ani se pregătea și îi pregătea. Și au fost convinși, fiecare în sinea sa, că exact pentru acel moment au trebuit ei „să fie gata"

Prin ei, Toma a văzut evenimentele nu cu doi, ci cu încă zece ochi. Prin ei, a fost simultan în mai multe locuri, prin ei a făcut rost de arme și de muniție, dar mai ales, prin ei a strâns date despre mârșăviile săvârșite de către câțiva din cei ce se cățărau pe panta alunecoasă a puterii.

*

Din nou Toma l-a informat cu exactitate pe Drăgan.

— Nu știu ce să-ți spun, Tomiță, zău nu știu. Am senzația că se fac jocuri la niveluri foarte înalte și n-am suficiente date ca să le înțeleg corect. E vorba de politică înaltă.

— Știți ceva? se burzului Toma. Jigodiile, hoții, trădătorii ăștia n-au culoare politică. Sub comunism am stat și ne-am uitat la ei. Din când în când mai luam pe câte unul și-l băgam cu nasul în rahatul pe care-l făcuse unde nu trebuie. Ca pe pisicile murdare .. Muncă de dădacă . Și iată rezultatele! Uitați-vă la ei cum s-au înmulțit și au înflorit! Dacă dumneavoastră „mergeți pe altă cale", îmi puteți spune și mie măcar încotro duce această cale? Ce urmează să întâlniți la capătul drumului?

— Nu știu, Tomiță, zău nu știu.

Drăgan repeta aceleași și aceleași vorbe cu ochii în pământ. Părea îmbătrânit dintr-o dată cu cel puțin zece ani.

24

PENTRU LINIȘTEA NOASTRĂ

— Să știți că avem de-acum și dovada implicării străine în cele ce s-au întâmplat în decembrie anul trecut la noi, zise Drăgan mulțumit.

— Cât de sigure sunt datele? se interesă Diamant, așa cum făcuse întotdeauna.

— Atât de sigur cât poate fi raportul unui atașat militar, care afirmă că l-a întocmit pe baza datelor ob-

ținute inclusiv de la două surse secrete. Pe care le are exact acolo unde ne doare pe noi cel mai tare măseaua.

— Ție ce impresie ți-a făcut ?

— Materialul în sine e bun. Mi-a părut însă tare rău când am văzut ce rol important le-a fost rezervat fraților noștri vorbitori de limbă română — că români nu le mai pot zice ! — care trăiesc dincolo de hotarele actuale.

— Tu dacă ai fi fost pus în situația să organizezi așa ceva, n-ai fi folosit în primul rând pe cei care au ca limbă maternă

— Nu știu cum aș fi procedat. Oricum, mi se face silă. Dar, știți ce ? Cine a trădat va mai trăda. Așa că, cu siguranță, or să se găsească dintre ei câțiva care să depună mai târziu mărturie. Și atunci se vor transcrie — sau mai bine, se vor rescrie — multe pagini de istorie.

— Să-mi faci o sinteză foarte scurtă. Maximum o pagină. Am lăsat să se transmită că sunt în posesia unor informații importante privind acest aspect al implicării străine. O să am niște întrevederi importante săptămâna viitoare, pe joi sau vineri. Sincer să fiu, încep să fiu mulțumit că se ține cont de potențialul pe care îl reprezint, de faptul că am în spate un munte de experiență

— Și ce sperați dumneavoastră ?

— Să fiu util țării. Atât. Pentru mine nu vreau nimic.

— Mă iertați. Dar „să fiu util țării“, cum ? Ocupând demnități în noul stat ?

— Nu-mi doresc așa ceva.

— Nu vă doriți, dar probabil că nici n-ați refuza, dacă v-ar fi oferite.

Diamant râse încet, preferând să nu răspundă. Simțea în el atâta energie, atâta dorință de a munci, de a reclădi, pe baze noi, un aparat de informații modern. Așa că schimbă brusc subiectul

— Auzi, Drăgane, eu la sfârșitul săptămânii ăsteia, sâmbătă și duminică, mă duc la vânătoare. Îți promit că o să mă gândesc la ceea ce tu ai vrut să fie doar o aluzie. Îți promit să analizez chestia asta pe toate fețele.

— Unde mergeți ?

— Sus, în munte. În Vrancea. Când terminăm vânătoarea și ne lăsăm la vale, ne mai oprim, ba ici, ba colo. Băi, acolo sunt crame la tot pasul. Orice țăran are rezervă de vin pe doi ani. Și ce soiuri ! Minune, nu alta ! Untdelemn ! Diamant savura deja, în gând, aromele băuturii.

— Păcat că munca nu ne lasă, că aş merge şi eu o dată cu dumneavoastră.

— Cine ştie ? Poate că o să putem să reintrăm curând în legalitate. Oamenii ăştia noi au nevoie de specialişti, de sprijin.

— Părerea mea este că nu există speranțe să intrăm în legalitate, din contră, măsurile de conspirativitate vor trebui adâncite. Nu avem dovezi că se doreşte scoaterea țării de sub tutelă. În fine, deie Domnul să n-am dreptate.

Soarta lui Diamant fusese hotărâtă în câteva clipe, în timpul unui conclav care dezbătea o problemă de anvergură în ce măsură presiunile pro România apărute în Basarabia pot fi contracarate prin acțiuni antiromâneşti în Ardeal. La un moment dat, unul din participanți informă

— A ieșit la iveală acum și fostul general Diamant. Afirmă că ar deține dovezi privind forțele străine implicate în decembrie   Face aluzie la

— Exclus n-ar fi. De multe ori persoane de calibrul lui își păstrează niște atuuri în mânecă. Ceva dosare, ceva relații, ceva agenți   N-avem timp de el acum. Acum trasăm coordonatele evoluției unei țări. Nu putem să stăm și să lămurim pe fiecare individ. Mai ales atunci când individul se dovedește a fi încăpățânat

— Are omul ăsta un talent aparte de a nemulțumi pe toată lumea. Câtă vreme s-a aflat la conducerea spionajului, s-a băgat până la gât în politica antisovietică a României. Pe de altă parte practic în toate țările din Vest a produs supărări, mai ales când a trimis prin Tomek o grămadă de informații false. Nu e iubit nici colo, nici colo, ba mai corect, aş zice că e dezagreabil pentru ambele părți.

— În plus, e periculos prin ceea ce se pare că într-adevăr știe.

— Atunci să se ocupe Laskin de el. Gata. Aș vrea să revenim la problema Ardealului

Gata ! Atât. Fără păreri de rău. Fără satisfacții. Cu indiferența cu care strivești un muc de țigară sub vârful pantofului.

Când a primit ordinul să-l lichideze pe Diamant, Laskin a fost surprins să constate că nu-l mișcă totuși nimic. Mai avusese asemenea contracte de executat și le îndeplinise perfect. Fără șovăire și fără strângere de inimă. Acum, însă, pentru prima oară, cunoștea dinainte „obiectul contractului“ Întotdeauna se întrebase cum va reacționa dacă va primi un contract în care obiectul să-i fie cunoscut. Iată că acest moment sosise. Și Laskin constată că chestiunea aceasta nu-l deranjează deloc. Rămase indiferent și față de această constatare și se pregăti de drum.

Avea un ARO, a cărui caroserie zgâriată și murdară nu te lăsa să bănuiești starea perfectă a părții mecanice motorul, transmisia, sistemul de frânare — totul era reglat, curățat, uns, de parcă ar fi ieșit atunci din Service. A făcut plinul, luând pentru orice eventualitate și o canistră de rezervă. Alături, pe banchetă, o haină verde, care putea fi de vânător sau de silvicultor ; în spate, un sac de dormit, tașca, pușca de vânătoare, cartușiera, cuțitul.

A rulat liniștit până la Târgu Secuiesc, unde a virat brusc spre răsărit, spre munte. Masivul Lepșa îl aștepta. După ce a străbătut și ultima așezare, a început urcușul monoton stânga, dreapta, dreapta, stânga. Mai avea puțin până la Soveja, de cealaltă parte a muntelui, când, ochind o zonă mai ferită, a scos mașina din drum și a adăpostit-o de curioși. Deși știa că șansele ca altcineva să se aventureze pe acel drum noaptea erau practic nule. A preferat totuși această măsură de siguranță suplimentară și a făcut ultimii kilometri pe jos.

În două mașini, Diamant și ai săi au pornit, din Focșani, urcușul lor în munte. Nici nu începuseră vânătoarea, că au și arvunit un ospăț la încheierea ei, pe drumul de întoarcere, în podgoriile de la Jariștea. Peste noapte au rămas, ca de obicei, într-un sat uitat de lume, acolo unde pădurarii și oierii și-au făcut sălaș, neavând deasupra lor altă autoritate decât cerul. Cerul care, când erau buni, îi învelea în plapuma-i sinilie, spuzită de stele și-i legăna cu vise frumoase, odihnindu-i după truda zilei ; iar când erau răi și cârtitori, îi înfășura în fuioare de viscol ori îi bătea cu funii de apă și de piatră.

Când cei din grupul de vânători își făceau ultimele calcule, cum să se trezească a doua zi, cum să plece, la ce oră să înceapă vânătoarea, Laskin ajunsese deja în zonă. S-a cuibărit pentru noapte într-un fânar pentru căprioare, a ronțăit o ciocolată, ascunzând cu grijă poleiala într-un buzunar și s-a pregătit să se odihnească preț de câteva ceasuri, după oboseala drumului.

Diamant stătea liniștit în standul ce-i fusese atribuit. Avea un câmp larg de tragere, fiind ultimul în marginea lanțului de vânători ce se extinsese pe mai bine de un kilometru. Singurul vecin pe care-l avea stătea la aproape 200 de metri în dreapta sa. Spera ca astfel, nestingherit de nimeni, să aibă o recoltă bogată. Își propusese să nu se gândească la nimic și totuși spusele lui Drăgan nu-i dădeau pace : „Știu și eu cum e mai bine ? Cum să te implici în construirea unei noi societăți, dacă nu acționând, făcând ceva concret ? Și unde să te implici, dacă nu acolo unde te pricepi cel mai bine ? Dar dacă noii deținători ai puterii vor o alcătuire în care să nu fii de fel implicat ? Asta înseamnă că dacă nu se încumetă să decidă moartea fizică, atunci aștia încearcă să determine moartea socială a unei largi categorii de oa-

meni. Dar dacă moartea socială a unora e preludiul unei distrugeri fizice ? Hai să nu vedem lucrurile chiar așa întunecate

Nici nu l-a simțit pe Laskin când s-a apropiat. S-a trezit pur și simplu cu el alături

— Bună dimineața și ce întâmplare fericită să vă văd

— Măi, dar ce-i cu tine aici ?

— Ce să fie ? Am auzit de jos de partida de vânătoare pe care o organizați și am zis să mă alătur și eu. Am luat-o încet la rând pe tot lanțul și am ajuns în margine. Cu șeful am vorbit. El e de acord. Așa că o să-mi iau un loc ceva mai încolo.

— Mergi liniștit. E loc pentru fiecare, zise Diamant.

— Ce exemplar frumos de cocoș, rosti Laskin mijindu-și ochii.

— Unde-l vezi tu ?

— Sus, spre vârful fagului de colo.

Diamant ridică privirea. Nici n-a simțit lovitura scurtă în carotidă. Doar privirea i s-a încețoșat, în fața ochilor așezându-i-se un văl negru, din care veneau și plecau puncte roșii. Arma îi lunecă din mână. Laskin o prinse ușor, îi așeză gura țevii în dreptul inimii lui Diamant și cu mâna înmănușată apăsă pe trăgaci. Apoi s-a mistuit în pădure, plecând înapoi, pe drumul pe care venise.

Ancheta a stabilit cu maximă operativitate și cu deplină certitudine că Diamant a adormit în stand, arma i-a scăpat din mână și s-a descărcat singură.

Drăgan n-a mers la înmormântare. Știa că totul este filmat de cel puțin două servicii de informații separate, care sperau să-și verifice și să-și actualizeze astfel evidența foștilor sau actualilor profesioniști ai branșei. A

rămas în mașina pe care a parcat-o la câteva sute de metri depărtare de intrarea în cimitir. Cortegiul a trecut pe lângă el modest, cu puțini oameni. Din partea oficialităților, nimeni. Drăgan și-a sprijinit capul pe spătarul scaunului, ca un șofer care a venit obosit dintr-o cursă grea și vrea să adune forțe pentru următoarea. Simțea cum de o parte și de alta a capului, pe tâmple, i se prelingeau lacrimi. A plâns așa, tăcut, fără suspine, fără hohote, mocnit, ca un foc învelit în cenușă. Șopti pentru sine

— Bestiilor ! Fiare turbate ! Nu v-ați dat în lături de la crime ! Ce mai contează pentru voi una în plus ? Dar dacă ați lovit atât de dur, înseamnă că vă e frică. Vă e frică de ceea ce știa generalul. De acea bucățică din mozaicul tragicei noastre istorii. Da ... L-ați ucis ca să dispară acea informație pe care o deținea el. Și, cu siguranță, veți mai ucide și pe alții încet, furișat, mascându-vă crimele în accidente de tot felul. Ca să dispară alte și alte informații despre acel sângeros decembrie

Drăgan privi, prin geamul mașinii, oamenii care treceau încoace și încolo. Nimănui nu-i păsa de nimic. Se răspândea încet zvonul că maica cea bună e pe moarte și fiecare se repezea să apuce o bucată din avere. Să luăm ! Să acaparăm ! Să dobândim ! Să ni se dea ! — acestea păreau a fi imperativele clipei.

— Oh, Doamne, șopti Drăgan, ăștia sunt în stare, când văd că maica cea bună nu mai moare o dată, să-i dea în cap, ca să fie siguri că pot să-i ia averea. Sărmani hoți ! Sărmani nebuni ! Cât de ușor ați fost păcăliți !

O clipă simți că-i vine să iasă în stradă să-i oprească pe cei ce se vânzoleau într-o searbădă zbatere și să le strige

— Iată ! A fost ucis un om ! A murit pentru adevăr ! Iar voi, meritați voi oare sacrificiul lui ?

Știa însă că nu-l va asculta nimeni. Murmură încet, pentru sine, lovindu-se cu pumnul în genunchiul drept :

— Ce să fac, Doamne, ce să fac ? Cui să spun ce știu ? Cui îi mai folosește azi adevărul ?

— Predeal, martie, 1994 —

Editura Militară

– Iată! A fost ucis un om! A murit pentru adevăr! Iar voi, meritaţi voi oare sacrificiul lui?

Ştia însă că nu-l va asculta nimeni. Murmură încet, pentru sine, lovindu-se cu pumnul în genunchiul drept:

– Ce să fac, Doamne, ce să fac? Cui să spun ce ştiu? Cui îi mai foloseşte azi adevărul?

ISBN 973 - 32 - 0472 - 2

6860+
140 T.L.
7000 Lei